

EIA/2012/2.6.2 „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt záró tanulmánya

Budapest, 2014. június

A tanulmány „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztései” c. projekt (EIA/2012/2.6.2.) keretében, Hárs Ágnes, Vajda Norbert és az ICCR Alapítvány szakanyagainak felhasználásával készült.

EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ALAP



A projekt az Európai Unió Európai Integrációs Alapjának támogatásával valósul meg.



Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
1. Migránsok a munkaerő-felmérés adatgyűjtésben	5
1.1. A munkaerő-felmérés jelentősége a munkaerő-piaci folyamatok leírásában.....	5
1.2. A munkaerő-felmérés migrációra vonatkozó kérdései	6
1.3. A migránsok elérése a munkaerő-felmérésben.....	7
1.4. Az elért migráns népesség sajátosságai	10
2. Migránsok kikérdezésekor felmerülő nyelvi akadályok leküzdése	17
2.1. A munkaerő-felmérés jelenleg alkalmazott kérdőíve	18
2.2. Migránsok kikérdezésére alkalmas kérdőív kialakításának lépései.....	20
2.3. A próbafelvétel során az idegen nyelvű kérdés alkalmazhatósága	24
3. Migránsok kikérdezésére szolgáló adatfelvételi technika.....	26
3.1. Jelenlegi adatfelvétel a munkaerő-felmérés mintájában kerülő migránsok esetében	26
3.2. A migránsokkal történő adatfelvételhez kifejlesztett adatfelvételi technika.....	27
3.3. Az összeírók oktatása a külföldiekkel történő adatfelvétel végrehajtására.....	28
3.4. A próbafelvétel tapasztalatainak felhasználása az oktatásra.....	29
4. Harmadik országbeliek munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó adatgyűjtés	31
4.1. Harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtéseknél a mintaválasztás során felmerülő nehézségek	32
4.2. A próbafelvétel során kijelölt címek és a próbafelvétel tanulságai	34
4.3. A pilot minta illeszkedése és a keletkezett adatállományból nyerhető információk .	36
4.4. Harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtés végrehajtási utasításának lehetséges tervezete	42
Zárszó.....	49
Mellékletek:	
1. sz. melléklet: A bevándorlás vizsgálatára rendelkezésre álló kérdések a munkaerő- felmérésben	
2. sz. melléklet: A pilot kérdések válaszadásának sikeressége és válaszhiányai	
3. sz. melléklet: Rövidített munkaerő-felmérés kérdőív	
4. sz. melléklet: „Nyelvválasztó” lap	
5. sz. melléklet: Harmadik országbeli állampolgárok munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó adatgyűjtés végrehajtásának folyamatábrája	

Bevezetés

Tanulmányunk az EIA/2012/2.6.2. „A munkaerő-felmérés migráns specifikus fejlesztése” című projekt megvalósulása során összegyűjtött tapasztalatokat, a projekt eredményeit foglalja össze. A Központi Statisztikai Hivatalban (KSH) 2013 áprilisában elindult, 15 hónapos projekt alapvető célja, hogy feltárja a munkaerő-felmérés (MEF) adatgyűjtésének fejlesztési lehetőségeit az Európai Integrációs Alap személyi hatálya alá tartozó harmadik országbeli (nem EU-s) állampolgárokról szóló statisztikai információk megszerzésében.

A munkaerő-felmérés a legnagyobb lakossági adatgyűjtés Magyarországon. Negyedévente 36 000 háztartást keresnek fel a Központi Statisztikai Hivatal összeírói, és a mintába került magánháztartásokban élő 15-74 éves személyeket a munkaerő-piaci részvételükről, szándékaikról részletesen kikérdezik. Hazánkban a migráns népesség aránya alacsony a teljes népesség körében, emiatt jelenlegi formájában még a munkaerő-felmérés is csak korlátozottan alkalmas a migrációs folyamatok leírására, a mintába kerülő harmadik országbeli népesség száma nem elégséges a részletes elemzésekhez. A megoldás, a megfelelő nagyságú célpopuláció kijelölése, valamint a leghatékonyabb eszközök, módszerek, kérdezéstechnika kiválasztása, kialakítása.

„A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt kettős céllal indult. Egyrészt elő kellett készíteni az adatgyűjtés szervezését, végrehajtását egy későbbi, mintabővítéssel járó migráns-specifikus felvételekre. Ehhez szükséges többek között, hogy rendelkezésre álljon a migránsok jellemzőihez igazodó, többnyelvű, önkitöltős kérdőív, és az összeírók is fel legyenek készülve a külföldiekkel történő adatfelvétel lebonyolítására. Emellett célunk volt a munkaerő-felmérés hazai módszertanának, mintavételének migrációs szemléletű újragondolása. A projekt során megvizsgáltuk, hogy a munkaerő-felmérés hazai módszertanát milyen elemekkel kellene kiegészíteni ahhoz, hogy a migránsokról minél többet megtudjunk a negyedéves rendszerességgel gyűjtött adatok alapján.

A projekt megvalósítása során az első lépés a migránsok speciális igényeit szem előtt tartó munkaerő-felmérés kérdőív kidolgozása volt 2013. áprilistól júliusig, melyben a munkaerő-felméréssel, a nemzetközi vándorlással és az adatgyűjtés-módszertannal foglalkozó szakemberek közösen vettek részt.

A speciális célcsoportra vonatkozó adatgyűjtés – a különleges kérdőív mellett – megkívánta olyan adatfelvételi technika kidolgozását, mely beilleszthető a KSH szokásos adatgyűjtéseinek körébe és az összeírók által is kivitelezhetővé teszi a sok esetben magyarul nem beszélő harmadik országbeliek kikérdezését. Az adatfelvételi technika tesztelése volt az elsődleges célja a projekt keretei között 2013 szeptemberében Budapesten végrehajtott próbafelvételeknek, melyhez a népszámlálás címállományából vettünk harmadik országbeliekre vonatkozó célzott mintát. A próbafelvételekben részt vevő összeírókat felkészítettük a külföldi állampolgárokkal történő adatfelvételre. Az összeírók oktatása egyrészt a népszámlálást, másrészt migráns-specifikus adatgyűjtéseket végző szakemberek tapasztalataira épült.

A próbafelvételek követően összegyűjtöttük az összeírók tapasztalatait, és elemeztük az

adatfelvétel során kitöltött kérdőíveket. Mindezek alapján további hasznos információkat nyertünk a migránsok eléréséről, válaszadási hajlandóságáról, az idegen nyelvű kérdőív alkalmazhatóságáról.

Jelen tanulmány összefoglalja a migránsok speciális igényeihez igazodó kérdőívek kialakításának módszertani kérdéseit, a harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtés végrehajtásának, az összeírók oktatásának javasolt segédanyagait. Ezen kívül röviden ismerteti a harmadik országbeliek munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó adatgyűjtés legfontosabb tapasztalatait, eredményeit.

1. Migránsok a munkaerő-felmérés adatgyűjtésben

Az EIA/2012/2.6.2. projekt legfontosabb célkitűzése a munkaerő-felmérés adatgyűjtésének felhasználásával a harmadik országbeliekre vonatkozó statisztikák fejlesztése. Ennek kapcsán vizsgáltuk a célcsoport munkaerő-piaci helyzetére, integráltságára vonatkozó információk előállításának lehetőségeit. Magyarországon jelenleg adminisztratív adatforrások alapján ismerjük a hazánkban élő harmadik országbeliek számát, azonban foglalkoztatottsági helyzetükről, iskolai végzettségükről, lakhatási körülményeikről, integráltságukról csupán a tízévente lefolytatott népszámlálásokból rendelkezünk információval. A honos népesség esetében ezen információk a Központi Statisztikai Hivatal reprezentatív lakossági adatgyűjtéseiből rendelkezésünkre állnak.

A migránsok helyzetének leírása kapcsán felmerül a kérdés tudunk-e támaszkodni ezekre a lakossági adatgyűjtésekre. Tanulmányunk azt vizsgálja, hogy a KSH munkaerő-felmérés adatgyűjtése alkalmas-e arra, hogy pontosabb képet kapjunk a hazánkban tartózkodó külföldi állampolgárok jellemzőiről.

Ahhoz, hogy tisztában legyünk milyen statisztikák előállítására használhatjuk a munkaerő-felmérés adatgyűjtését, először migrációs szempontból át kell tekintenünk az adatgyűjtés eddigi eredményeit, meg kell ismernünk felhasználásának lehetőségeit és korlátait. Ezen ismeretek birtokában vállalkozhatunk a munkaerő-felmérés migrációs szempontú fejlesztésére.

1.1. A munkaerő-felmérés jelentősége a munkaerő-piaci folyamatok leírásában

A munkaerő-felmérés célja a munkaerőpiac minél mélyrehatóbb ismerete: hányan dolgoznak a gazdasági élet különböző területein, és általában mennyi időt töltenek munkavégzéssel, hányan keresnek munkát és hányan (nem) találnak, hányan szeretnének még dolgozni, és erre képzettségük, szakképzettségük, családi kötöttségeik alapján milyen esélyük van.

Ezeket az egyéni és háztartási szintű információkat a lakosság egy (reprezentatív) részének felkeresésével és kikérdezésével tudjuk összegyűjteni. A munkaerő-felmérés a lakosság körében végzett adatgyűjtés. Az adatgyűjtés során az ország különböző területein, településein, véletlenszerűen kiválasztott címeken élő magánháztartásokat kérdezzük meg, negyedévente körülbelül 36 ezret. Egy adott cím 6 egymást követő negyedévben (3 havonta) kerül felkeresésre, vagyis másfél évig marad a mintában. Minden negyedévben a felkeresendő címek egy része (kb. 1/6-a) kiesik a mintából, ugyanennyi új cím jelenik meg, a többi pedig ismétlődik.

A munkaerő-felmérés adatgyűjtését Magyarországon 1992-ben indította a Központi Statisztikai Hivatal. Az Unió csatlakozással a magyar munkaerő-felmérés maximálisan figyelembe veszi az idevonatkozó közösségi előírásokat. A felvétel az egyik legmagasabb fokon harmonizált adatgyűjtés az Európai Unióban a társadalomstatisztikai felvételek közül.

A felvétel az ENSZ Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (International Labour Office, ILO) fogalmi meghatározásai alapján történik. Ez lehetővé teszi a foglalkoztatottság és

munkanélküliség alakulásának a mindenkori munkaügyi szabályozástól és annak változásától független megfigyelését. Mivel számos országban alkalmazzák ezt a közös definíciót, ez biztosítja a felvételtől származó adatok időbeli és térbeli (országok közötti) összehasonlíthatóságát. Ennek az adatgyűjtésnek azért (is) van kiemelkedő szerepe, mert a munkaügyi szabályozás bármikor változhat, ezen kívül országonként is eltérő, így az adminisztratív nyilvántartásokból nyert adatok korlátozott mértékben használhatóak idősoros és nemzetközi összehasonlításokban. (Például országonként eltérő feltételek mellett lehet valakit álláskeresőként nyilvántartani a munkaügyi hivatalokban, viszont a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet pontos fogalmi ajánlást tesz a munkanélküliek számbavételére.)

Az utóbbi években előtérbe került a munkaerő-felmérés felhasználása a migrációs folyamatok leírása, vizsgálata kapcsán. Az európai országok egy része már régóta használja a munkaerő-felmérést a migránsok számának, összetételének meghatározásához, ugyanakkor ilyen jellegű adatszolgáltatásra leginkább azokban az országokban alkalmazható az adatgyűjtés, ahol a migránsok száma és aránya jelentős. A későbbiekben bemutatjuk, hogy Magyarországon a munkaerő-felmérés mintájába csak kisszámú külföldi állampolgár kerül, ami jelenleg a róluk készült elemzéseknek korlátot szab, ugyanakkor szóba jöhet a munkaerő-felmérés kapcsán a harmadik országbeliekre vonatkozó célzott mintabővítés, ezért fontos, hogy tisztában legyünk az adatgyűjtés nyújtotta lehetőségekkel.

1.2. A munkaerő-felmérés migrációra vonatkozó kérdései

A munkaerő-felmérés a foglalkozásra, munkaerő-piaci részvételtől szóló kérdések mellett számos bevándorlásra vonatkozó kérdést is tartalmaz. A kérdezés a teljes mintán történik, tehát a migránsok válaszai a teljes népesség mutatóival összehasonlíthatóak. A kérdések egy része hosszú ideje folyamatosan szerepel a munkaerő-felmérés kérdőívében, ezek a legáltalánosabb migrációt azonosító változók. A kérdések egy másik csoportja az LFS (az adatgyűjtés angol elnevezése: Labour Force Survey) európai szintű fejlesztése során, 2008-ban került a munkaerő-felmérés kérdéssorába, ezek a kérdések árnyaltabb migrációs sajátosságok leírására is alkalmasak. Az LFS fejlesztésekor a migrációs kérdésblokk könnyített, egyszerűbb blokkját kellett több más EU ország között Magyarországnak is alkalmaznia. A kérdéseket megőrizte a magyar munkaerő-felmérés, így azok 2008 óta folyamatosan követhető változók.

A migránsokra vonatkozó kérdések időrendben és tartalmuk szerint azonosítva az alábbiak szerint jelentek meg a munkaerő-felmérés változói között:

- A migráció specifikus kérdések közül néhány már 1997, illetve 1998 óta megtalálható és alkalmas hosszabb idősor leírására:
 - Állampolgárság és születési hely – 1997-től állnak rendelkezésre dummy típusú adatok az állampolgárságra és arra a kérdésre, hogy hol született a kérdezett (EU/nem-EU /Magyarország értékű anonimizált változó).
 - Magyarországi tartózkodás időtartama.
- 2008-ban – az EU migrációs blokk kérdéseivel – néhány további, idősor leírására alkalmas változóval egészült ki az elemzés lehetősége:

- A tartózkodás időtartamára vonatkozó kérdések 2008 óta pontosítva és finomítva kerültek a kérdőívbe, és azóta is megmaradtak.
- Az első és második generációs migrációt vizsgáló néhány speciális kérdés 2008 óta a szülők származási országára és a tartózkodás idejére is rákérdez.

Összegezve, a munkaerő-felmérés kérdőívében a migráció és a migránsok integrációjának szofisztikált elemzésére elégséges változó áll rendelkezésre. (A munkaerő-felmérés kérdései alapján a bevándorlás vizsgálatának leírásához az 1. sz. mellékletben felsorolt változók állnak rendelkezésre.)

1.3. A migránsok elérése a munkaerő-felmérésben

A rendelkezésre álló kérdések mellett a migránsokra vonatkozó elemzésnek fontos feltétele a célcsoport elérése, a rejtőzködő csoportok bevonása. Ez a migráció vizsgálatának visszatérő nehézsége, ezért fontos ismernünk azt is, hogy a munkaerő-felmérés keretében a kérdések során mennyire volt sikeres a migránsok elérése.

A magyarországi migránsok aránya szerény, s különösen alacsony a harmadik országból származóké. Az adatok a KSH évenkénti nemzetközi vándorlás statisztikai adatközléséből, valamint a legfrissebb 2011-es népszámlálásból ismertek.¹ A vándorlásstatisztika és a népszámlálás adatforrása szerint a harmadik országból érkező migránsok száma 60 ezer körül van.

A MEF 2013. I. negyedévi adatai szerint a munkaerő-felmérés mintájába került népesség az adminisztratív adatokon alapuló vándorlásstatisztika, illetve a népszámlálás látókörébe került migránsok kicsit több mint egyharmadát reprezentálja (súlyozva), az EU országok polgárait jobb arányban (39-40%), a harmadik országok polgárait valamivel kisebb arányban (26-28%) éri el. (ld. 1. táblázat)

¹ A nemzetközi vándorlás hivatalos statisztikai forrásai az adminisztratív nyilvántartások. Az adatok évente a Demográfiai évkönyvben és a KSH honlapján (STADAT táblákban) jelennek meg. A népszámlálási adatok a népszámlálási kiadványokban és Excel táblák formájában a KSH honlap népszámlálási adatközlésében érhetők el.

1. táblázat

Migráns népesség a különböző adatforrások szerint

Állampolgárság országa	Vándorlásstatisztika: Magyarországon tartózkodó külföldiek 2012. január 1.	Népszámlálás 2011. október 1.	MEF 2013. I. negyedév	MEF megjelenés a vándorlásstatisztika arányában	MEF megjelenés a népszámlálás arányában
EU tagország	81 567	84 568	32 843	40,3%	38,8%
Harmadik ország	61 794	58 629	16 257	26,3%	27,7%
Összes migráns	143 361	143 197	49 100	34,2%	34,3%
Ebből: Harmadik országbeliek aránya, %	43%	41%	33%		

Forrás: Nemzetközi vándorlásstatisztika: Demográfiai évkönyv 2012; Népszámlálás: www.ksh.hu online adatok, MEF: 2013. I. negyedévre vonatkozó súlyozott mintaszámítások

A vándorlásstatisztika és a népszámlálás alapján hozzávetőleg teljes körű migráns létszámot látunk, mindkét forrás azt mutatja, hogy a harmadik országbeli állampolgárok aránya 0,6 százalék a népességen belül, az EU országok állampolgárainak aránya pedig 0,8 százalék. Amennyiben tisztán a munkaerő-felmérés adataiból indulnánk ki, a következő megoszlást tapasztalnánk (ld. 2. táblázat).

2. táblázat

A népesség főbb arányai a munkaerő-felmérésben, 2012. II.-2013 I. negyedévek (%)

Állampolgárság országa	A népesség megoszlása honos, illetve migráns népesség szerint*			
	2012. II. negyedév	2012. III. negyedév	2012. IV. negyedév	2013. I. negyedév
Magyarország	99,4%	99,4%	99,5%	99,5%
EU tagország	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%
Harmadik ország	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

*Súlyozott minta arányok, sig: ,000

Forrás: KSH MEF megfelelő negyedéves adatok

A súlyozott arányok alapján elmondható (ld. 2. táblázat), hogy az utóbbi években a MEF látószögébe kerülő népesség 0,5-0,6 százaléka migráns, azaz külföldi állampolgár. Közülük 0,3-0,5 százalék az EU országaiból érkezett, míg a harmadik országbeli migránsok aránya alig 0,2 százalék.

Az elért népesség, ahogy a továbbiakban látjuk, a konkrét minta elemszámok tekintetében is szerény. A felkeresett háztartásokban nagyon kicsi az elért migráns populáció nagysága, ami a migráció vizsgálatának komoly korlátját jelenti. Ez egyrészt összefügg a más adatforrások alapján is szerénynek bizonyuló migráns népesség nagyságával, másrészt a migráns népesség nehéz elérhetősége, rejtőzködő természete, regionális koncentrátsága és a nyelvi korlátok is csökkentik a migráns népesség megjelenését a MEF által reprezentált populációban.

Az utolsó négy negyedévet (2012. II. – 2013. I. negyedév) vizsgálva látjuk, hogy a migráns elemszámok nagyon kicsi értékek, ez a további bontások lehetőségét behatárolja. A migránsok aktivitásának elemzésekor a vizsgálatban a 15-74 éves aktív korúakra fókuszálunk, de nem tekinthetünk el attól, hogy a migránsok egy része 14 év alatti gyermek, illetve 74 év feletti idős ember. Ezt mutatják a 3. táblázat alsó paneljai.

3. táblázat

Az elért migráns népesség minta elemszámai a munkaerő-felmérésben, 2012. II.-2013. I. negyedévek

Állampolgárság országa	2012. II. negyedév	2012. III. negyedév	2012. IV. negyedév	2013. I. negyedév
Migránsok elemszáma összesen				
EU tagország	190	197	188	168
Harmadik ország	112	102	74	55
Összes migráns	302	299	262	223
Összes migránsból a 15-74 éves népesség elemszáma				
EU tagország	159	158	153	141
Harmadik ország	97	91	68	48
Összes migráns	256	249	221	189
Összes migránsból a gyermek, illetve az idős (15 év alatti és 74 év feletti) népesség elemszáma				
EU tagország	31	39	35	27
Harmadik ország	15	11	6	7
Összes migráns	46	50	41	34

Forrás: KSH MEF megfelelő negyedéves adatok

A 3. táblázat értékeiből azt látjuk, hogy a harmadik ország migránsainak a létszáma egy-egy negyedévben összesen alig érte el a 100 főt, a vizsgálódásunk számára különösen fontos aktív korúak elemszáma ennél is szerényebb volt, ezért migránsokra vonatkozó elemzésekre, további bontásokra a negyedéves adatok alapján csak nagyon óvatosan vállalkozhatnánk.²

² Az elemszámok fokozatosan csökkentek is, ennek vélhetően magyarázata lehet a harmadik országok polgárai között gyorsított eljárással magyar állampolgárságot kapott személyek kikerülése a vizsgált kategóriába besoroltak közül.

Mindezeket figyelembe véve vizsgáljuk a következőkben a munkaerő-felmérés mintájába kerülő migráns népességet.

1.4. Az elért migráns népesség sajátosságai

A kis elemszámok nem tennék lehetővé, hogy a MEF látószögébe kerülő migránsok sajátosságait elemezzük. Ahhoz, hogy megtudjuk a migránsok mely csoportját éri el a MEF, Hárs Ágnes, a migráció-kutatás vezető szakértőjének módszerét használjuk fel a mintába kerülő migráns elemszámok növelésére. Hárs Ágnes több év negyedéves adatait közös adatállományba rendezte össze. A módszerrel az egymást követő negyedévekben a személyek lehetséges halmozódásától megtisztítva olyan adatállományt nyert, amelynek segítségével hosszabb időszak migránsainak adatait összesítve a migráció szerkezetét megfelelő elemszámmal tudjuk vizsgálni.³ A további vizsgálódáshoz a MEF alapján 2008. I.-2012. I. negyedév időszak negyedéveire összesített adatokat elemzünk, így nagyobb elemszámot és megbízhatóságot biztosítva tudjuk a továbbiakban vizsgálni a bevándorló népesség sajátosságait. Az állampolgárság szerinti megoszlások alapján arra is választ kapunk milyen hatékonysággal éri el a statisztikai célú adatgyűjtés a migránsok különböző csoportjait.

A negyedévenkénti keresztmetszeti elemszámokhoz képest az összesített panel adat file-ban az elemszámok nagyobbak, további bontásra alkalmasak, noha összességében a vizsgálatunk számára releváns harmadik országbeli migránsokat így is összesen 351 fő, ebből 307 aktív korú reprezentálta az összevont negyedévek mintájában. A migránsok aránya a nagyobb elemszám mellett a teljes 2008. I.-2012. I. negyedév időszakra is hasonlóan szerény arányt mutat. Az összevont panel adatbázisból számított értékeket a 4. táblázat mutatja.

4. táblázat

A népesség főbb arányai és elemszámok a munkaerő-felmérésben, 2008. I. – 2012. I. negyedév összesített panel

Megnevezés	Állampolgárság országa			
	Magyarország	EU tagország	Harmadik ország	Összes migráns
Népesség megoszlása (%)*	99,3%	0,5%	0,2%	0,7%
Panel mintában halmozatlan migráns elemszámok (2008. I. – 2012. I.)				
Összesen		777	351	1 128
15-74 éves népesség		660	307	967
Gyermek, illetve idős (15 év alatti és 74 év feletti) népesség		117	44	161

*Súlyozott minta arányok, sig: ,000

Forrás: KSH MEF összevont panel adatbázis

³ Korábbi kutatásai során alkalmazza ezt az eljárást, a KTI „Munkaerő-piaci előrejelzések készítése, szerkezetváltási folyamatok előrejelzése” kutatás keretében (<http://elorejelzes.mtakti.hu/>) Ld. Hárs (2012), az adat file-ok kialakításában, a számításokban Simon Dávid működött közre. A halmozódásoktól oly módon tisztította meg az adatbázist, hogy a lehetséges legfeljebb 6 hullámban történő felkeresések közül az első megjelenést leválogatva szerepelteti az egyéneket a számításában.

Az összevont, 2008. I.-2012. I. negyedéves időszakot felölelő panel adatbázis (ld. 4. táblázat) és az egyes negyedévek alapján egyszerű arányokat (ld. 2. táblázat) számítva azt látjuk, hogy a panel adatbázis szerkezete hasonlít az egyes negyedévek alapján számított arányokhoz. Az Unióból származó és a harmadik országbeli migránsok aránya hasonlóan alakult a panel adatok és a bizonytalanabb kicsi elemszámok szerinti változékonyabbak negyedéves adatok szerint.

A migránsok kor szerinti összetételét vizsgálva, az 5. táblázat azt mutatja, hogy a 15-74 évesek aránya a megfelelő népességhez viszonyítva a migránsok között magasabb, mint a magyar állampolgárok között. A nem aktív korú migránsokat vizsgálva is hasonló a panel időszak és az egyes negyedévek alapján számított arány, és láthatjuk, hogy a migránsok között a hazai népességhez képest alacsonyabb a nem aktív korúak aránya. Az összevont adatbázis alapján számított eredmények jól reprezentálnak egy viszonylag homogén időszakot.⁴

5. táblázat

A népesség főbb arányai a MEF mintája alapján, 2008. I.-2012. I. negyedév összevont panel és 2012. II.-2013. I. negyedévek (%)*

Állampolgárság országa	2008. I.-2012. I. negyedév összesített panel	2012. II.	2012. III.	2012. IV.	2013. I.
		negyedévek			
Aktív korúak (15-74 évesek) aránya a megfelelő népességben					
Magyarország	77,5%	78,1%	78,0%	78,0%	78,0%
EU tagország	85,6%	83,0%	81,6%	81,4%	85,9%
Harmadik ország	85,9%	86,6%	88,0%	91,5%	83,6%
Nem aktív korúak (15 év alattiak és 74 évesnél idősebbek) aránya a megfelelő népességben					
Magyarország	22,5%	21,9%	22,0%	22,0%	22,0%
EU tagország	14,4%	17,0%	18,4%	18,6%	14,1%
Harmadik ország	14,1%	13,4%	12,0%	8,5%	16,4%

*Súlyozott minta arányok sig: ,000

Forrás: MEF negyedévek, ill. összesített panel adatbázis alapján végzett számítások

A harmadik országból érkezett migránsokat vizsgálva további fontos kérdés, hogy ennek a csoportnak mekkora része az, aki „tényleges harmadik országbeli” migráns abban az értelemben, hogy nincsen magyar háttere, nyelvtudása, etnikai beágyazottsága, s mekkora részük származik harmadik országból, határon túli magyar migránsként. Erre közvetett ismeretekkel szolgál a MEF. Proxy változónak használjuk a szülő születési országára vonatkozó kérdést. Eszerint tudjuk, hogy a harmadik országbeli migráns anyja, illetve apja magyar nemzetiségűként született-e, nem Magyarországon. Feltételezzük, hogy ez esetben a migránsok is határon túli magyarok lehetnek. A 6. táblázat alapján látjuk, hogy a viszonylag kisszámú harmadik országbeli aktív migráns nagyobb része „valós” migráns, nem a magyar etnikumhoz tartozik, kisebb arányban azonban az utóbbiak is megtalálhatóak. Az aktív (15-74

⁴ Látjuk, hogy a gyorsított állampolgársági eljárás a 2012-13 évek fordulóján befolyásolta – csökkentette – a harmadik országbeli migránsok számát/arányát. Az összevont adatbázis által lefedett vizsgált időszak egészében ilyen jelentős változás nem történt, ezért várhatjuk, hogy az időszak egésze viszonylag homogénnek tekinthető.

éves) korcsoportot vizsgálva azt látjuk, hogy a harmadik országbeli migránsok közel 60%-a nem Magyarországon és nem is magyar nemzetiségű családba született, s alacsony a vegyes családba születettek aránya, kevéssel tér el a legalább egy szülője nem magyar és mindkét szülője nem magyar (60 vs. 58%) arány. A harmadik országbeli migránsok egyharmada ugyanakkor határon túli magyar nemzetiségű családba született. 31,6 százalékuk mindkét szülője, 33 százalékuknak az apja, 34,6 százalékuknak az anyja volt magyar nemzetiségű.

6. táblázat

Harmadik országbeli aktív korú (15-74 éves) migráns népesség etnikai meghatározottsága, 2008. I.-2012. I. negyedév (%)

Származás		Melyik országban született az anyja?				
		Magyarországon	Nem tudja	Nem Magyar-országon, magyar nemzetiségüként	Nem Magyar-országon, nem magyar nemzeti-ségüként	Összesen
Melyik országban született az apja?	Magyarországon	1,9%	0,4%	1,5%	1,5%	5,3%
	Nem tudja	0,0%	0,4%	0,0%	0,4%	0,8%
	Nem Magyarországon, magyar nemzetiségüként	0,8%	0,0%	31,6%	0,8%	33,1%
	Nem Magyarországon, nem magyar nemzetiségüként	0,8%	0,4%	1,5%	58,2%	60,8%
	Összesen	3,4%	1,1%	34,6%	60,8%	100,0%

Forrás: MEF 2008. I.-2012. I. negyedév időszak negyedéveire összesített adatbázis alapján végzett számítások. Súlyozatlan minta alapján, N= 263 sig: ,000

Tovább vizsgálva a migránsok összetételét mindenekelőtt a harmadik országbeli migráns népesség származási országok szerinti megoszlását nézzük meg. A MEF kisszámú bevándorló elemszáma nem alkalmas országonkénti szerkezet és arányok vizsgálatára, ezért csak az összevont negyedévek panel adatbázis értékeiből számítunk megoszlásokat. Súlyozott minta arányokat vizsgálva a harmadik országbeli migránsok többsége kevés országból érkezett.⁵ Az ukrán (30,4%), kínai (17%), orosz (7,7%) és szerb (6,2%) állampolgárságú migránsok együtt a teljes állomány 60 százalékát adják, emellett számos további ország ad szerényebb arányban migránst. A 7. táblázatban régiók illetve országcsoportok szerint és a jelentősebb küldő országokat kiemelve összegeztük a bevándorló népesség szerkezetét.

A legfontosabb migráns régiók részaránya szerint árnyaltabb a kép: a *szomszédos országokból* származik a harmadik országbeli migránsok 39 százaléka, meghatározóan Ukrajnából és kisebb arányban Szerbiából, a többi ország szerepe nagyon kicsi. *Európa többi harmadik országából* további közel 9 százalék, zömében oroszországi (8%) migráns érkezik. Az *ázsiai országokból* származik a harmadik országbeli migránsok 24 százaléka, zömében (17%) kínaiak. A *muszlim országokból* jött a migránsok 17 százaléka, legnagyobb arányban törökök

⁵ Itt nem vizsgáljuk a hatásokat, de jelezzük, hogy a súlyok nem migrációra korigálnak, s ha most nem is vizsgáljuk, de fontos lehet később, ha a migránsok vizsgálatát célozza az elemzés.

(3%), de valójában a kép színes, sok ország migránsai tartoznak ide. Dél-Amerika nem jelentős küldő régió Magyarországra, mindössze 5 százalékát adja a harmadik országbeli migránsoknak, és ők felerészben kubaiak. Végül külön csoportba soroltuk a fejlett, nem EU országokból érkezőket, ez alig 7 százalék, többségében USA polgár (4,6%).

A korábbiakhoz hasonlóan a vizsgált ország-csoportokra is kontrolláltuk a migránsok etnikai hovatartozását, azt, hogy magyar nemzetiségűek-e a szülők. Az anya és az apa születési országa szerinti arányokat vizsgáltuk, külön-külön. Elhanyagolható volt azok aránya, akik Magyarországon születtek, így azt nem tüntettük föl. A migránsok az anya és az apa születési helye szerint is közel negyed részben voltak magyar nemzetiségű szülők gyermekei, azaz valószínűleg maguk is magyar nemzetiségű határon túliak. Többségük szomszédos országbeli (több mint 20%) zömében ukrán (16-17%), kisebb részben szerb (4%) állampolgár. A migránsok nagy része (72%) azonban nem magyar nemzetiségű. (ld. 7. táblázat utolsó négy oszlopa).

7. táblázat

Harmadik országbeli aktív korú (15-74) migráns népesség küldő országok és etnikai meghatározottság szerint, 2008. I.-2012. I. negyedév

Állampolgárság régiója/országa	Minta elemszám (fő)	Megoszlás (%)*	A megfelelő csoporton belüli migráns részarány (%)*			
			nem Magyarországon magyar nemzetiségüként született		nem Magyarországon nem magyar nemzetiségüként született	
			anyja	apja	anyja	apja
Szomszédos országok						
Összesen	160	38,6%	21,7%	20,8%	15,9%	15,0%
<i>Ebből:</i>						
Ukrajna	126	30,4%	17,1%	15,8%	11,9%	11,0%
Szerbia	21	6,2%	3,9%	4,3%	2,7%	2,7%
Egyéb európai országok						
Összesen	23	8,6%	0,4%	0,4%	8,2%	8,3%
<i>Ebből:</i>						
Oroszország	20	7,7%	0,4%	0,4%	7,1%	7,2%
Ázsiai országok						
Összesen	40	23,9%	0,3%	0,3%	23,0%	23,0%
<i>Ebből:</i>						
Kína	29	17,2%	0,3%	0,3%	16,7%	16,7%
Vietnam	5	3,9%			3,4%	3,4%
Muszlim országok						
Összesen	35	16,9%	1,2%	1,2%	15,5%	15,5%
<i>Ebből:</i>						
Törökország	5	3,0%			3,0%	3,0%
Egyiptom	3	1,8%			1,0%	1,0%
Szíriai Arab Közt.	5	1,7%			1,5%	1,5%
Közép-és dél-amerikai országok						
Összesen	8	5,4%			3,9%	4,7%
<i>Ebből:</i>						
Kuba	4	2,6%			1,4%	2,2%
Fejlett országok						
Összesen	16	6,7%	0,5%	0,5%	5,7%	5,7%
<i>Ebből:</i>						
USA	10	4,6%	0,5%	0,5%	4,7%	4,7%
Mindösszesen	282	100,0%	24,2%	23,2%	72,0%	72,0%

*Súlyozott minta számítások, sig: ,000

Forrás: MEF 2008. I.-2012. I. negyedév időszak negyedéveire összesített adatbázis alapján végzett számítások.

Annak értékeléséhez, hogy a MEF mennyire sikeresen érte el a migránsok egyes csoportjait, megfelelő statisztikai összehasonlító adatot kell keresnünk. A hivatalos vándorlásstatisztikai adatok a migránsok tartózkodási engedélyezése során keletkeznek, ezek a migránsok számát és főbb eloszlását mutatják. Az adminisztratív nyilvántartások mellett a népszámlálás is megfelelő lehet e célra. Ezekkel az adatforrásokkal vethetők össze a survey alapú munkaerő-felmérésből származó információk, a migráns népesség aránya és szerkezete. A 2012. január 1-jei regiszter alapú állományt (forrás: Demográfiai évkönyv, 2012) és a 2011. évi népszámlálás adatait (forrás: www.ksh.hu online adatok) a MEF mintájával összevetve hasonló arányokat kapunk. (ld. 8. táblázat)

8. táblázat

Harmadik országbeli migráns népesség főbb küldő országok szerinti megoszlása különböző adatforrások szerint

Állampolgárság régiója/országa	Vándorlásstatistika*	Népszámlálás	MEF
	2012. január 1.	2011. október 1.	2008 I.-2012 I. negyedév
Harmadik országbeliek száma (fő)			
Összesen	61 794	58 629	66 058
Harmadik országbeliek megoszlása főbb küldő országok szerint (%)			
Szomszédos országok			
Ukrajna	19,2%	20,2%	30,4%
Szerbia	13,4%	13,2%	6,2%
Egyéb európa országok			
Oroszország	4,6%	4,3%	7,7%
Ázsiai országok			
Kína	16,4%	15,1%	17,2%
Vietnam	4,2%	4,0%	3,9%
Muszlim országok			
Nigéria	1,6%	1,7%	0,6%
Törökország	2,7%	2,8%	3,0%
Irán	2,8%		0,6%
Mongólia	1,6%		0,7%
Szíria	1,0%		1,7%
Egyiptom	0,8%		1,8%
Dél-amerikai országok			
Kuba	0,3%		2,6%
Fejlett országok			
Egyesült Államok	5,0%	5,2%	4,6%
Kanada	0,8%	0,8%	0,7%
Izrael	1,6%	1,7%	0,4%
Svájc	1,1%	1,5%	0,2%
Japán	1,8%		0,4%

Forrás: Nemzetközi vándorlásstatistika: Demográfiai évkönyv 2012; Népszámlálás: www.ksh.hu online adatok, MEF: 2008 I.-2012 I. negyedév időszak negyedéveire összesített adatbázis súlyozott mintaszámítások

Az adatforrásokat összegezve úgy tűnik, hogy néhány ország polgárai számára jelent Magyarország fontosabb migrációs célt. A három adatforrás alapján a legfontosabb migráns csoportok jelentős része a szomszédos országokból érkezett, különösen Ukrajnából, kisebb részben Szerbiából, akik – mint a 7. táblázatban láttuk – feltehetően nagyobb részben magyar származásúak.

Összegezve, a MEF minta alacsony elemszáma mellett azt látjuk, hogy a survey minta szerkezete nem tér el jelentősen a hivatalos vándorlásstatistikák alapján számítottól. Az etnikai összetétel (határon túli magyarok és egyéb harmadik országbeliek) becsült aránya is hasonló. A harmadik országbeli migránsok aránya a teljes népességhez viszonyítva alacsony mindkét számítás alapján, az adminisztratív adatok szerint 0,6 százalék körüli, míg a MEF-ből számított érték alábecsült, alig 0,2 százalék.

Az adminisztratív adatforrásokon alapuló vándorlásstatistika, illetve a népszámlálás adataihoz képest a munkaerő-felmérés nagyobb arányban ér el szomszéd országbelieket,

különösen ukrán állampolgárságúakat, kisebb arányban szerb állampolgárságúakat, s mint láttuk, a szomszédos országok polgárainak nagyobb fele magyar nemzetiségű. Ugyanakkor a többi, nagyrészt nem magyar nemzetiségű, migráns csoport arányosan hasonló minden adatforrás szerint, ez a közelítés arra utal, hogy az elérés egységesen alacsony, nincsen olyan csoport, amelyet a MEF kevésbé sikeresen ér el. A fentiek alapján azt feltételezhetjük, hogy az arányok az idegen nyelvű kérdéssel könnyebben javíthatóak, növelhetőek. A továbbiakban az idegen nyelvű kérdés során felmerülő kockázatokkal foglalkozunk részletesen és a migránsok esetében hatékony adatfelvétel kérdéseit tárgyaljuk.

2. Migránsok kikérdezésekor felmerülő nyelvi akadályok leküzdése

A migránsokra vonatkozó survey típusú felmérések lebonyolításának legszembetűnőbb korlátja a célcsoport tagjaival való kapcsolatfelvételkor felmerülő nyelvi nehézség. A kikérdezés nyelve kulcsfontosságú a külföldiek körében.

A hazánkban élő migránsokra vonatkozó eddigi vizsgálatok azt mutatják, hogy a magyarországi migránsok 18 százaléka nem, 43 százalékuk legalább társalgási szinten beszél magyarul, illetve 39 százalékuk anyanyelve a magyar (ICS 2012)⁶.

Amennyiben a kérdezés magyar nyelven történik, akkor 18 százalék, speciális háttérű migráns elérése nem biztosított (az adatfelvétel mintája jelentősen torzulhat). Összetettebb problémát jelent a köztes 43 százalék, akik legalább társalgási szinten beszélnek magyarul. Az ő számukra a kérdőíves felvételek precízen megfogalmazott kérdései nem feltétlenül lesznek érthetőek, még akkor sem, ha a kapcsolatfelvétel és az azzal járó hétköznapi beszélgetés zökkenőmentesen magyar nyelven történik. Így még abban az esetben is érdemes a megkérdezett anyanyelvén kérdezni, ha az első benyomások alapján beszél magyarul.

Bizonyos nyelvek esetén még az anyanyelvi kérdezés mellett is adódhatnak nyelvi nehézségek a különböző nyelvjárások következtében. Nagyobb kibocsátó országokban a dialektusok és szociolektusok nagyon különbözőek lehetnek, sőt akár egy nyelv, különböző variánsai is élhetnek egymás mellett.

A projekt kapcsán korábbi migráns-specifikus felvételek megvalósítói osztották meg velünk a Magyarországon élő migránsok kikérdezése során szerzett tapasztalataikat. Elmondták, hogy Magyarországon, a nyelvjárásokban rejlő veszélyek elsősorban az arab, kínai és perzsa nyelv esetében merülnek fel.

A tapasztalatok szerint:

- Az arab nyelv esetében az egyiptomi a legáltalánosabban érthető (a tévéfilmek többsége ezen a dialektuson szól), de alkalmazható még a levantei (libanoni, szíriai, jordán) dialektus is.
- A perzsa nyelv esetén az iráni (farszi) a legalkalmasabb, ezt értik a dari dialektust beszélő afgánok is.
- A kínaiaknál általában nincs gond a han (mandarin) nyelvvel, a Magyarországon élők többségének ugyanakkor fujianai az anyanyelve, így a válaszok minősége akkor a legmegbízhatóbb, ha ezen a nyelven kérdezzük őket.

Az eddigi felvételek tapasztalatai szerint a többi nyelv esetén nem jelentkeztek megértési nehézségek, de a fent felsorolt nyelvek esetében hatással lehet a kérdezés minőségére, hogy melyik nyelvjárást alkalmazzuk.

⁶ Várhalmi Z. (2013): A magyar nyelvtudás integrációs vonatkozásai. In: Kovács A. (szerk.): Bevándorlás és integráció. Magyarországi adatok, európai indikátorok. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Kisebbségkutató Intézet. 119-128.

Jelen projekt során azt tűztük ki célul, hogy 5 idegen nyelvre fordíttatjuk le a kérdőíveket. A nyelveket a népszámlálás tapasztalatai alapján választottuk ki. A népszámlálás adatai szerint a magyarul nem beszélők által leggyakrabban beszélt nyelvek az angol, kínai, orosz, vietnami és az arab, az idegen nyelvű kérdőíveket ezeken a nyelveken tettük elérhetővé.

2.1. A munkaerő-felmérés jelenleg alkalmazott kérdőíve

A munkaerő-felmérés adatgyűjtése kapcsán az anyanyelvi kérdezést úgy oldottuk meg, hogy olyan idegen nyelvű kérdőívet alakítottunk ki, melyet a magyarul nem beszélő migránsok önállóan, az összeíró segítségével is ki tudnak tölteni.

A kérdőív kialakítása során először azt kellett eldöntenünk, milyen mértékben térünk el a munkaerő-felmérés adatgyűjtése során jelenleg használt kérdőívtől. Az előző fejezetben bemutattuk, hogy a Magyarországon élő migránsok honos népességhez viszonyított aránya igen kicsi és ebből adódóan nagyon kevés migráns kerül a MEF mintájába. Az elemzésnek elsősorban a kicsi elemszám jelenti gátját és nem a nyelvi akadályok jelentik a fő problémát.

A kérdés tehát, hogy ragaszkodunk-e a migránsok számára kifejlesztett kérdőív MEF mintán történő alkalmazásához. A döntéshez a segítséget a MEF adatai nyújtották, mely szerint negyedévente a 36 000 címet tartalmazó mintán csak közel 90 háztartás esetén hiúsul meg nyelvi akadályok miatt az adatfelvétel. A munkaerő-felmérés szokásos adatgyűjtése kapcsán az összeírók ritkán szembesülnek a nyelvi nehézség problémájával (nagyjából 5 %-ukat érinti ez).

A munkaerő-felmérés jól működő adatgyűjtését nem szabad veszélyeztetni a minta ezen kis része miatt, ezért a projekt megvalósítása során egyre inkább az a cél került előtérbe, hogy a harmadik országbeliek kikérdezéséhez minél hatékonyabb kérdőívet készítsünk, melyet a célcsoportra vonatkozó külön mintán tudunk majd használni. (A háztartási szintű adatgyűjtéshez ragaszkodtunk, de a szokásos eljárás szerinti hatszori felkereséstől eltekintettünk.)

Mindemellett a MEF kérdőívtől jelentős mértékben nem tértünk el, arra továbbra is törekedtünk, hogy az eredmények összehasonlíthatók legyenek a munkaerő-felmérés során gyűjtött adatokkal.

A továbbiakban bemutatjuk a munkaerő-felmérés kérdőívét és a kérdezés módszertanát, amely a kiindulópontot jelentette számunkra.

A munkaerő-felmérés összeírásához 2012-ig papír alapú kérdőívet használtak, 2012. IV. negyedévtől a kikérdezést laptopon végzik az összeírók. Ez a változás könnyebbé és gyorsabbá tette az adatfelvételt.

A kikérdezés kétféle alapkérdőív kitöltésével jár:

- az „Adatlap” és
- a „Gazdasági aktivitás” kérdőív.

Az Adatlap a háztartásra vonatkozó kérdőív, minden háztartásról külön Adatlapot kell kitölteni. Az összeíró erre felvezeti a háztartásban élő személyekről az alapvető információkat, mint a demográfiai jellemzőik, iskolai végzettségük, állampolgárságuk. Az

adatlapon találhatóak a migráció vizsgálatára alkalmas változók többsége is. Az Adatlapot a háztartás minden tagjáról ki kell tölteni, a további felkeresésekkor a változásokat kell csak az összeírónak rögzíteni.

A Gazdasági aktivitási kérdőív a címen élő 15–74 éves személyekre vonatkozó kérdőív. Mindenkiről külön gazdasági aktivitási kérdőívet kell kitölteni, aki ebbe a korcsoportba tartozik, függetlenül attól, hogy nyugdíjasról, gyesen lévőről vagy tanulóról van-e szó. A Gazdasági aktivitási kérdőív tartalmazza a munkaerő-piaci részvétellel kapcsolatos kérdéseket.

Az alapkérdőívekhez emellett rendszeresen (évente általában 3 alkalommal) kiegészítő kérdőív is csatlakozhat, mely általában egy kiemelt témához kapcsolódóan valamely ismérv szerint meghatározott célcsoportra vonatkozik (többnyire az Európai Unióban egységesen előírt tartalommal egy negyedéven keresztül kérdezik a mintán). Például 2014. II. negyedévben az egyik kiegészítő kérdőív a „migránsok és leszármazottaik beilleszkedésével” foglalkozik és az integrációval kapcsolatos kérdéssort tartalmaz.

A munkaerő-felmérés kérdőíve az 1992 óta eltelt években folyamatosan bővült. A kérdések körét három fő szempont határozta meg, melyekhez a továbbiakban is ragaszkodunk:

- az összehasonlíthatóság (lehetőleg ugyanolyan tartalmú adatok előállíthatóak legyenek, amelyekről már hosszabb idősorok állnak rendelkezésre),
- hazai felhasználói igények,
- Eurostat-ajánlás, ILO-ajánlások, -szabályok.

Különösen a rövideg, illetve az átláthatóság betartása vált egyre nehezebbé, az egyre bővülő témakör és a részletesebb információigény miatt, a kérdőív kikérdezése egyre inkább igénybe veszi a válaszadó idejét, türelmét.

Ne felejtsük el azt sem, hogy a munkaerő-felmérés szokásos adatgyűjtése során összeírók segítik a válaszadókat az adatszolgáltatásban. Az összeíróknak fontos szerepük van a megfelelő minőségű adatok gyűjtésében, segítik az adatszolgáltatókat a kérdések megértésében és a pontos válaszadásban. Tisztában vannak a felvétel által használt definíciókkal (referencia hét, jövedelemszerző munka, főmunka...) és statisztikai fogalmakkal.

Migránsok kikérdezésére, többek között a nyelvi akadályok miatt, olyan kérdőív kialakítását tűztük ki célul, melyet a magyarul nem beszélő migránsok is ki tudnak tölteni, akár képzett összeíró segítségével is. Az előzőekből következik, hogy a MEF kérdőív leginkább úgy lehet önkitöltésre alkalmas, ha először lerövidítjük és egyszerűsítjük.

A továbbiakban bemutatjuk milyen átalakításokat eszközöltünk a munkaerő-felmérés kérdőívén, annak érdekében, hogy a migránsok kikérdezésére minél hatékonyabban felhasználhassuk.

2.2. *Migránsok kikérdezésére alkalmas kérdőív kialakításának lépései*

Láttuk, hogy a munkaerő-felmérés papír alapú kérdőíve jelenlegi formájában semmiképpen sem alkalmas önkitöltésre, ennek okai a bonyolult ugratások, a laikusok számára sokszor nehezen értelmezhető kérdések, szakstatistikai fogalmak. A kérdőív átalakítása során komoly kihívást jelentett, hogy önkitöltőssé tegyük.

Az önkitöltős munkaerő-felmérés kérdőív kialakításának fő szempontjai a következők voltak:

- A munkaerő-felmérés kérdőívét lerövidítettük, a kevésbé fontos, migránsok esetében kevésbé releváns kérdéseket elhagytuk, ugyanígy jártunk el néhány esetben a válaszlehetőségek tekintetében is.
- A legfontosabb kérdéseket, változatlan formában megtartottuk, ezzel igyekeztünk lehetővé tenni az összehasonlíthatóságot.
- Nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a kitöltési/kérdezői utasítások mindenki számára érthetők legyenek. Figyeltünk a kérdések és válaszok megfelelő, mindenki számára érthető szövegezésére. A nehezen értelmezhető fogalmak esetén az adott kérdésnél külön magyarázatok, sok esetben az értelmezést segítő példák szerepelnek. (háztartás, elmúlt hét, jövedelemszerző tevékenység, főmunka, stb.)
- Megváltoztattuk a kérdőív struktúráját, a logikailag összetartozó kérdések külön blokkokba kerültek, az ugratások száma csökkent, átláthatóbb lett a kérdőív.
- Formailag megváltoztattuk a kérdőívet, a háztartásra vonatkozóan egy egyszerűsített (egyoldalas) Háztartási lap kitöltését kérjük. A személyekre vonatkozó kérdések egy úgynevezett személyi kérdőívbe kerültek. Megtartottuk az Adatlap és a Gazdasági aktivitási kérdőív különállóságát azzal, hogy a személyi kérdőívet „A” és „B” részre bontottuk, a migráns kiegészítő kérdőív pedig „C” és „D” részként jelenik meg. Minden címen élő válaszoló külön személyi kérdőívet kap kitöltésre.
- A MEF kérdőívére jellemző, hogy az egyes kérdésekhez számos alkérdés tartozik, (ahogy az évek folyamán bővült a kérdőív) melyek nagybetűvel vannak jelölve, ezért az egyes kérdésekre hivatkozni nehéz (pl: ugratáskor). A kérdések formátuma például: 9/A. Ezt átalakítottuk úgy, hogy az egyes kérdőívrészekben belül a kérdések sorszámozása folyamatos legyen, csak pár kérdés esetén maradt meg a betűvel jelölt alkérdés.
- A kitöltés módja is megváltozott. A válaszoló karikázással jelölheti válaszait, nem a válasz kódszámát kell rögzíteni. Csak az országcódok tekintetében kérjük a válaszadót, hogy kódnégyzetbe írja válaszát, a kérdőív végén található ország listát felhasználva. (Ez a kognitív tesztek tapasztalatai alapján nem okozott gondot a válaszadóknak.)
- A nyitott kérdésekre adott válaszok feldolgozása idegen nyelvek esetén nehézségbe ütközött volna, ezért ezeket a kérdéseket zárt kérdésekké alakítottuk. Például a foglalkozás, munkahely tevékenysége esetén megadtuk a fő csoportokat, melyek közül a kérdezt választhat. Itt a besorolást megkönnyítendő példákat soroltunk fel.

A külföldiek speciális igényeit figyelembe véve átalakított, önkitöltős munkaerő-felmérés kérdőív új szerkezete: (ld. 3. sz. melléklet: Rövidített munkaerő-felmérés kérdőív)

Kérdőív neve: Rövidített munkaerő-felmérés kérdőív

A/3-as borítóban találhatóak a személyi kérdőívek:

Borító részei:

- Fedőlap: Ezen nyílik lehetőség beírni azt az időpontot, amikor az összeíró visszamegy az adatszolgáltató által kitöltött kérdőívekért.
Tartalma: Egy rövid tájékoztatás az adatgyűjtés tárgyáról.
Kire vonatkozik a kérdőív: „*A Központi Statisztikai Hivatal kérdőíve minden ezen a címen élő személyre vonatkozik!*”
- Háztartási lap: A kérdőív háztartásra vonatkozó része.
Tartalmazza a háztartás definícióját.
Lehetőséget nyújt több háztartás jelölésére.
A születési évet, hónapot kérdezzük a háztartástagokról.
- Ország lista: A kérdőív kitöltéséhez szükséges segédlet.
Országokra (pl: állampolgárság országa, születési ország) vonatkozó kérdések esetén a válaszoló erről a listáról keresi ki az érintett ország kétjegyű kódját, melyet a kérdőíven válaszként beír a megfelelő kódnégyzetbe (lásd a megfelelő kérdések utasításait).
A listán kiemeltük a nem EU-s (harmadik) országokat.

Összetűzött *személyi kérdőív* az alábbi kérdőívrészekből áll:

- A” kérdőív: minden, az adott háztartásban élő személyre vonatkozik.
Az adatlap fontos személyi kérdéseit tartalmazza.
- „B” kérdőív: a háztartásban élő 15-74 éves személyekre vonatkozik.
A gazdasági aktivitási kérdőív rövidített változata.
- „C” kérdőív: a háztartásban élő 15-74 éves NEM Magyarországon született személyekre vonatkozik.
„A migránsok és leszármazottaik beilleszkedése” című kiegészítő kérdőív kérdései.
- „D” kérdőív: a háztartásban élő 15-74 éves Magyarországon született személyekre vonatkozik.
„A migránsok és leszármazottaik beilleszkedése” című kiegészítő kérdőív kérdései.
A „D” kérdőív a „C” kérdőív rövidített változata, migrációs szándékot, nyelvtudást firtató kérdéseket nem tartalmaz

A munkaerő-felmérés rövidített kérdőívének többnyelvűsége:

A kérdőív kialakítás során az önkitöltés minél hatékonyabb támogatása mellett célunk a különböző idegen nyelvű kérdőívváltozatok megfelelő minőségének biztosítása volt, a minél könnyebb kitölthetőség érdekében a kognitív tesztelés módszerét alkalmaztuk.

Először a magyar nyelven elkészült önkitöltős kérdőívet teszteltük. Magyarul is beszélő harmadik országbeli állampolgárok válaszoltak a kérdőívre a munkaerő-felmérés, illetve a nemzetközi vándorlástatisztika szakértői jelenlétében, ahol fény derült a kérdőív kitöltése során felmerülő legfőbb problémákra.

A kognitív tesztelési program célja alapvetően a kérdőív használhatóságával, a kérdések érthetőségével, a magyar és a külföldi fogalomhasználat eltéréseiből adódó nehézségekkel, az instrukciók értelmezésével kapcsolatos problémák feltárása volt.

Vizsgáltuk a válaszalternatívák relevanciáját és működő megoldásokat kerestünk, ebben részt vettek a kérdőív készítői és az érintett válaszadói csoport reprezentánsai. A kvalitatív módszer előnye, hogy a kérdőívet készítő, illetve az adatokat használó szakemberek közvetlen személyes tapasztalatot nyerhetnek a kérdőív használhatóságáról, és mélységében megismerhetik, hogy a válaszadás során hogyan és miért jönnek létre az adott válaszok, mennyire értik a válaszadók a kérdéseket és az instrukciókat.

Az első tesztelés eredményei alapján véglegesítettük a magyar nyelvű önkitöltős kérdőívet, melyet lefordítottunk 5 idegen nyelvre (angol, kínai, orosz, vietnami, arab).

Az idegen nyelvű kérdőívek tesztelése magyarul nem beszélő harmadik országbeli állampolgárok segítségével, tolmács közreműködésével történt meg. Ennek során nagyon hasznos volt megismerni, hogy a különböző nyelvű kérdőívváltozatok esetében, mely kérdések jelentettek gondot a válaszadóknak. A tesztek során arra is figyeltünk, mely kérdések, instrukciók, válaszlehetőségek esetén lenne szükség további nyelvi javításra vagy magyarázatra.

Idegen nyelvű kérdőívek kialakítása rendkívül erőforrás-igényes terület. A többnyelvű kérdőívek esetén fontos nagy hangsúlyt fektetni a fordítások minőségére. A kérdőív kialakítása során a kérdések és válaszkategóriák megszővegezése időigényes szakértői munka eredményeként született meg, egyszerre kellett érvényesíteni a szakmai szabatosságot és a hétköznapi nyelvhasználat gördülékenységét, valamint szem előtt kellett tartani az eltérő kultúrákból fakadó értelmezési nehézségeket is. A fordítások esetében figyelni kellett, hogy a lefordított kérdőív nyelvezete ne váljon túlságosan hétköznapivá, se túlzottan hivatalossá. A feltett kérdések jelentésének pontosan meg kell egyeznie a különböző nyelvű kérdőívváltozatok tekintetében. Ez magyarázza, hogy a munkaerő-felmérés kérdőívének migráns-specifikus fejlesztése során idegen nyelvű kognitív tesztek is szerveztünk, valamint lektorálással is igyekeztünk az idegen nyelvű kérdőívek minőségét biztosítani.

A kognitív tesztek során a következő tapasztalatokat szereztük:

Háztartási lap kitöltésével kapcsolatban:

- Az egyes dátumoknál a migránsoknak nem okozott gondot az év, hó, nap sorrendje.
- A háztartás fogalma érthető, a kitöltőknél nem volt olyan eset, ahol több háztartás élt volna a címen, de nem találták zavarónak, hogy több háztartás felsorolására is lehetőséget ad a kérdőív.

Személyi kérdőív kitöltésével kapcsolatban:

- Az ország listát gond nélkül tudták használni a válaszadók.
- „Hány éve érkezett Magyarországra?” Ki tudták számolni, de általában évszám alapján számoltak vissza.
- Iskolai végzettség: át kellett alakítani a válaszkategóriákat, hogy ne függjenek a származási ország különböző iskolarendszerétől, ugyanakkor arra is figyelni kellett, hogy érthető legyen az egyes szintek közötti különbség és a szintek megfeleljenek a nemzetközi nomenklatúrának, az ISCO előírásoknak.
- Úgy tűnt, hogy a megyéket ismerik az itt élő migránsok, de a kérdőíven lehetőséget adtunk, hogyha nem tudják a megyét a települést adják meg.
- Besorolást igénylő kérdések: szakiránynál (hangsúlyozni kellett, hogy több azonos szintű végzettség esetén az utoljára megszerzettre vonatkozik a kérdés), munkahely fő tevékenysége, foglalkozás – nehezen tudták kiválasztani, hogy melyik kategóriába sorolják munkahelyüket, foglalkozásukat. Ezt úgy próbáltuk feloldani, hogy lehetőséget adtunk, hogy szövegesen is válaszoljanak, illetve amennyiben tudják, válasszanak a válaszlehetőségek közül. (A próbafelvételen kiderült, hogy ez inkább zavaró volt a kitöltőknek és hatékonyabb, ha csak a besorolást kérjük, szöveges választ nem. Segítségképpen példákat soroltunk fel az egyes válaszlehetőségeknél.)
- A referencia időszak meghatározásaként használt „elmúlt hét”: egyértelmű volt a válaszolóknak
- A „főmunka” fogalmához magyarázatot írtunk (nem volt egyértelmű, hogy az alkalmi munka is lehet főmunka).
- „Jövedelmet biztosító munka” fogalmát értették a válaszadók
- Részmunkaidő/teljes munkaidő nem mindig volt egyértelmű a válaszadók számára
- „Hány órát dolgozik ténylegesen és általában?” közti különbséget értették.
- A foglalkozási viszony kérdésénél a „segítő családtag” válaszkategória félreértelmezése előfordult, ezért átalakítottuk „családja vállalkozásában segít” válaszlehetőségre
- Az egyes kérdéseknél a referencia időt (elmúlt 4 hét, elmúlt 2 hét) figyelembe vették, de a hangsúlyozás végett ezeket a kifejezéseket aláhúztuk kérdőíven.
- Az iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli oktatás megkülönböztetésére példákat írtunk, ami úgy tűnt könnyebben értelmezhetővé tette a kérdést.
- A kognitív tesztek tapasztalatai azt mutatták, hogy a kérdéseknél a válaszkategóriák kielégítőek voltak.

A kognitív tesztek eredményeként kialakult idegen nyelvű kérdőíveket először 2013 szeptemberében Budapesten, próbafelvétel keretében alkalmaztuk. A beérkező válaszokból további változtatások születtek, ezek a következők voltak:

- A fedőlapon korábban két időpont egyeztetésére volt lehetőség, de a próba tapasztalatai alapján elegendő egy időpont egyeztetésének helyet hagyni a kérdőív elején.
- A pontos születési dátum helyett csak születési évet és hónapot kérünk. (A pontos születési dátumot nehezen adták meg.)
- A családban betöltött szerepre vonatkozó kérdés a háztartási lapon zavarta a kitöltést, ezért átkerült a személyi kérdőív kérdései közé.
- Az állampolgárságra vonatkozó kérdést egyszerűsítettük (több kérdésből állt, melyeket összevontunk, a kérdésblokk ugratásait csökkentettük).
- Besorolást igénylő kérdések: munkahely fő tevékenysége, foglalkozás – még több példával segítjük a megfelelő kategória kiválasztását.
- Jobban ki kellett emelni, hogy a „C” és „D” kérdőív közül csak az egyik kitöltése szükséges. (Nem mindig tudtak különbséget tenni a válaszadók.)
- Az arab kérdőíveket töltötték ki a legkevesebben. Ezt a kérdőív változatot nehézkes volt biztosítani. Nehézséget jelentett, hogy a jobbról balra olvasás miatt megváltozott a kérdőív formája, illetve a fordítás minőségének ellenőrzése is bonyolultabb, mint a többi nyelv esetében.

A próbafelvétel alapján az összeírók véleménye az idegen nyelvű kérdőívekről (és a 3.2 pontban ismertetett felkérő levélről is) pozitív volt. A kérdőívvel kapcsolatban az ugratások jobb kiemelését tartották fontosnak az összeírók, illetve hosszúnak tartották a kérdőívet. Egy ember kikérdezése 15-20 percig tartott, ami egy többfős háztartásban igencsak igénybe vette a válaszadók idejét és türelmét.

A válaszadás a próbafelvétel során elért csoportokban – az elemzés tanúsága szerint – sikeres volt. A kérdőív kitöltésében nem voltak láthatóak a válaszadói fáradás jelei (ez lehet az összeíró hatása is, aki a helyszínen korrigálhatta a rossz válaszokat). Meglepően jó volt a munkapiaci, aktivitási kérdésekre adott válaszok aránya és azok minősége. A kérdések nagy része közel azonos volt a MEF nem migránsokra vonatkozó kérdéseivel. A 2. sz. melléklet mutatja az egyes kérdések hatékonyságát.

2.3. A próbafelvétel során az idegen nyelvű kérdezés alkalmazhatósága

A budapesti próbafelvétel eredményei azt mutatták, hogy a kérdezés során az *idegen nyelvű* kérdőív használata sikeresnek bizonyult, az aktív korúak körében: az idegen nyelvű kérdőíveket töltötték ki a magyarul nem vagy nem jól tudók, ezt mutatja a 9. táblázat.

9. táblázat

Az aktív korú (15-74 éves) harmadik országbeli migránsok száma a nyelvtudás szintje és a kitöltés nyelve szerint (fő)

Milyen szinten beszél magyarul?	A kérdőív kitöltésének nyelve						
	Angol	Orosz	Kínai	Vietnámi	Arab	Magyar	Összesen
Anyanyelve/anyanyelvi szinten beszéli	0	0	1	0	1	2	4
Haladó szinten (mindennap/munkában)	1	1	1	1	-	8	12
Középfokú szinten (közeli témákban)	1	0	6	3	1	1	12
Kezdő szinten (egyszerű témákban)	10	1	25	2	0	2	40
Egyáltalán nem beszél magyarul	6	-	13	-	1	-	20
Nem tudja	-	-	4	-	-	2	6
Összesen	18	2	50	6	3	15	94

Forrás: próba adatgyűjtés mintája, sig ,000

A nyelvek szerinti megoszlásból látható, hogy az orosz nyelven beszélők szerepelnek a legkisebb arányban. Ennek az is lehet a magyarázata, hogy kisebb számban kerültek a mintába, de az összeírók jelezték a próbafelvételt követő fókuszcsoportos beszélgetésen, hogy az oroszul beszélőket sokkal nehezebben tudták elérni, mint a többi célcsoporthoz tartozó külföldit, mert bizalmatlanabbak voltak a felvétellel és a kérdezőbiztosokkal szemben, ez tehát arra utal, hogy a migránsok között vannak rosszabb hatékonysággal, illetve nehezebben elérhető csoportok.

A magyar nyelvtudásra vonatkozó kérdésre válaszolók (94 fő) megoszlása azt mutatja, hogy csak 17 százalék beszéli anyanyelvi vagy haladó szinten a magyar nyelvet, és többnyire ők voltak azok, akik magyarul töltötték ki a kérdőívet, a kevésbé jól beszélők nem próbálkoztak a magyar nyelvű kitöltéssel.

A kérdésre válaszoló háztartások (48) nagy része homogénnek tekinthető nyelvtudás tekintetében, vagyis a háromnegyed részükben a tagok ugyanolyan szinten beszélik a magyar nyelvet. Egyhetedükben található olyan háztartástag, aki magas szinten beszéli a magyar nyelvet, így feltehetően tudna magyarul is válaszolni a kérdésekre. Tehát az esetek többségében segítséget jelentett az idegen nyelvű kérdőív, mivel a háztartások nagy részében nincs olyan személy, aki a magyar nyelvet megfelelő szinten beszélné ahhoz, hogy a felvételben használt kérdőívet ki tudja tölteni.

A próbafelvétel eredményeiből a következő tanulságok vonhatók le. A kérdések javítása és a MEF kérdésekkel biztosítandó összhang megőrzése mellett érdemes a kérdéseket tovább ritkítani, a migránsok számára nehezen értelmezhető, kevésbé fontos kérdéseket kihagyva egyszerűsíteni és rövidíteni a magyar munkaerő-felméréssel harmonizált idegen nyelvű kérdőíveket. Mindez növelheti a sikeres válaszadást, ezáltal segítheti a migráció alaposabb és pontosabb leírását, és a MEF adatbázissal közösen fejlesztett adatforrás a mélyebb többváltozós elemzések lehetőségeit.

3. Migránsok kikérdezésére szolgáló adatfelvételi technika

Migránsokra vonatkozó lakossági adatgyűjtés esetén a nyelvi akadályok miatt az adatfelvételi technika sem egyezhet meg teljes mértékben a magyarul tudó népesség esetén alkalmazott technikával. Ebben a fejezetben ismertetjük az EIA/2012/2.6.2 projekt során a migránsok számára kifejlesztett speciális adatfelvételi technikát.

3.1. Jelenlegi adatfelvételek a MEF mintájába került migránsok esetében

A munkaerő-felmérés adatgyűjtésének hagyományos végrehajtása során összeírók segítik a válaszadókat az adatszolgáltatásban. Az összeírók felkeresik a kijelölt címeteket, megpróbálják az adatszolgáltatók bizalmát elnyerni és válaszadásra kérik őket, fontos szerepük van a meggyőzésben, a válaszadási hajlandóság növelésében. A migránsok esetében azonban a nyelvi akadályok leküzdése az első feladat, amivel szembesülnek.

Korábban bemutattuk, hogy a munkaerő-felmérés mintájába milyen kis számban kerülnek külföldiek (negyedévente közel 100 harmadik országbeli állampolgár kerül a mintába, és 90 olyan eset van, ahol nyelvi nehézség miatt megghiúsul a kérdőív kitöltése, így a nem válaszoló személy állampolgársága sem deríthető ki). Ez azt eredményezi, hogy a munkaerő-felmérés összeíróinak viszonylag kevés tapasztalata van a külföldiekkel való adatfelvételtől.

A projekt kapcsán a KSH összeírói körében, kérdőíves felmérés keretében próbáltuk feltérképezni a MEF adatgyűjtés kapcsán eddig szerzett, a külföldiek kikérdezésére vonatkozó tapasztalatokat. 2013 májusában 320 MEF összeíró közül 143-an töltötték ki a kérdőívet.

Az összeírók válaszaiból az derült ki, hogy a munkaerő-felmérés során csak kevesen találkoztak külföldiekkel. A válaszadók túlnyomó többsége (76 %) még nem került olyan helyzetbe munkája során, ahol magyarul nem beszélő válaszadóval kellett volna a kérdőívet kitöltetnie. Mindössze 4 százalékuk (6 összeíró) mondta, hogy több ilyen szituáció is előfordult, míg a többiek (20 %) pár alkalommal találkoztak ilyen esettel.

Azok közül, akik magyarul nem beszélő adatszolgáltatóval találkoztak, a többség (63%) nem tudta kitölteni a kérdőívet, mindössze heten (20%) válaszolták azt, hogy legtöbbször így is meg tudták oldani a kérdőív kitöltését. Tehát az összeíróknak mindenképpen segítséget kell nyújtani, ha külföldiekről szeretnénk adatokat nyerni. Hasznos információ, hogy azokban az esetekben, amikor sikerült a kérdőívet kitölteni, vagy a kérdezett beszélt valamennyire magyarul vagy volt egy közös idegen nyelv. Jellemző volt még, hogy a kérdezett külső segítséget (pl. családtagot) hívott. A kérdezés sikeressége tehát idegen nyelvű kérdőívek hiányában a közös nyelv függvénye volt.

A munkaerő-felmérés mintájába bekerülő, magyarul nem beszélő külföldiek kis száma, és az előforduló nyelvek sokszínűsége miatt nem lehet cél a kérdezők nyelvtudásának javítására koncentrálni, más megoldást kell alkalmazni. A válaszokból kiderül, hogy az összeírók megfelelő felkészítéssel, oktatással képesek jobb hatékonysággal válaszadásra bírni a külföldieket. A továbbiakban ezt tárgyaljuk részletesen. Az összeírók számára készített oktatási anyagnak tartalmaznia kell a migránsok esetében alkalmazandó adatfelvételi technika

ismertetését. Emellett fontos, hogy felhívjuk az összeírók figyelmét az eddigi migráns-specifikus felvételek tapasztalataira, és beépítsük az oktatásba a harmadik országbeliekre vonatkozó 2013. szeptemberi próbafelvétel tapasztalatait is.

3.2. *A migránsokkal történő adatfelvételhez kifejlesztett adatfelvételi technika*

Külföldiekkel való adatfelvétel esetén továbbra is szükséges az összeíró segítsége a kérdőív kitöltése kapcsán, annak ellenére, hogy a nyelvi nehézségekből eredő kockázatok kezelésekor az önkitöltős technika mellett döntöttünk. A probléma, hogy az idegen nyelvű, önkitöltős kérdőíveket az adatszolgáltató érti, az összeíró nem. Ezt úgy kezeltük, hogy a magyar nyelvű önkitöltős kérdőív formailag teljesen megegyezik az idegen nyelvű változatokkal (az arab kérdőív esetében is, amennyire a jobbról balra olvasás ezt lehetővé teszi).

Véleményünk szerint az adatfelvétel során törekedni kell rá, hogy amennyiben lehetséges az összeíró jelen legyen a kérdőív kitöltésekor és segítse a válaszolást, hiszen sok olyan eset lehetséges, amikor a válaszadó, vagy valaki a háztartásból ért valamilyen szinten magyarul és segítséget tud kérni, amennyiben bizonytalan a válaszát illetően. Emellett az összeíró segíthet a kérdőív pontos követésében, jelezni tudja, ha az ugratásokat nem megfelelően követi a válaszadó. Az összeíró jelenléte könnyíti, gyorsítja a válaszadást.

Amennyiben a kijelölt címen élők nem tudnak magyarul a kapcsolatfelvétel segítése céljából, az összeíró rendelkezésére bocsátunk egy úgynevezett „nyelvválasztó” lapot (4. sz. melléklet). Ez egy segédlet, melynek lényege, hogy egyoldalon az adatfelvétel nyelvein (esetünkben angolul, oroszul, kínaiul, vietnamiul, arabul és segítségképpen magyarul is) tartalmaz egy rövid tájékoztatást a felvételtől, valamint arra vonatkozó kérdést, hányan élnek a címen. Az összeíró a „nyelvválasztó lapot” használva látja, melyik nyelvet választja a kérdezett, és azt is megtudja, hogy hányan élnek a címen. Ez azért fontos, mert a háztartásra vonatkozó borítóba ennek megfelelő számú személyi kérdőívet rak az összeíró, és így adja át az adatszolgáltatónak kitöltésre.

Segíti az összeírók munkáját, hogy a „nyelvválasztó lap” azt is tartalmazza, hogy „amennyiben nincs elegendő számú kérdőív az összeírónál, hamarosan visszatér a megfelelő számú kérdőívvel”. Az összeírónál nem minden esetben van a választott nyelven elegendő számú papír kérdőív, ezt erre a szövegrészre rámutatva tudja kommunikálni az adatszolgáltató felé.

A kérdőívek kitöltése során jó módszer, és a válaszok minősége szempontjából is eredményes adatfelvételi mód, ha az összeíró megvárja, és amennyiben tudja, segíti a kitöltést. Amennyiben közös kitöltésre a szituációból adódóan nincs lehetőség a címre vonatkozó kérdőív elején egyeztetett időpontban megy vissza a kérdőívekért. A kérdőív borítója lehetőséget biztosít az időpont egyeztetésre, itt jelezheti a kérdezett, hogy milyen időpont alkalmas az újabb találkozásra, a kitöltött kérdőív átadására.

Az adatfelvételhez az idegen nyelvű kérdőívek mellett mindenképpen készíteni kell idegen nyelvű felkérő leveleket is. Amennyiben az összeíró a címen hagyja a kérdőíveket, nagyon fontos szerepe van az idegen nyelvű felkérő levélnek a tájékoztatásban. A felkérő levél pontos tájékoztatást ad az adatgyűjtésről és annak céljáról, tartalmazza az adatgyűjtés végrehatásáért

felelős szakfőosztály elérhetőségét, valamint ezen keresztül biztosítjuk az adatszolgáltatókat az adatvédelmi előírások betartásáról.

3.3. Az összeírók oktatása a külföldiekkel történő adatfelvétel végrehajtására

A migránsok számára kidolgozott adatfelvételi technika kialakítása során, abból indultunk ki, hogy a migránsokra vonatkozó adatgyűjtés a KSH összeíró hálózatán keresztül valósul meg. A migránsokra vonatkozó adatgyűjtés előkészítésének fontos eleme kell hogy legyen az összeírók számára szervezett oktatás. Ahogy már említettük az összeírók oktatása során nem elég, ha megismerik az előző fejezetben részletesen tárgyalt migránsok számára kidolgozott adatfelvételi technikát. Fel kell hívni az összeírók figyelmét a célcsoport tekintetében néhány sajátosságra, melyre érdemes előre felkészülniük és szem előtt tartaniuk az adatgyűjtés végrehajtása során.

Társadalmi távolság: Az eddigi kutatások tapasztalatai szerint a migráns kérdőíves adatfelvételek egyik kockázata a többségi és migráns csoportok közötti bizalmatlanságot eredményező társadalmi távolságból adódik - ennek mértéke természetesen csoportonként és egyénenként egyaránt változhat. A bizalmatlanság alapja nagyon különböző lehet a társadalomtudományi célú kérdőíves vizsgálatok esetében: a kínaiak inkább a hazai gazdasági szerveket sejtik a háttérben, míg a muszlim hagyományú országokból érkezők a hazai, otthoni vagy nemzetközi titkosszolgálatok adatgyűjtésére gyanakodnak. A bizalmatlanság következtében pedig számolni kell a visszautasítások magas arányával. Fontos, hogy az összeírók megfelelően fel legyenek készülve a megtagadásokra, empatikusak tudjanak lenni a külföldiekkel.

Kulturális különbségek: Könnyen válaszmegtagadáshoz vezethet, ezért a kérdésnek figyelembe kell vennie a célcsoport hazai népességtől eltérő kulturális sajátosságait is. A kulturális különbségek figyelmen kívül hagyása, vagy nem megfelelő módon való kezelése rontja az eredmények megbízhatóságát. Gyakori válaszmegtagadáshoz vezet, illetve növeli a kérdőívkitöltés megszakításának valószínűségét. A kulturális különbségekből fakadó problémák nagyon különbözőek lehetnek, összességében olyan természetű problémákat értünk alattuk, amik a személyközi interakciók eltérő normáiból fakadnak. (A kulturális különbségek laboratóriumi vagy a terepen végzett tesztkérdésekkel, szakértők bevonásával csökkenthetők.) Az adatgyűjtés végrehajtása kapcsán az összeírók megfelelő felkészítésének van nagyon fontos szerepe a kulturális különbségekből eredő nehézségek csökkentésében (A migráns felvételek során gyakori az Anyanyelvi Kérdezők alkalmazása a kulturális különbségek kezelése céljából). *A kulturális különbségekből fakadó problémákkal érdemes tisztában lennie az összeírónak, például:*

- *A muszlim nők:* Muszlim kultúrákban gyökeresen mások a nemi szerepek, az elvárások és az illemszabályok, mint az európaiban. Ezért kockázati tényezőt jelent, a muszlim nők kérdezése, illetve a muszlim nőkről való kérdezés.
- *A kínaiak vállalkozása:* A kínai kultúrában a munka, illetve a pénzügyek érzékeny témának számítanak. Nem lehetetlen erről diskurzust folytatni, viszont ennek módja meglehetősen helyzetfüggő és korlátozott.

- *Strukturális pozíciók:* A migránsok nagy része tudatosan éli meg migráns és így kisebbségi státuszát, így az egyéni háttér és a célok függvényében változó módon, arra törekszik, hogy a többségi társadalom elvárásainak megfeleljen. Ennek két módja is lehet. Egyfelől előfordulhat, hogy a kérdezési szituációban azoknak a sztereotípiáknak megfelelő válaszok születnek, amiket a megkérdezett a többségi társadalom sajátjának vél (pl. a kínaiak szorgalmasak), másfelől pedig aszerint válaszolhat, ahogyan szerinte a többségi társadalom szerint illik (pl. egy migránsnak illik ismernie a befogadó ország kultúráját).

A fentiek mellett további praktikus ismeretek elsajátítása is szükséges:

Névtábla, szomszéd segítségével szerezhető információk kihasználása: Fokozhatja az eredményességet, ha az összeíró előre felkészül arra, hogy milyen nyelven beszélő adatszolgáltatóval találkozik majd a címen, ezért érdemes körültekintőnek, találékonynak lenni.

Bemutatkozás: Ha magyarul tesszük, egyszerű és rövid legyen és a lényeget érthető módon tartalmazza.

Nagyban segítheti az összeíró munkáját az is, ha valamilyen *idegen nyelven rövid bemutatkozó szöveget* sajátít el. KSH összeírók tapasztalatai szerint ugyanis bizalmat kelthet, ha külföldi adatszolgáltatók esetében a kérdező az anyanyelvén kívül valamely más nyelven is tud kommunikálni.

A segédletként kapott „*nyelvválasztó lapot*” pontosan ismerni kell, és könnyedén kell tudni használni.

Pozitív gesztusok: mosoly, határozott hang, nyugodtság (Sokszor a válaszadó azt érzi kényes kérdésnek, amit az összeíró nehezen kérdez meg.)

Hivatalosság érzékeltetése egyes adatszolgáltatóknál használ. Esetleg a népszámlálásra is emlékeznek, ezért meg lehet említeni.

A bizalom megteremtése kapcsán kiemelkedően fontos az összeíró személyisége, hogy *empatikus* legyen a kérdezettel.

Az *anonimitás* sok adatszolgáltató számára nagyon fontos, ezért ezt érdemes hangoztatni (az ide vonatkozó részre érdemes rámutatni a felkérő levélen vagy a kérdőíven).

Fel kell készülni az esetleges válaszmegtagadásra, amikor a győzködés eredménytelen marad és el kell fogadni az adatszolgáltató döntését.

3.4. A próbafelvétel tapasztalatainak felhasználása az oktatásra

Az összeírók egy csoportja a projekt 2013. szeptemberi próbafelvétele kapcsán szerzett némi tapasztalatot a külföldiekkel folytatott adatfelvételtől. A próbafelvétel után fókusz csoportos megbeszélést tartottunk az összeíróknak, ahol ezekről a tapasztalatokról kérdeztük őket.

Elmondásuk igazolja a korábbi tapasztalatokat és elméleteket, miszerint a külföldiek a honos népességnél bizalmatlanabbak. Az összeírók elmondták, hogy egyes nemzetiségek esetében

különböző mértékben érezték a bizalmatlanságot. Különösen bizalmatlanok voltak a vietnamiak, a kínaiak (az adóhivataltól tartanak, ezért általában a könyvelőjüket szeretnék segítségül hívni, sokszor a mögé bújnak, hogy nem tudnak magyarul). Az oroszok sem kifejezetten együttműködőek, sokszor az volt az összeírók érzése mintha törvényen kívülinek éreznék magukat. Vannak ellentétes tapasztalatok is, az amerikai adatszolgáltatók például ismerik a statisztikai hivatalt és általában jól, pontosan kitöltik a kérdőívet.

Kíváncsiak voltunk arra is, mivel lehet bizalmat kelteni a külföldiekben. Az összeírók említettek pár módot, ami hatásosnak bizonyult a kapcsolatfelvétel során. Jellemzően azok az összeírók voltak eredményesek, akik ismertek valamilyen idegen nyelvet. Ha nem magyarul, történik a kommunikáció, az a tapasztalatok szerint már önmagában bizalmat kelt. Ha van valamilyen közös nyelv a kérdezettel, ez arra is lehetőséget nyújt, hogy az összeíró megadja például a mobilszámát, ami szintén növelheti a bizalmat az adatszolgáltatókban. Sokan azt tapasztalták, hogy az idegen nyelvű adatszolgáltatókkal történő kapcsolatfelvételhez a szomszéd komoly segítséget nyújthat. Amennyiben a szomszéd jó kapcsolatban van a kijelölt címen élővel és készségesen segít, ez a meggyőzésben komoly szerepet játszik.

A próbafelvételt végző összeírók véleményét a projekt során kidolgozott, migránsok kikérdezésére kifejlesztett adatfelvételi technikáról is kérdeztük. A „nyelvválasztó lapot” jól használhatónak ítélték. A felvétel többnyelvűségéből arra következtek a válaszadók, hogy valóban nem konkrétan rájuk vagyunk kíváncsiak, hanem az itt élő külföldiekre. Az adatfelvétel megvalósulását sok esetben az tette lehetővé, hogy a magyarul beszélő gyerekek segítették a kitöltést (ez jelenthetett néhol félreértelmezéseket). További fontos tanulság volt, hogy az összeírók véleménye szerint az internetes kitöltés lehetőségének felajánlása tovább növelhetné a válaszolási hajlandóságot a megkérdezett harmadik országbeliek körében.

4. Harmadik országbeliek munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó adatgyűjtés

Az EIA/2012/2.6.2 projekt megvalósulása során a harmadik országbeliek kikérdezésére kialakítottunk többnyelvű, jól alkalmazható kérdőívet és adatfelvételi technikát. A kérdőív lerövidítése és az önkitöltés javítja a felmérés eredményességét, ugyanakkor nem teszi lehetővé, hogy az összeírók az összes információt hiánytalanul és hiba nélkül begyűjtsék az adatszolgáltatóktól, ahogy teszik ezt a munkaerő-felmérés mintáján a honos népesség esetén. Ebből következik, hogy a projekt során létrejött többnyelvű, önkitöltős kérdőív segítségével megkapott információk nem integrálhatók teljes mértékben a MEF adatállományba. A MEF mintán jelenleg olyan esetekben tudjuk a projekt eredményeit alkalmazni, ahol a szokásos kikérdezés nem működik (például a nyelvi nehézségek miatt megghiúsult felkeresések esetében).

Ebben a fejezetben megvizsgáljuk, hogy a projekt során kialakított, migránsokra vonatkozó adatgyűjtési elemek hogyan hasznosulhatnak a leginkább. Többször említettük, hogy a MEF mintába alacsony elemszámmal kerülnek migránsok (igaz ez a megvalósult és megghiúsult esetek összességére) és ez a legfőbb akadálya annak, hogy az adatgyűjtés reprezentatív adatokat nyújtson erről a speciális célcsoportról.

A minta elemszámok növelését mindenképpen szükségesnek tartjuk. Ugyanakkor véleményünk szerint nem a MEF minta átalakítása és bővítése jelentené a megoldást, hanem a migránsokra vonatkozó külön minta kialakítása és a MEF minta mellé társítása. Ezért túllépve a MEF mintán való alkalmazáson kitérünk a harmadik országbeliek elérése érdekében kialakított külön mintán történő adatgyűjtés lebonyolításához szükséges további tényezőkre is.

A fejezetben migráns-specifikus felvételeket végző szakemberek tapasztalatait felhasználva leírjuk a célcsoportra vonatkozó adatgyűjtések során felmerülő további kockázatokat. Majd kitérünk a KSH rendelkezésére álló mintavételi keretként felhasználható adatállományok sajátosságaira, a mintavételre vonatkozó elképzeléseinkre. Leírjuk a próbafelvétel tapasztalatait, illetve a keletkezett adatállomány rövid elemzésével bemutatjuk a harmadik országbeliek kérdőíves kikérdezésének várható eredményét. Mindezeket követően ismertetjük a harmadik országbeliek munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó, egy későbbi, külön mintán zajló adatgyűjtés lehetséges végrehajtási utasítását.

4.1. Harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtéseknél a mintaválasztás során felmerülő nehézségek

Az elmúlt időszakban Magyarországon elsősorban az Európai Integrációs Alap támogatásának köszönhetően több, harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtést bonyolítottak le a kutatók. A migránsokra vonatkozó mintavételes adatgyűjtéseket végző szakemberek jelen projekt során a következő kockázati tényezőkre hívták fel a figyelmünket:

- a Magyarországon élő harmadik országbeliek alacsony száma,
- a honos népességtől való eltérő térbeli eloszlása,
- a teljes körű regiszterek hiánya, hiányosságai és pontatlansága.

A migránsokra vonatkozó adatgyűjtések során felmerülő, fent felsorolt nehézségek miatt az eddigi kutatások során alternatív mintavételi módokkal⁷ végeztek Magyarországon harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtéseket. Az alacsony előfordulásból adódó gondokat korábban már bemutattuk. A honos népességtől való eltérő térbeli eloszlás problémája kezelhető, hiszen a KSH rendelkezik előzetes információval a migránsok lakóhelyéről. Erre és a teljes körű regiszterek hiányára ebben a fejezetben fogunk részletesen kitérni. Előjáróban annyit említünk meg, hogy a KSH ezen a területen a kutatókhoz képest kivételes helyzetben van, hiszen a migrációs statisztikák készítése során a KSH átveszi az adatgazda szervezetektől a rendelkezésre álló adminisztratív adatokat, azok minden előnyével és hiányosságával együtt.

Elképzelésünk szerint a KSH-ban elfogadott hagyományos mintavételt érdemes alkalmazni ezen célcsoport tekintetében is. Ugyanakkor fontos megismernünk a korábbi migráns-specifikus felvételek lebonyolítása kapcsán nyert eddigi tapasztalatokat.

A migránsok minta kiválasztásával kapcsolatban tehát tisztában kell lennünk a következő sajátosságokkal:

1. *A határon túli magyarok dominanciája:* Amennyiben a teljes migráns populációt megcélzó kutatást tervezünk és arányosan határozzuk meg a célcsoportként definiált populációt, egy nagyon speciális csoport dominanciája következtében nem kapunk releváns képet a magyarországi migránsok összességéről, eredményeink használhatósága kérdésessé válhat vagy legalábbis korlátozott lesz. Ezzel együtt más kisebb alcsoportokról, az alacsony mintabeli részarány következtében, nem tudunk önálló megállapításokat megfogalmazni. Ezért javasolt, hogy a mintavétel során ne arányosan, hanem a határon túli magyarokat alul-, más csoportokat felülreprezentáltan jelenítsünk meg a mintában, amit különböző célú elemzések során eltérő súlyozási eljárásokkal (sok esetben egyszerű arányosítással) tudunk reprezentatívvá tenni.⁸

⁷ Eddig Magyarországon a következő, alternatív mintavételeket alkalmazták: klasszikus hólabdás mintavétel, kvótákkal kontrolált hólabdás mintavétel, Centres of Aggregation mintavétel.

⁸ Az egyszerűsített honosítás bevezetésének következményeként a Magyarországon élő magyar nemzetiségű külföldi állampolgárok egyre nagyobb arányban kapják meg a magyar állampolgárságot, aminek következtében az állampolgárságon alapuló definíció szerint homogenizálódik a külföldiek csoportja.

2. *A hivatalos statisztikák alkalmazhatósága:* A hagyományos rétegzett mintavételhez hasznos lenne, ha rendelkeznének előzetes információkkal a célcsoport sajátosságairól. A hazai hivatalos migrációs statisztika egyik jellegzetessége, hogy alapvetően adminisztratív adatforrásokra támaszkodik. Az adatgazda szervezetek az igazgatási eljáráshoz szükséges adatok minél pontosabb felvételére törekcszenek, miközben a statisztikai szempontok sokszor háttérbe szorulnak. Nehéz ezért megbízható adatokat találni a migránsok egyes demográfiai jellemzőire, társadalmi háttérére vonatkozóan. A legszerencsésebb, ha a mintavételi terv kialakításakor a legegyszerűbb eloszlásokra és becslésekre támaszkodunk. A különböző forrásokból származó statisztikák eltérő meghatározásait, céljait adatgyűjtési módszertanát és minőségét ismerni kell, hogy tudjuk milyen célokra, milyen feltételekkel használhatóak fel. Nem szabad olyan összetett matematikai becsléseket alkalmazni, amelyek többféle, eltérő forrásra épülnek. A mintavételi keret kialakításakor, a feladat függvényében a KSH, BÁH (Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal), NMH (Nemzeti Munkaügyi Hivatal) alapvető statisztikáira érdemes támaszkodni.

3. *Nyilvántartások teljes körűsége:* Mintakerethez a harmadik országbeliek címeit tartalmazó adatállományra lenne szükség. A Központi Statisztikai Hivatal jelenleg több, az állampolgárságot is nyilvántartó adatforrásból gyűjt hivatalos statisztikai adatokat a migránsokról: népszámlálás, Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal idegenrendészeti nyilvántartásai, illetve a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának (KEK KH) adatbázisa.

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala népességnyilvántartása információt szolgáltat az állandó lakcímmel rendelkező külföldön születettekről is. A nyilvántartás tartalmazza a már magyar állampolgárságot kapott vagy letelepedési engedéllyel bíró migránsok, illetve a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezők adatait, ugyanakkor nem tartalmazza a tartózkodási engedéllyel Magyarországon élő migránsokat. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal rendelkezik minden, tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkező elérhetőségével, de három egymástól szerkezetileg is eltérő adatállományból áll a nyilvántartása (idegenrendészeti állományok: EGT, IDTV, BMKH). Külön állományban található a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezők (EGT állományban), nem rendelkezők (IDTV állományban), illetve a régi típusú engedéllyel rendelkezők (BMKH állományban) adatai, így lakcímük. Az állományok közötti átfedések miatt azok tisztítása szükséges, ám az azonosítás nehézségei miatt ez rendkívül problémás.

A Központi Statisztikai Hivatal a fent említett hivataloktól az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében vesz át adatokat. A 2196 nyilvántartási számon veszi át az engedéllyel rendelkező külföldiek adatait a Bevándorlási és Állampolgársági Hivaltól, a 2228 nyilvántartási számon pedig a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalától a magyar állampolgárságot kaptak, a be- és kivándorló magyar állampolgárok, valamint a menekültek személy- és lakcímnnyilvántartásban megtalálható adatait.

A 2011. évi népszámlálás adatbázisa szintén az alapját képezheti a mintavételi keret kialakításának, de figyelembe kell venni, hogy népszámlálás csak 10 évenként van és bár elvileg teljes körű, a migránsokra vonatkozó adatgyűjtések nehézségei valószínűleg a census során is jelentkeznek.

A Központi Statisztikai Hivatalban tehát rendelkezésre állnak olyan adatállományok, amelyek elméletileg teljes körűen lefedik a migráns alapsokaságot (természetesen az illegális migráció nélkül), a különböző adatforrások korlátainak figyelembe vétele mellett ezek jó kiindulási alapot jelenthetnek a harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtések mintakeretének kialakításához.

Az egyes adatforrásokból származó állományok összekapcsolása a KSH jövőre vonatkozó terveinek része. Az EIA/2013/2.6.1 „Migránsokra vonatkozó társadalomstatisztikai adatgyűjtések megalapozása” című projekt egyik, 2015 elejére kitűzött célja a rendelkezésre álló adminisztratív adatállományok összekapcsolása statisztikai módszerekkel és olyan integrált adatbázis létrehozása, mely a jövőben mintakeretként használható.

A fentiek alapján törekedni kell arra, hogy az alkalmazott mintavételi eljárás módszertanilag és matematikailag megalapozott legyen, a mintánk a lehető legkevésbé torzítson. Az adatgyűjtés végrehajtását tervezők, illetve a keletkezett állományt elemzők felelőssége, hogy a minta gyengeségeit és az esetleges torzításokat ismertessék és az eredményeket ezek tudatában fogalmazzák meg.

4.2. A próbafelvétel során kijelölt címek és a próbafelvétel tanulságai

A KSH rendelkezésére álló mintakeretek alkalmazhatóságáról jelenleg nem rendelkezünk elegendő információval és ennek feltárása nem jelentette ennek a projektnek a feladatát. Ugyanakkor a projekt során végrehajtott próbafelvétel kapcsán tapasztalatot szerezhettünk a népszámlálásból választott kis mintán a harmadik országbeli állampolgárok eléréséről.

A próbafelvétel 2013 szeptemberében zajlott, budapesti mintán. A pilot kérdés célja volt, hogy a nem (vagy nem kizárólag) magyar nyelvet használó migránsok esetében a projekt során kidolgozott adatfelvételi technika alkalmazhatóságát teszteljük, a migránsok jobb elérésének a lehetőségét vizsgáljuk. A címek a népszámlálás adatállományából kerültek kiválasztásra. Olyan címek leválogatására került sor, ahol élt olyan harmadik országbeli állampolgár, aki nem beszél magyarul.

A lekérdezés viszonylag kis mintán zajlott, ezért az értékelés során tett megállapítások csak korlátozott mértékben általánosíthatóak és a kvantitatív kimutatások ellenére, megbízható statisztikai megállapítások a vizsgált populációról nem tehetőek.

Összesen 197 háztartást kerestek fel a kérdezőbiztosok 191 címen. 4 helyen találtak második háztartást, egy címen pedig 3 külön háztartást írtak össze. A mintakeret használhatóságát illetően először a meghíúsulások megoszlását mutatjuk be, melyet az alábbi ábra ismertet.

10. táblázat: A mintacímek megvalósulása a próbafelvétel, illetve a munkaerő-felmérés során (%)

Megvalósulás és a meghiúsulások okai	Próbafelvétel	MEF	MEF budapesti rész minta
	2013. szeptember	2013. I. negyedév	2013. I. negyedév
Megvalósult	28,1%	75,2%	58,1%
Meghiúsult, ebből:			
Elérhetetlen háztartás	29,6%	8,8%	15,9%
Válaszmeztagadás	18,9%	7,3%	17,3%
Nem él a címen harmadik országbeli állampolgár	13,8%		
Nem lakott (üres) lakás	5,1%	5,6%	4,4%
Nem lakáscím, nem lakáscélú lakás (pl: üzlet, iroda)	2,6%	0,9%	1,2%
Nem azonosítható cím (pl: ha egy tömbházban nincs emelet, ajtó)	2,0%	0,4%	0,9%
Nem létező cím (ismeretlen, az épületet lebontották)		0,6%	0,9%
Elköltözött a háztartás		0,8%	0,2%
Válaszképtelenség, nyelvi nehézség		0,5%	1,3%

Forrás: próba adatgyűjtés mintája, sig ,000

MEF: 2013. I. negyedévben az első felkeresés során tapasztalt megvalósulások

Látható, hogy a felkeresett címeken a kérdések valamivel kevesebb, mint egyharmada valósult meg (28%). Szinte ezzel egyenlő arányban (30%) találták a kijelölt címeket elérhetetlennek, azaz még a kontaktfelvétel sem sikerült a háztartásokkal. Ez egybevág a fókuszcsoportban elhangzottakkal, ahol a kérdezőbiztosok többször kiemelték, hogy nagyon nehéz a kapcsolatfelvétel, mert a külföldiek még a lakossági átlaghoz képest is bizalmatlanok, valamint sokszor a lépcsőházba való bejutás is lehetetlen, mivel a kaputelefonon történő kommunikáció a felvétel speciális jellege miatt nem mindig sikerül. A válaszmeztagadás is viszonylag magas (19%), de ez szintén magyarázható a bizalmatlansággal és a felvétel nyelvi nehézségeivel.

A mintakeret jellemzőit a felmért kerethibák mutatják. A felvétel alapján a lefedettségi többletet tudjuk csak megállapítani, ami mintegy 10 százalékos mértékű a címek pontosságát, használhatóságát tekintve, vagyis ekkora a nem azonosítható címek, a nem lakott lakások, és a nem lakáscímek aránya. A fentiek mellett itt még azt is a mintavételi keret hibájának kell tekintenünk, ha a kijelölt címen nem él a célcsoporthoz tartozó lakos (harmadik országbeli állampolgár) ez további 14 százalékos kerethibát jelent⁹.

A fenti számok önmagukban nem sokat jelentenek, érdemes összevetni például a munkaerő-felmérés átlagos megvalósulásaival. Az első felkeresések alkalmával általában a mintacímek

⁹ A megvalósulások arányának kiszámításába a kerethibát általában nem szokták beleszámítani, valamint az elérhetetlen háztartások egy részét (az egész mintában tapasztalható kerethiba arányával megegyező részét) szintén kerethibának tekintik, e szerint a megvalósulások aránya a következők szerint alakul: 41% megvalósult, 32% elérhetetlen háztartás, 37% válaszmeztagadás.

60-70 százaléka valósul meg, 8 százalék körüli a kerethiba, valamivel nagyobb (8,8%) az elérhetetlen háztartások aránya, és legtöbbször ennél néhány százalékkal alacsonyabb a megtagadók aránya. De fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a felvétel csak Budapesten zajlott, ahol a legtöbb nagyvároshoz hasonlóan nagyobb arányú meghíúsulásra kell számítani (ld. 10. táblázat). Valamint tovább csökkentette a megvalósulások számát az, hogy a kérdezőbiztosok előre megkapták a pótcímeket is, így kevésbé lehettek motiváltak az egyes háztartások válaszadásának ösztönzésére.

A meghíúsult címekről nem sokat tudhatunk, de az adatgyűjtés során néhány információt rögzítettek. 9 kérdezőbiztos végezte az adatfelvételt, de eltérő számú címet írtak össze (5 és 34 cím között mozogtak az értékek). A felvétel egy hónapon belül zajlott, adott hónap 10-étől. Az első 10 napban a felkeresések 40 százaléka történt meg, a megvalósulásoknak pedig az 55 százaléka. A következő öt napban a megvalósulások további 40 százaléka került rögzítésre, tehát a sikeres kérdések 95 százaléka (a felkeresések 80%-a) két hét alatt lezajlott. Az elért megvalósulások összeírónként eltérőek: 12-től 100 százalékgig terjedtek.

A próbafelvétel során kiderült, hogy a meghíúsulások alaposabb ismeretere és pontosabb feltárására lenne szükség, ahhoz, hogy a mintakeretek alkalmazhatóságáról megbizonyosodjunk. Amennyiben a jövőben harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó adatgyűjtést tervezünk, a lebonyolítás fontos elemének kell lennie a meghíúsulások eddiginél pontosabb nyomon követése.

4.3. A pilot minta illeszkedése és a keletkezett adatállományból nyerhető információk

A próbafelvétel adatállományának elemzése előtt fontos megvizsgálni, hogyan illeszkedik a pilot kérdés mintája az első fejezetben bemutatott 2008. I.-2012. I. negyedéveire összesített panel adatbázishoz. Természetesen figyelembe kell venni, hogy a feladat a magyarul nem, vagy nem jól tudó migráns népesség elérése és idegen nyelvű kérdőívvel történő kérdése volt. A harmadik országbeliek nemzetiségi és nyelvi csoportja jól közelíthető volt a MEF változók közül az anya és az apa nemzetiségi meghatározottságával. Így a hazai mintában a szomszédos országbeli migránsok arányának csökkentésével alacsonyabb elemszámú redukált mintával tudjuk közelíteni a pilot célcsoportot. Láttuk, hogy a környező országok migránsainak kisebb fele is „valódi migránsként” azonosította magát, nem határon túli magyar nemzetiségüként, s a budapesti mintában is alacsonyabb volt az arány.

A MEF mintából és az egyéb adatforrásokból származó információk alapján a fő arányok hasonlóak voltak, ezért a MEF minta arányait nem kell változtatni, a csoportok elérésének növelésére egységesen szükség van. Kétféle becslést végeztünk a MEF minta alapján várt pilot minta kívánatos elemszámaira:

- egyrészt a MEF Budapestre érvényes elemszámait arányosítottuk a pilot kérdés elemszámaihoz (1. becslés),
- másrészt korrekciót alkalmaztunk, a szomszédos országok csoportját elhagytuk az összevetéskor, feltételezve, hogy a szomszédos országokból érkezők számára nem létezik nyelvi korlát, ezért a pilot vizsgálat célja szerint ezek az országok nem tekinthetők a kérdés célcsoportjának (2. becslés).

A MEF 2008. I.-2012. I. negyedévek összevont Budapestre válogatott panel mintájának elemszámait a pilot vizsgálat elemszámaival összevetve láthatjuk, mennyire célzott jól a kérdés. A kérdés során felkeresett és sikeres kérdőívet felvett mintába összesen 146 fő került, 107 aktív korú (15-74 éves) és 37 nem aktív korú, utóbbiak meghatározó többsége 15 évesnél fiatalabb. (2 esetben nincs válasz). A tényleges vizsgálódás az aktív korú 107 főre vonatkozik. Az aktív korúak mintájában összesen 4 magyar anyanyelvű, illetve anyanyelvi szinten beszélő került, ez megfelel annak a feltételezésnek, hogy ne is kerüljenek be magyar anyanyelvűek a pilot mintába. A mintába került 4 magyarul anyanyelvi szinten beszélő közül csak az egyik szomszédos országbeli, a többiek egyéb országokban születettek (Algéria, Kína, Oroszország). A szomszédos országok lényegében nem szerepelnek a panel mintában a felkeresettek között, ez megfelel annak a feltételezésnek, hogy a nyelvtudás hiányosságait vizsgálva ne szerepeljenek magyar anyanyelvűek az elérést javító idegen nyelvű kérdéset tesztelő mintában. Ezért a 2. becslést tekintjük megfelelőnek, ahol az összevont adatbázisban szereplő budapesti elemszámokat arányosítottuk a pilot vizsgálatához.

11. táblázat

Az aktív korú (15-74 éves) migránsok minta elemszám becslése állampolgárság csoportok szerinti 2008. I. - 2012. I. negyedév között összevont panelek alapján számítva a pilot vizsgálat elemszámát (fő)

Állampolgárság országa	MEF összevont elemszám, budapesti rész minta	Pilot elemszám	1. becslés szomszédos országokkal	2. becslés szomszédos országok nélkül
			becsült pilot kívánatos elemszám	
Szomszédos országok	14	4	19	
Egyéb európai országok	6	5	8	10
Ázsiai országok	26	66	36	43
Muszlím országok	16	12	22	26
Dél-amerikai országok	6	4	8	10
Fejlett országok	4	6	6	7
Összesen (elemszám, ill. arány)	72	97	1,375	
Összesen szomszéd országok nélkül (elemszám, ill. arány)	58	94		1,638

Forrás: MEF: 2008. I. -2012. I. negyedév időszak negyedéveire összesített adatbázis (budapesti rész minta), és pilot minta alapján saját számítások

A válaszadás sikerességét tovább elemezve látnunk kell a migráns kérdezettek összetételét is. A pilot vizsgálat elérési arányai egyenetlenek. A legszembeszökőbb a kínai – és így az ázsiai – migránsok számottevő felülreprezentáltsága, és a többi országok, ezen belül is különösen a különböző muszlimnak tekintett országokból érkező migránsok alulreprezentáltsága. A fő arányokat a 11. táblázat mutatja.

A kérdés torzító hatására utal, hogy a mintegy 100 aktív korú válaszadó között sokan élnek egy háztartásban. A válaszadók egyharmada legalább másodmagával reprezentálta magát egy háztartásból, s több mint 15 százalék három, négy, sőt többedik háztartástagként adott választ. Ez a kisszámú felkeresést torzíthatja. A részletes válaszmegoszlást családok szerint a 12. táblázat tartalmazza. Eszerint látjuk, hogy az ázsiai (kínai) válaszadók a mintában

felülreprezentáltak, és rájuk jellemző, hogy egy címen az átlagosnál jóval többen élnek. Ezt a jelenségét is értékelnünk kell, ez ugyanis a válaszok tartalmának sokszínűségét gyengíti.¹⁰

12. táblázat

Pilot minta, háztartásokban koncentrálódó aktív korú (15-74 éves) válaszadók száma (esetszám)

Személyek száma	Szomszédos országok	Egyéb európa országok	Ázsiai országok	Muszlim országok	Dél-amerikai országok	Fejlett országok	Összesen
1	2	3	29	9	1	5	49
2	2	2	21	3	1	1	30
3			7		1		8
4			3		1		4
5			3				3
6			1				1
8			1				1
9			1				1
Összesen	4	5	66	12	4	6	97

Forrás: Próbafelelvétel elemszámai

A MEF lehetőségeit és a pilot vizsgálat elemszámát és aránytalanságait szem előtt tartva elemzést folytattunk le, amellyel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy az eredmények óvatosan kezelendők. Az elemzés egyik célja, hogy a pilot vizsgálat válaszadásának a megbízhatóságát teszteljük és finomítsuk. Másrészt célunk a megfelelő minta elemszám és szerkezet kialakítása után lehetséges vizsgálatok előzetes felmérése volt. A próbafelelvétel adatállománya alapján készített keresztábrákat és az előző fejezetekben használt összevont panel adatbázis eredményeit használtuk fel. A tanulmány során korábban is használt összevont régiós országcsoportok mentén végeztük a vizsgálatot, így is kicsi csoportnagyságokkal számolhatunk. Az elemszámokból látható, hogy a pilot mintával összevethető, Budapestre redukált almintában még a panel adatbázis mintanagysága is kicsi volt, nehéz szignifikáns kapcsolatot igazolni. A MEF lehetőségeit és a pilot vizsgálat elemszámát és aránytalanságait mindvégig szem előtt kell tartanunk.

Mindezeket figyelembe véve a próbafelelvétel adatállománya alapján a következő eredményeket kaptuk (ezek összhangban vannak a migránsokra vonatkozó eddigi tapasztalatokkal):

Demográfiai sajátosságok: A harmadik országbeli migráns csoportok nem és életkor szerinti sajátosságai eltérnek a befogadó társadalom egészétől. Az országos (MEF: panel minta 2008. I.-2012. I. negyedév) adatok szignifikánsan mutatják a harmadik országbeli népesség átlagosan fiatalabb életkorát, férfiak esetében közel 5 évvel, nők esetében még nagyobb az eltérés. A budapesti rész minta is hasonló jellemzőket mutat, és ezzel hasonlítható a szintén Budapesten felvett pilot minta, utóbbi átlagosan idősebb csoport, férfiak s nők esetében is, vélhetően a megtalált népesség célzása hordott az idősebb migránsok felé (utóbbi esetek nem szignifikánsak).

¹⁰ Az irányított felkeresésekkor lehetséges, hogy hatékonyabb elérést eredményezhet, hogyha az elerendő válaszadók minimális létszámának a meghatározása helyett a felkeresendő háztartások és esetleg minimális szerkezeti opciók bevezetésével történne a felkeresés.

Az országos mintában (MEF: panel minta 2008. I.-2012. I. negyedév) magasabbnak bizonyult a nők aránya, mindenekelőtt a szomszéd országokból érkezők körében, míg a többi migráns csoportra a férfiak túlsúlya a jellemző, különösen a muszlim, s kisebb arányban az ázsiai migránsok között, az országos adatok szignifikánsnak is bizonyultak. A budapesti részmintára és a pilot mintára számított adatok már férfi túlsúlyt mutatnak, ám a kicsi elemszámok mellett bizonytalanoknak tűnnek az országcsoportok szerinti megoszlások (s nem is szignifikánsak).

Magyarországon tartózkodás: A külföldön született magyar állampolgárok tartósan, átlagosan több mint 25 éve élnek Magyarországon (MEF: 2008. I.-2012. I. negyedév időszak negyedéveire összesített adatbázis alapján), ez a csoport jól elhatárolható, jelentős részük a rendszerváltás éveiben érkezett, és később állampolgárságot kapott, nemek szerint nincs különbség. A budapesti részmintában valamivel rövidebb a tartózkodás átlagos ideje, de itt is több mint 20 év.

Vizsgálatunk számára a harmadik országbeliek tartózkodása a fontos, az unióbeli országokból érkezett migránsoknál 1-2 évvel hosszabb ideje, átlagosan 10 éve tartózkodnak Magyarországon. A pilot vizsgálat mintája egybeesik a MEF összevont panelminta alapján látott átlagos tartózkodási idővel.

Iskolázottság: A pilot kérdés során részletesen kérdeztük a migránsok iskolai végzettségét. A kérdés a MEF-ben is szerepel, így össze tudjuk hasonlítani az eredményeket. Eszerint a pilot vizsgálat során felkeresett és kérdőívet kitöltött 106 aktív korú közül a pilot mintában és a budapesti panel részminta Budapestre leválogatott esetei között alacsonyabb volt a képzetlen (legfeljebb alapkörű végzettséggel rendelkező) mint az országos migráns mintában (MEF: 2008. I.-2012. I. negyedév időszak negyedéveire összesített adatbázis alapján): a hazai népesség iskolázottságához képest a migráns népesség iskolázottabb, minden migráns csoportban elmaradt az alacsony iskolázottságuk aránya a teljes népességben tapasztalhatótól¹¹.

A minta értékelésekor továbbá nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy igen magas a felsőfokú végzettségük aránya (a súlyozatlan esetszámok alapján számolva) a harmadik országbeli bevándorló aktív korú népesség pilot mintájában. Az aktív korú felkeresettek közel egynegyedének a végzettsége mesterképzés vagy magasabb volt, további 10 százalék rendelkezik alacsonyabb szintű (BA) felsőfokú végzettséggel. Figyelemreméltó, hogy hasonló az arány a kisszámú panel mintából leválogatott budapesti részmintában is (közel egynegyed rendelkezik legalább Masters fokozattal, további 20 százalék szerényebb felsőfokú végzettséggel). Az országos panel minta arányai alacsonyabbak, de így is magasabb a hazainál.¹²

¹¹ A hazai népességet nem válogattuk le a teljes népességből, az alacsony migráns arány mellett a teljes és a csak hazai népesség aránya lényegében egyezik. A migránsok elérésének hibája befolyásolhatja az eredményt. Amennyiben sikeresen érik el a magasabban iskolázott külföldieket, mint az alacsonyabb iskolázottságúakat (például a bonyolult kérdései megoldását és nyelvi közvetítés hiánya, korlátozottsága miatt), úgy a talált eredmény nem a tényleges populációt, csak az elérés korlátozottságát tükrözi. A megíjúsulások feldolgozása javíthat az eredmény bizonytalanságán.

¹² Fontos az értékeléskor, hogy ezek a súlyozatlan minta arányok. A minta súlyozásakor a migránsokra tekintet nélkül alakultak a súlyok, mindezek figyelembevétele a továbbfejlesztéskor fontos és elkerülhetetlen. A migránsok vizsgálatokor a magas felsőfokú végzettség azonosítása, az elérés vagy a tényleges minta sajátosságainak a vizsgálata a megíjúsulásokkal összevetve pontosítható.

Munkaerő-piaci helyzet: A 107 válaszadó aktív korú közel 2/3-a dolgozott a MEF definíciónak megfelelően az előző héten, és önbevallás szerint hasonló volt a foglalkoztatott arány. Az aktív korúak 10 százaléka volt diák. Rendkívül alacsony (3%) viszont a mintában a munkanélküliek aránya és önbevallás szerint is ilyen arányt látunk. Ez megfelel annak a várakozásnak, hogy a migránsok a hazai népességnél nagyobb arányban foglalkoztatottak és a munkanélküliség alacsony a körükben. A válaszokat vizsgálva a kis elemszám természetesen nem teszi lehetővé a részletesebb elemzést, de azt látjuk, hogy az idegen nyelvű kérdezéssel is sikeresen lekérdezhetőek a munkapiaci státuszra vonatkozó kérdések. A témára vonatkozó különböző kérdésekre adott válaszok alapján megállapítható, hogy a válaszok és a megfelelő arányok konzisztensek voltak.

Munkaszerződés jellege: Az előzőekhez hasonlóan jól elemezhető lehet nagyobb elemszám és diverzifikáltabb minta esetén a munkaszerződés jellegére vonatkozó kérdés. Ezt az állampolgárság országa szerint vizsgálva mutatjuk meg. A vizsgált migráns népességet a korábbiakban is inkább stabil mutatókkal írtuk le, a munkaszerződések is jelentős részben határozatlan vagy hosszú időre szólóak. Az ázsiai migránsok egy része azonban rövid szerződéssel dolgozik és a muszlim országokból itt tartózkodók egy része is.

Besorolás a munkahely főtevékenysége alapján: A migránsok elhanyagolható arányban dolgoztak az építőiparban, az állami adminisztrációban, banki-pénzügyi szektorban, stb. Közel fele részben kereskedelemben, további egyötödük a vendéglátásban, és 10 százalék az oktatásban dolgozott. Országcsoportonként vizsgálva határozottak a különbségek. Az ázsiai és a muszlimnak tekintett országokból érkezett migránsok zöme a kereskedelemben és a vendéglátásban dolgozik. A többi régióból származók főképp szellemi munkát, oktatást, illetve pénzügyi tudományos tevékenységet végző munkahelyeken dolgoznak.

Foglalkozás: A migránsok foglalkozás szerinti sajátosságait vizsgálva az előzőekkel konzisztens a kép. A minta kétharmada – főleg az ázsiai, azon belül a kínai foglalkoztatottak – kereskedelmi és szolgáltatás jellegű foglalkozásokat végez, és magas a felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozások aránya minden más országcsoport foglalkoztatottjai között. Összességében a mintavételnél látott torzító hatások a migránsok foglalkozási szerkezetében is visszaköszöttek.

Foglalkozással kapcsolatos kérdések: A migránsok foglalkozásával kapcsolatos kérdésekre, így a munkahely főtevékenységére vagy a végzett foglalkozásra vonatkozó kérdésekre az idegen nyelven kérdezett pilot vizsgálat során a megkérdezett migránsok válaszai megbízhatóaknak tűnnek, országcsoportonként mutatjuk a sajátosságokat. A válaszadás magas arányú volt a foglalkoztatottak között.

A migráns specifikus kérdések a pilot kérdezés során: A migránst kérdeztük arról, mi volt az oka, hogy Magyarországra jött, a kérdések közül az első volt („C” kérdőív 4. kérdés) a legjobban értelmezhető. Az aktív korú (15-74 éves) migránsok egyharmada jött konkrét munka miatt, több mint egynegyedük családi okból, több mint 10 százalék munkát keresett, és újabb 10 százalék tanulni jött. További 15 százaléknak egyéb oka volt. A menekültként való mintába kerülés elhanyagolható. Országcsoportonként határozott eltéréseket láthatunk, ez nagyobb mintán nyilván pontosabban és jobban elemezhető, de a pilot mintán is látszik, hogy a munkát keresők aránya a szomszédos országokból jötteknél nagyon magas (ahonnan

egyébként kevesen voltak a mintában), a konkrét munkavállalás céljából érkezők hányadát vizsgálva viszonylag kiegyensúlyozott volt a kép, minden országcsoportban hasonló volt az arányuk.

Túlképzettség: A pilot vizsgálat során a foglalkoztatott migránsoktól megkérdeztük, túlképzettnek érzékelik-e magukat. A válaszadás magas volt, de csak az ázsiaiak között volt, aki úgy vélte, hogy túlképzett a végzett munkához (25%), ugyanakkor ebben a csoportban közel egyharmad bizonytalan volt a válaszában.

Munkához jutás: Megfelelő volt a kitöltöttsége annak a kérdésnek is, hogy találták meg a migránsok a jelenlegi munkahelyüket. Közel 60 százaléka a válaszolóknak a családi-baráti kapcsolati hálóknak révén jutott a munkájához, a többi csatornán keresztül megtalált munkákat a kis minta mellett nehéz lenne magyarázni, nagyobb elért minta esetén azonban várhatóan további elemzésre is lehetőség nyílhat.

Munkavállalást akadályozó tényezők: A kérdés során a pilot vizsgálatban a munkavállalást akadályozó tényezőkre is rákérdeztek a minta nem dolgozó aktív korú tagjaitól. A nem dolgozók kicsit több mint 40 százaléka szerint a magyar nyelv hiányos ismerete jelent korlátot. További 30 százalék az egyéb – nem nevesített – okot jelölte meg. Az esetek egynegyedében nincs különösebb külső akadálya annak, hogy nem dolgozik a migráns. A tartózkodás jogcíme az esetek marginális részében oka annak, hogy a migráns nem dolgozik, de a muszlim országoknál az arány magasabb (25%, igaz, a minta elemszám kicsi).

Nyelvtudás: Végül még egy érdekes, a nyelvtudást firtató kérdés teszi lehetővé a migránsok árnyaltabb vizsgálatát. A pilot kérdések között szerepel egy, amely a magyar nyelvtudás szintjére kérdez, s egy másik, amelyik arra kérdez, hogy részt vett-e nyelvtanfolyamon. A két változót az aktív (15-74 éves) migráns népesség körében vizsgáltuk.

A pilot mintából 87 esetben tudjuk, hogy az aktív korú populációnak milyen a nyelvtudása és –tanulása. Közülük 44 százalék gyengén, több mint 20 százalék egyáltalán nem tud magyarul. A kérdőívet kitöltő migránsok azonban nem nagyon tanulnak magyarul, sok esetben egyszerűen azért, mert nincs rá szükség. Azok tanulnak inkább nyelvet, akik egyébként is már elég jól beszélnek. Összességében a legtöbben egyéb okra hivatkozva nem tanulnak magyarul. A kis elemszám mellett ezúttal sem tudunk részletesebb elemzést végezni, a levonható következtetésekből mégis látható, hogy nagyobb mintából további fontos információk lennének nyerhetők a migránsok integrációját talán legjobban befolyásoló tényezőről, a nyelvtudásról.

Nem aktív korúakról: A pilot vizsgálat célja a harmadik országbeli aktív korú (15-74 éves) állampolgárok elérése volt, járulékos célként megfogalmazódott azonban az is, hogy a vizsgálat során a célcsoportnak tekintett aktív korú migránsok családtagjairól is szerezzünk adatokat.

Két releváns tényezőt igyekeztünk vizsgálni ebben a körben: egyrészt az egy háztartásban együttélők állampolgárságára, továbbá a minta nem aktív korú tagjainak szociodemográfiai összetételére vonatkozó jellemzőket kerestük.

Az első kérdésre a válaszok nagyon zárt családokat mutatnak, vegyes vagy magyar és migráns családokat nem találtunk, illetve a válaszok alapján ez nem volt azonosítható, a migránsok kapcsolódására, kötődésére vonatkozó következtetések leírására ezek nem alkalmasak.

Azt láttuk, hogy a változók lehetővé tennék ugyan a részletesebb elemzést, de a kérdések nagy része csak az aktív korúakra vonatkozott (pl. magyar nyelvtudás), így a nem aktív korúak körében az egyszerű és fontos kérdések vizsgálatához a kérdezés pontosítása javasolható.

Jól elemezhető változó volt az aktív és a nem aktív korúak születési ország és állampolgárság szerinti sajátossága és a két csoport közötti eltérések. A migránsok között sok a nem aktív korú, meghatározó többségben gyerek. A migráció szempontjából fontos ennek a csoportnak a vizsgálata, a második generációs migráns csoport azonosítása, gazdasági és kulturális szerepük, tartózkodásuk tartóssága és további kérdések vizsgálata céljából.

A mintába zömében ázsiai (kínai) családok gyermekei kerültek, ez a minta korábban látott aszimmetriáját látva nem meglepő. (A következtetések ezért csak illusztrációt jelenthetnek.) A migránsok gyermekeinek meghatározó többsége már Magyarországon született, míg a migránsok maguk még zömükben nem itt születtek.

Az elemzés fontosságát alátámasztja, hogy bár a migránsok gyermekei nagyrészt Magyarországon születtek, kisebb részük vált magyar állampolgárrá. A minta torz arányai és kicsi elemszáma nem tesz lehetővé finomabb elemzést. Az állampolgárság országa/régiója szerinti eltérések, a tartózkodási idő vagy a migráns csoportok kvalifikáltsága, a gyermekek iskolázottsága fontos migráns specifikus munkapiaci kérdések vizsgálatának a szükségességét – és a minta javításával az elemzés lehetőségét – vetik fel.

További fontos elemzésekre is lehetőség adódhat, míg a pilot-adatok korlátozottsága nem teszi lehetővé a számszerű bemutatást, ráirányítják a figyelmet egyes releváns kérdésekre. Vizsgálhatjuk például a munkanélküliek tartózkodásának átlagos időtartamát, ez lényegesen rövidebbnek tűnt a foglalkoztatottakéhoz képest, (2,5 vs. 11,85 év, de ez csak az elemezhetőséget illusztrálja, a minta alapján nem számítható). Vizsgálható – elvben – a Magyarországon és külföldön született migránsok jellemzői, az életkor szerinti eltérések megléte, de a pilot minta alapján erre sem vállalkozhatunk. Teljes minta esetén a hazai és migráns népesség közötti összehasonlítás is fontos információkat hordozhat.

Összességében a harmadik országbeliekre vonatkozó próbafelvétel eredményei összhangban vannak a migránsokkal kapcsolatos eddigi tapasztalatokkal, továbbá elmondható, hogy a munkaerő-felmérés változói alapján a hazai és a migráns csoportok összehasonlíthatóak és az elérhető adatok részletes gazdasági, demográfiai stb. elemzésre alkalmasak lehetnek. Mindez segítheti a migráció alaposabb és pontosabb leírását, és a MEF adatbázissal közösen fejlesztett adatforrás kapcsán mélyebb többváltozós elemzések lehetőségét nyújtja.

4.4. Harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtés végrehajtási utasításának lehetséges tervezete

A projekt próbafelvételének eredményei megmutatták milyen hasznos információkkal egészítheti ki egy harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó adatgyűjtés a célcsoportra vonatkozó eddigi általános ismereteinket. A próbafelvétel végrehajtása során tapasztalatot szereztünk egy ilyen adatgyűjtés lebonyolításának menetéről, a következőkben ezzel foglalkozunk részletesen.

A próbafelvétel végrehajtási utasítását ki kellett egészíteni annak érdekében, hogy országos kikérdezésre alkalmas legyen. Emellett újabb elemeket építettünk be a pilot adatgyűjtés tapasztalatai alapján.

Az új elemek a következők voltak:

Mintakeretek tesztelése: Jelenleg nem tudjuk, hogy a mintakeretek milyen hatékonysággal fedik le a célcsoportot, ezért egy harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtésnek mindenképpen célja kell, hogy legyen a mintakeretként használt forrásállományok értékelése is. A végrehajtásnál tehát, erre oda kell figyelni. Láttuk, hogy a mintakeretek alkalmazhatósága, tesztelése céljából fontos a megíúsulások eddiginél pontosabb nyomon követése.

Laptopos kikérdezés: Érdeemes felkészülni arra, hogy a Magyarországon élő harmadik országbeliek egy része jól beszél magyarul és kikérdezésükre a papír alapú kérdőíveknél sokkal hatékonyabb a mobileszközzel, laptopon történő adatfelvétel, ezért egy országos adatgyűjtés esetén érdemes laptopos kérdezőprogramot készíteni a magyar nyelvű kérdőívhez.

Internetes kikérdezés: Véleményünk szerint a következő nagy lépést a migránsokra vonatkozó adatfelvételek területén a webalapú kérdezés jelenthetné. Jelen projekt megvalósulásakor, a kérdőív kialakítása során az önkitöltős technika mellett döntöttünk, ami támogatja azt a lehetőséget is, hogy a jövőben internetes válaszolási lehetőséget lehetne biztosítani a kérdezetteknek.

A fent említett elemeket beépítettük a következőkben bemutatott MEF mintához társítandó, egy későbbi, harmadik országbeliekre reprezentatív külön mintán történő adatgyűjtés végrehajtásának tervezetébe.

Harmadik országbeliek munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó adatgyűjtés végrehajtási utasítás tervezete:

1. Az adatgyűjtés tárgya:

A harmadik országbeli (nem EU-s) migránsok munkaerő-piaci helyzetének felmérése a munkaerő felmérés rövidített önkitöltős kérdőívének alkalmazásával.

2. Az adatgyűjtés céljai:

- a. Harmadik országbeliek munkaerő-piaci helyzetének megismerése.
- b. A harmadik országbeliekre vonatkozó mintakeretek (BÁH, KEKKH, népszámlálás) használhatóságának ellenőrzése (kérdéses, hogy az adatbázisból kijelölt címek mennyire fedik le a valóságot).

3. Célcsoport pontos meghatározása:

Harmadik országbeli állampolgársággal rendelkező migránsok = minden Európai Unión kívüli ország állampolgára, kettős állampolgárok esetén azok, akiknek mindkét állampolgársága EU-n kívüli országbeli + a velük egy címen élők.

Migránsnak számít az, aki a szokásos tartózkodási helyét Magyarország területére teszi át, és az itt tartózkodási időtartama – várhatóan – legalább 12 hónap.

Fontos, hogy csak azokon a címeken végezzük el a felvételt, ahol legalább 1 fő harmadik országbeli állampolgár (célcsoportbeli) él! – Ezek a „jó” címek.

A célsokaság a szokásos adatgyűjtésektől eltér: Nem a kiosztott címeken élő háztartások, hanem a „jó” címeken élő háztartások (csak felkereséskor derül ki, hogy az adott címen élők célcsoportbeliek-e).

Az összeírás a „jó” címeken élő személyekre vonatkozik. A kitöltendő kérdőív borítóján erre felhívjuk a figyelmet: „A kérdőív minden ezen a címen élő személyre vonatkozik!”

4. Adatfelvétel 6 nyelven:

Az adatfelvétel nyelve szintén felkereséskor derül csak ki. 6 nyelven van lehetőség a válaszadásra: magyar, angol, orosz, kínai, arab, vietnami nyelveken.

Idegen nyelvek esetén a kommunikációt „nyelvválasztó lap” segíti, amely 1 lapon, 6 nyelven tartalmazza a tájékoztató információkat:

- Az adatszolgáltató kiválasztja, hogy milyen nyelven töltené ki a kérdőívet.
- Hányan élnek az adott címen (hány kérdőívet kell ott hagyni, ez az információ megíúsulás esetén is fontos, ezért mindenképpen fel kell jegyezni!).
- Ha nincs az adott nyelven kérdőív az összeíronál később vissza kell térnie a megfelelő kérdőívekkel.
- Angol nyelven tartalmazza azt a legalapvetőbb, acím „jóságát” eldöntő kérdést is, hogy él-e a címen harmadik országbeli állampolgár, ennek tartalma megegyezik a magyar nyelvű változattal.
- Kíván-e interneten válaszolni a kérdésekre?

Összeírónak segítség:

Ország lista: a magyar, angol kérdőívek végén található, megjelölve az Európai Unió tagállamait (célcsoport = azon országok állampolgárai, melyek nincsenek kijelölve)

Nyelvválasztó lap: Az idegen nyelvekkel való kommunikációt segíti (lásd korábban)

Felkérő levél: A nyelvválasztó lapon választott nyelven adja át - Csak erre az adatfelvételre szól!

Önkitöltős kérdőív 6 nyelven (magyar, angol, orosz, kínai, arab, vietnami), a borítón az Integrációs Alap logója:

A/3-as borító 1. oldala: A válaszadóval a helyszínen ki kell tölteni, hogy mikor mehet vissza a kitöltött kérdőívekért az összeíró. A megadott időpontot magának is feljegyezi (ha van rá lehetőség érdemes megvárni a kitöltést).

A kérdőív további részeit a válaszadó önállóan ki tudja tölteni:

Háztartási lap – A válaszadó itt sorolja fel a háztartás(ok) tagjait.

Összetűzött Személyi kérdőív – rövidített MEF alapkérdőív + migránsok beilleszkedésével foglalkozó kiegészítő kérdőív

5. Adatfelvétel módjai: Fontos, a kitöltés módjának pontos rögzítése!

a. **Internetes** válaszolás

b. Magyarul beszélő válaszadók esetében: **laptopos** kikérdezés

c. Idegen nyelveken önkitöltős **papír** kérdőívek használata

5.a. Internetes adatgyűjtés:

Internetes kitöltésre az egyes (havi) adatgyűjtési időszakok első felében van lehetőség, ezt követően az összeíró információt kap a kitöltés sikerességéről/sikertelenségéről, utóbbi esetben a cím újbóli felkeresését kérjük.

Internetes kitöltési lehetőség pontos határideje: az adott havi adatgyűjtési időszak végét megelőző 10 nap. Ezt követően 10 nap marad az interneten meg nem valósult (vagy nem megfelelően megvalósult) címek újbóli felkeresésére.

Kapcsolódó feladatok:

Összeírói feladatok:

- Összeíró papíron a címlista mellett kapja meg a belépési kódokat és az egyes kódokhoz rendelt határidőt + az adatgyűjtés-szervezést támogató elektronikus rendszeren (LAKOS-on) keresztül a laptopra is megkapja a címekhez rendelve.
- Az első két hétben fel kell keresni minden kijelölt címet. (Minden „jó címen” lehetővé kell tenni az internetes válaszolást!”)
- Kapcsolódó segédlet: Idegen nyelvű adatszolgáltató esetén a kommunikációt segítő „nyelvválasztó lap” tartalmaz internetes kitöltésre vonatkozó kérdést, a válasza a kért rámutat, vagy aláhúzza.

- Internetes kérdőív választása esetén:
 1. „Internetes kártyát hagy a címen”: Felírja rá a Belépési kódot, kitöltési határidőt (a címlista alapján)
 2. Laptopon megjegyzésben rögzíti az adott cím mellett: „Internetes kártyát hagyott a címen”.
- A kitöltési határidő letelte után értesítést kap:
 1. Ha megfelelő kitöltésről kap értesítést: 12-es kód + nyelvválasztó információit rögzíti (hányan élnek a címen, milyen nyelven válaszolnak)
 2. Ha nem megfelelő kitöltésről kap értesítést
 3. Ha nem kap értesítést

} Újra felkeresi a címet
(maximum 2-szer).
- Minden megvalósultnak kódolt címen rákérdez a program: Érdekelte-e az adatszolgáltatókat az internetes kitöltés?

Informatikai feladatok:

- Belépési kódok generálása: Egy címhez egy belépési kód tartozik, illetve a megfelelő határidő a kitöltésre vonatkozóan
- LAKOS feladat: Az internetes kitöltési határidő letelte után a weben elkezdett kérdőivekről érkező információt („megfelelő”, „nem megfelelő” kitöltés) a LAKOS-ba betölteni a címekhez.

Megyei szervezők feladata:

- Az érintett munkakörzet újraküldése:
Csak arról a címről küldünk információt, amelyen elkezdték a webes kitöltést.

Az internetes kérdőívet készítőkhöz kapcsolódó feladatai:

- Napi jelentés a kitöltöttségről és az adatbázis átadása havonta.
- Az internetes programnak egyértelmű visszajelzést kell adnia, arról, ha megfelelő a kitöltés. Nem megfelelő kitöltés esetén pedig arról, hogy az összeíró újra kimegy majd a címre.
Le kell írni a webes kérdőív elején: „Hiányos, hibás, félbeszakadt kiöltés esetén az összeíró újra felkeresi Önt, ilyenkor a weben beírt adatokat nem tudjuk felhasználni.”

5.b Laptopos kikérdezés:

Alkalmazható: ahol értenek magyarul.

Kikérdező program: A beépített ellenőrzéseknek megfelelően a hibás válaszoknál figyelmeztet és a hibákat a kikérdezés során tisztázni kell!

Összeírótól kért információk: adatfelvétel módja (= laptopos kikérd.); kitöltés nyelve (= magyar); nyelvismeret (Milyen szinten beszéli a nyelvet?); Az internetes válaszolás érdekelte-e a válaszolót?; Hányan élnek a címen?

5.c Önkitöltős papír kérdőívek használata:

1 ember lekérdezése 15-20 perc.

Legjobb gyakorlat: együtt kitöltés – az összeíró a nála lévő magyar kérdőíven követi a kitöltést, és mutogatással, egyéb módon segíti a válaszadót.

Amennyiben a fenti módszerrel láthatóan nem valósulna meg az adatfelvétel: az összeíró otthaghatja az adatszolgáltatónál a papír kérdőíveket és a megbeszélte (borítón feltüntetett) időpontban visszamegy a kérdőívekért.

Az összeíró feladatai:

- Helyszínen ellenőrizni, hogy ki van-e töltve: Háztartási táblán a születési év, Személyi kérdőívek tetején a személy sorszáma, „A” kérdőív 4. kérdése (állampolgárság).
- Otthon laptopon rögzít.

Nyelv: fel kell hívni az összeírók figyelmét, hogy az adatfelvétel nyelvét pontosan rögzítsék!

Csak olyan Háztartási tábla rögzíthető sikeresnek, ahol a felsorolt személyek között van legalább 1 célcsoportbeli (program utólag ellenőrzi).

Háztartási tábla pontos rögzítése után kezdődhet meg a személyi kérdőívek rögzítése!

Személyi kérdőívek rögzítése: A kérdőívrészek csak akkor tekinthetők megvalósultnak, ha első mezőjük („A” kérdőív: Neme; „B” kérdőív: Dolgozott-e az elmúlt héten?; „C, D” kérdőív: Élt-e Magyarországon kívül másik országban) ki van töltve!

A program ellenőrzéseket, figyelmeztetéseket tartalmaz a félrekódolások elkerülése érdekében, de a figyelmeztetések egy része „elnyomható”, azaz indokolt esetben az információ rögzíthető. Fontos: csak a biztos információ alapján végezzen az összeíró javítást, ennek hiányában a hibásan kitöltött kérdőív rögzítendő.

Az idegen nyelvű kérdőívek rögzítésekor fokozottan kell figyelni az egyes kérdések sorszámát.

Csak latin betűket használunk, egyéb esetben a mező üresen hagyható.

- Adatszolgáltatók által kitöltött kérdőívek elküldése a megyékbe (együtt kitöltés esetén is).

A megyei szervezők feladatai:

- A megyék továbbítják a beérkező kitöltött kérdőíveket az adatgyűjtésért felelős főosztályra a negyedév végét követő két héten belül.
- Kezelik a papír kérdőívek megyei tartalékait - Nehéz megbecsülni, hogy a papír kérdőíveket, hogyan osszuk ki az adatgyűjtés elején.
- Jelzik a szakfőosztálynak, ha igény van még valamilyen nyelvű kérdőívre.

6. Az adatfelvétel lebonyolítása:

6.a. Adatfelvétel során felmerülő feladatok:

Az adott cím felkeresése (ha nem érhető el a háztartás, szokásos módon legalább 3-szor).

Feladat: Tájékoztatás az adatfelvételről és megtudni vonatkozik-e a címen élőkre a felvétel (él-e az adott címen harmadik országbeli állampolgár)

- Ha nem él a címen harmadik országbeli állampolgár 50-es kóddal meghíúsulás (plusz információ szerzésére kérjük az összeírókat, melyek rögzítésére a laptopon van lehetőség).

Ha vonatkozik a címen élőkre a felvétel, csak akkor adja át a felkérő levelet.

Feladat: Felhívni a figyelmet a webes kitöltés lehetőségére, ha ezt választja az adatszolgáltató, „internetes kártyát” kell hagyni a címen.

Ha nincs internetes válaszolás (nem élt ezzel a lehetőséggel a válaszoló vagy a későbbiekben kiderül, hogy nem megfelelően töltötte ki az internetes kérdőívet):

Feladat: Magyar nyelven laptopos kikérdezés vagy idegen nyelven a nyelvválasztó segítségével lebonyolítja az adatfelvételt.

Utóbbi esetben a nyelvválasztó információi alapján átadja az adott nyelven – A/3-as borítóba berakva – a megfelelő számú kérdőívet.

Ha nincs nála elegendő kérdőív, vissza kell térnie a megfelelő számú kérdőívvel (rámutat a nyelvválasztó végére).

6.b. Meghiúsulás esetén felmerülő feladatok:

A meghiúsulásra vonatkozó kérdések kitöltése: Azokon a címeken, ahol lehetőség adódik rá, információszerzést kérünk.

Fontos információk:

1. Ha MEGHI=31 (elérhetetlen háztartás), 41 (válaszmehtagadás), 42 (válaszképtelenség), 43 (nyelvi nehézség): Lakik-e a címen harmadik országbeli?

2. Ha MEGHI= 23 (nem lakott (üres) lakás), 50 (nincs célszemély): Lakott-e (korábban) a címen harmadik országbeli?

Ha vélhetően vagy biztosan lakik/lakott a címen célszemély, további fontos kérdések:

Milyen nyelven valósulhatott volna meg a kikérdezés?

Hány fő él/élt a címen, és ebből hány harmadik országbeli?

Válaszmehtagadás esetén is lehet, hogy a kérdőívre nem, de néhány kérdésünkre válaszolnak.

Elérhetetlen háztartások, üres lakás esetén a szomszédtól érdemes érdeklődni.

Megjegyzés rovat, melyben a következőt kérjük:

Honnan származik a plusz információ, ha van. A „célcsoportoz tartozást”/nyelvet, mi alapján állapította meg az összeíró, ha mehtagadás történt mi lehetett az oka stb.!

A fentiek alapján a harmadik országbeliek munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó adatgyűjtés végrehajtásához az összeírók segítségére készült folyamatábrát az 5. számú melléklet tartalmazza.

Ebben a fejezetben a MEF mintához csatlakozó harmadik országbeliekre vonatkozó külön mintán zajló adatgyűjtés végrehajtásának tervezetét mutattuk be. A próbafelvétel tapasztalatai azt mutatták, hogy amennyiben a rendelkezésére állnak a lebonyolításhoz szükséges források, egy ilyen adatgyűjtés hasznos információkat szolgálhat a Magyarországon élő harmadik országbeli bevándorlók helyzetéről.

Zárszó

Az EIA/2012/2.6.2 projekt során megvizsgáltuk, milyen módszertani lehetőségek és korlátok határozzák meg a migránsok és ezen belül a harmadik országbeliek demográfiai, munkaerő-piaci helyzetének vizsgálatát a munkaerő-felmérés keretében. A migránsok vizsgálatára alkalmas kérdések szerepeltek már korábbi felvételek során is, így hosszú idősorokkal vizsgálhatóak a Magyarországon élő migránsok, legyen a definíció alapja a külföldi állampolgárság vagy a születés országa.

A korábbi kérdezések során a harmadik országbeliek elérését behatárolta a nyelvi korlát. Ez az egyik ok, amiért a KSH munkaerő-felmérése során elért migráns csoportok aránya szerényebbnek bizonyult a más adatforrások alapján leírt nagyságrendeknél, s a minta nyilvánvalóan torzult a nyelvismeret hiánya miatt.

Emellett felmerült a mintabővítés technikájának a problematikája is, hiszen a migránsok földrajzi koncentrálttsága a hazai és a nemzetközi szakirodalmakban is leírt, fontos és közismert tény. Elsősorban a harmadik országbeliek alacsony száma és a rájuk vonatkozó adatfelvétel honos népességtől eltérő jellege miatt a MEF minta teljes átalakítása költséges megoldás lenne. E helyett a MEF mintához kapcsolódó migrációs szempontból kialakított külön mintán lehetne megvalósítani harmadik országbeliekre vonatkozó adatgyűjtéseket, ehhez a KSH rendelkezésére állnak a különböző nyilvántartások alapján a külföldi állampolgárokkal történő kapcsolatfelvételhez szükséges alapadatok.

A projekt részeként 2013 szeptemberében próba adatgyűjtést végeztünk Budapesten, mely a külföldiek elérésének a sikerességét vizsgálta. Ekkor alkalmaztuk először a projekt során kialakított többnyelvű, önkitöltős kérdőívet, valamint az idegen nyelvű kérdezési technikát. A próbafelvétel eredményeit elemezve új lehetőségekkel és nehézségekkel is szembesültünk. Mindezeket felhasználva készítettük el a harmadik országbeliekre vonatkozó országos mintás adatgyűjtés végrehajtási utasításának tervezetét, amely jó kiindulási alapot nyújthat a későbbi migráns adatfelvételek előkészítéséhez, megvalósításához.

A próbafelvétel fontosabb tanulságai röviden összegezve a következők:

- Az előzetes terv szerinti 100 harmadik országbeli állampolgárról kitöltött kérdőívvel sikeresen zárult az adatgyűjtés. A létszám eléréséhez azonban némely esetekben egy háztartásból sok válaszadó szerepelt a mintában. A kérdezésnek ezt a technikáját a későbbiekben finomítani szükséges, illetve célszerű a felkereséseket nem létszámban maximálva megcélozni a migráns minta nagyságát.
- A migránsok elérése nehezebb, mint a honos népesség esetén (a válaszmegtagadások és az elérhetetlen háztartások aránya is magasabb). A megghiúsulások okainak minél pontosabb megismerése segítheti a kérdés eredményeként létrejött adatállományok értékelését, illetve felkészülve ezekre az okokra a későbbi adatfelvételek megvalósulási arányai is javulhatnak.

- A kérdezés során a többnyelvű, önkitöltős kérdőív használata sikeresnek bizonyult, az idegen nyelvű kérdőíveket töltötték ki a magyarul nem vagy nem jól tudók.
- A többnyelvű, önkitöltős, rövidített munkaerő-felmérés változói alapján a hazai és a migráns csoportok összehasonlíthatóak és az elérhető adatok részletes gazdasági, demográfiai elemzésre is alkalmasak.
- A próbafelvétel tapasztalatai alapján további lehetőséget jelenthet a webes adatfelvételi mód támogatása. Ez a magyarul nem beszélő külföldiek elérése és válaszolásuk minősége szempontjából jelentős előrelépést jelentene. Elsősorban az adatszolgáltatási hajlandóság növelése, a bizalmatlanságból eredő válaszmegtagadás, a kommunikációs problémák miatti meghíúsulás kiküszöbölése, illetve az összeírás költségének csökkentése várható tőle.

Összességében a próbafelvétel lebonyolítása hasznos tapasztalatokat nyújt a jövőben megvalósuló migráns-specifikus adatgyűjtések előkészítéséhez, végrehajtásához. A projekt eredményeit felhasználva hatékonyan készülhetünk fel a harmadik országbeliekre vonatkozó célzott adatfelvételek lebonyolítására. Megtörtént egy statisztikai-módszertani szempontból megalapozott, a kitöltő célcsoport jellemzőihez, igényeihez igazodó, könnyen és viszonylag gyorsan kitölthető, többnyelvű kérdőív kialakítása és a KSH fennálló összeíró hálózatára épülő új adatfelvételi technika kidolgozása. Rendelkezésünkre áll az összeírók oktatására alkalmas segédanyag, valamint a próbafelvétel tanulságait magába foglaló országos adatgyűjtés végrehajtási utasítás tervezete.

A projekt legfontosabb eredményét jelentik, hogy elkészültek a fent felsorolt dokumentumok, melyek révén egy célzott mintás adatgyűjtés esetén, a migráns, illetve a honos népességgel összehasonlítható adatokat gyűjthetünk az Európai Integrációs Alap személyi hatálya alá tartozó harmadik országbeli állampolgárokról.

Felhasznált irodalom

- Hárs Ágnes (2012) A munkaerő migrációja Magyarországon a kilencvenes és a kétezres években - Bevándorlás és elvándorlás a munkaerő-felmérés adatai alapján, TÁMOP - 2.3.2-09/1 műhelytanulmányok
(http://elorejelzes.mtakti.hu/_downloaddoc.php?docid=79&mode=articles)
- Hárs Ágnes (2013a) Harmadik országbeli migránsok munkaerő-piaci helyzete. In Kováts A. szerk. (2013): 42-69
- Hárs Ágnes (2013b), Túlképzettség és integráció a harmadik országbeli migránsok körében. In Kováts A. szerk. (2013): 70-88
- Hárs Ágnes (2014): A harmadik országbeli állampolgárok munkapiaci helyzete, integráltsága – munkaerő-felmérés adatok alapján. Készült az EIA/2012/2.6.2 „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt keretében.
- ICCR Alapítvány (2013) Nehezen elérhető célcsoportok kutatásával kapcsolatos dilemmák és a kognitív teszthez használt kérdőívek véleményezése. Készült az EIA/2012/2.6.2 „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt keretében.
- Kováts András szerk. (2013) Bevándorlás és integráció. Magyarországi adatok, európai indikátorok, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet, Budapest
- Tóth Pál Péter (2012): A migrációs statisztika fejlesztésének lehetőségei. Készült a „A migrációs statisztika fejlesztésének lehetőségei” c. projekt (EIA/2010/3.2.1.1.) keretében.
- Vajda Norbert (2014): A többnyelvű önkitöltős adatfelvételi módszer lehetőségei és korlátai. Készült az EIA/2012/2.6.2 „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt keretében.
- Várhalmi Zoltán (2013) A magyar nyelvtudás integrációs vonatkozásai. In Kováts A. szerk. (2013): 119-128
- Virágh Eszter (2013) Szeptemberi próbafelvétel „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” c. projektben. Készült az EIA/2012/2.6.2 „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt keretében.
- Virágh Eszter (2013) Forgatókönyv „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt kvalitatív kérdőív teszteléséhez. Készült az EIA/2012/2.6.2 „A munkaerő-felmérés migráns-specifikus fejlesztése” című projekt keretében.

1. sz. melléklet: A bevándorlás vizsgálatára rendelkezésre álló kérdések a munkaerő-felmérésben

Kérdések a sztenderd kérdőívben	Időszak
5.A) Magyarországon született-e?	1997–
6.A) Állampolgársága: magyar	1997 –
Mely országban született	1998 –
Állampolgársága	1998 –
9.B) Mely országban élt 1 évvel ezelőtt (ha nem Magyarországon)? (1999 –
4.C) Hány éve tartózkodik Magyarországon?	2008 –
4.C) Mióta tartózkodik Magyarországon, ha nem itt született?	1999-2002, 2003 2004-2007
4.D) Hány évet töltött összesen Magyarországon? ¹	2008 –
5.B) Születése óta magyar állampolgár?	2008 –
5.C) A magyar állampolgárság megszerzésének éve	2008 –
4.E) Magyarországon született az apja?	2008,2009Q1, 2010 –
4.G) Magyarországon született az anyja?	2008,2009Q1, 2010 –
4.F) Melyik országban született az apja, ha nem Magyarországon?	2008
4.F) Melyik országban született az apja, ha nem Magyarországon?	2009Q1, 2010 –
4.H) Melyik országban született az anyja, ha nem Magyarországon?	2008
4.H) Melyik országban született az anyja, ha nem Magyarországon?	2009Q1, 2010 –
5.B) Mely országban született, ha nem Magyarországon?	1997
5.B) Mely országban született, ha nem Magyarországon	1997
6.B) Állampolgársága, ha nem magyar	1997
6.B) Állampolgársága, ha nem magyar	1998
Mely országban született, ha nem Magyarországon?	1997
Állampolgársága, ha nem magyar	1997
Kérdések a 2014. II. negyedéves „a migránsok és leszármazottaik beilleszkedése” című kiegészítő kérdőívben.	
C/8, D/6 Mi az elsődleges akadálya annak, hogy megfelelő munkája legyen?	
C/11, D/9 Mi az elsődleges akadálya annak, hogy munkája legyen?	
C/9, D/7 Mi a másodlagos akadálya annak, hogy megfelelő munkája legyen?	
C/12, D/10 Mi a másodlagos akadálya annak, hogy munkája legyen?	
C/6 Mi volt az ELSŐDLEGES oka, hogy Magyarországra jött?	
C/5 Mi volt az oka annak, hogy Magyarországra jött (ok1)?	
C/5 Mi volt az oka annak, hogy Magyarországra jött (ok2)?	
C/5 Mi volt az oka annak, hogy Magyarországra jött (ok3)?	
CD/1 Az elmúlt 10 évben élt-e Magyarországon kívül?	
CD/2 Az elmúlt 10 évben dolgozott-e Ön abban a külföldi országban, ahol élt?	
CD/3 Melyik országban dolgozott 6 hónapnál hosszabb ideig?	

¹ Ezt a változót nem tartalmazza az EIA/2012/2.6.2 projekt során kialakított rövidített munkaerő-felmérés kérdőív.

**2. sz. melléklet: A pilot kérdések válaszadásának sikeressége és válaszhiányai:
változó értékei, elemszám**

	N	Minimum	Maximum	Mean
kérdező sorszám	107	1	54	25,83
vonatkozási év	107	2013	2013	2013,00
vonatkozási hónap	107	9	9	9,00
személy sorszáma	107	1	9	1,91
születési év	107	1942	1998	1972,00
születési hónap	107	1	12	7,00
születési nap	107	1	30	15,47
Családban betöltött szerep1	106	1	8	2,82
Családban betöltött szerep2	4	2	8	3,75
Családban betöltött szerep3	2	3	3	3,00
A/1 Neme:	107	1	2	1,49
A/2 Mi a családi állapota?	105	1	4	1,86
A/3 Magyarországon született?	104	1	2	1,90
A/5 Hány éve tartózkodik (hosszabb megszakítás nélkül) Mo.n?	90	1	36	10,29
A/6 Ha 1 évnél rövidebb ideje tartózkodik Mo.n, hány hónapja?	3	1	5	3,67
A/7 Magyarországon született az apja?	99	1	4	3,84
A/9 Mi az apja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?	104	1	6	3,56
A/10 Magyarországon született az anyja?	98	1	4	3,78
A/12 Mi az anyja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?	105	1	6	3,00
A/13 Milyen állampolgárságú Ön?	107	1	3	2,75
A/14 Születése óta magyar állampolgár?	30	1	2	1,87
A/15 Melyik évben szerezte meg a magyar állampolgárságot?	10	1997	2012	2006,90
A/17 Hol élt 1 évvel ezelőtt (megye)?	97	1	1	1,00
A/18 Mi a legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?	106	1	8	4,45
A/19 Mi a legmagasabb befejezett isk. végzettség szakiránya?	78	1	14	5,38
B/1 Dolgozott Ön az elmúlt héten?	107	1	2	1,36
B/2 Van Önnek jövedelmet biztosító munkája?	46	1	3	2,61
B/3 Miért nem dolgozott az elmúlt héten?	15	2	12	9,33
B/4 Mióta nem dolgozik a főmunkájában?	6	1	2	1,50
B/5 Erre az időre kapott fizetést vagy más juttatást?	7	1	2	1,43
B/6 A fizetés vagy juttatás összege mekkora volt?	1	1	1	1,00
B/7 Rész- vagy teljes munkaidősnek számít a munkája?	70	1	3	2,03
B/8 Mikor kezdett el dolgozni a jelenlegi főmunkájában (év)?	63	1994	2013	2006,94
B/8 Mikor kezdett el dolgozni a jelenlegi főmunkájában (hó)?	50	1	12	5,98
B/9 Hány órát dolgozik Ön általában egy héten a főmunkájában (óraszám)?	57	2,00	80,00	42,9825
B/9 Hány órát dolgozik Ön általában egy héten a főmunkájában (tudja/nem tudja megmondani)?	65	1,00	2,00	1,1846
B/10 Hány órát dolgozott Ön ténylegesen az elmúlt héten a főmunkájában?	64	,00	80,00	43,0313
B/11 TÖBBET dolgozott az elmúlt héten, mint szokott, oka:	5	1	3	2,00
B/11 TÖBBET dolgozott az elmúlt héten, túlórák száma:	1	15	15	15,00
B/11 TÖBBET dolgozott az elmúlt héten fizetett túlórák száma:	1	0	0	,00
B/11 KEVESEBBET dolgozott elmúlt héten, mint szokott, oka:	1	2	2	2,00
B/12 Hol dolg., hol van a FŐMUNKÁJÁ m.helye? Mo.n?	66	1	1	1,00
B/12 Hol dolg., hol van a FŐMUNKÁJÁ m.helye? (település)	67	3179,00	32160,00	20470,4328
B/12 Hol dolg., hol van a FŐMUNKÁJÁ m.helye? (megye)?	67	1,00	13,00	1,2836
B/13 Mi a fő tevékenysége a FŐMUNKÁJA m.helyének (kód)?	68	5	18	9,21
B/14 Mi az Ön foglalkozása a FŐMUNKÁJÁBAN (kód)?	66	1	9	4,14
B/15 Milyen formában dolgozik Ön a főmunkájában?	67	1	8	2,00
B/16 Munkaszerződése, kinevezése, megbízása időtartama?	55	1	9	1,87
B/17 Volt Önnek az elmúlt héten másik, jöv. biztosító munkája?	67	1	2	1,99
B/18 Hány órát dolgozott a második munkájában elmúlt héten?	2	2	28	15,00
B/19 Mi a fő tevékenysége a MÁSODIK m.helyének (KÓD)?	2	6	18	12,00
B/20 Milyen formában dolgozik Ön a MÁSODIK munkájában?	2	1	8	4,50
B/21 Keresett-e Ön MÁSIK munkát az elmúlt négy hétben?	67	1	2	1,99

B/22 Hogyan keresett MÁSIK munkát (mód1)?	4	3	6	5,00
B/22 Hogyan keresett MÁSIK munkát (mód2)?	0			
B/22 Hogyan keresett MÁSIK munkát (mód3)?	0			
B/23 Szeretne a jelenleginél magasabb óraszámában dolgozni?	67	1	2	1,91
B/24 Tudna magasabb óraszámában dolgozni 2 héten belül?	12	1	2	1,75
B/25 Keresett-e Ön munkát az elmúlt 4 hétben?	40	1,00	4,00	3,4000
B/26 Hogyan keresett munkát (mód1)?	9	1	13	4,11
B/26 Hogyan keresett munkát (mód2)?	4	2	5	3,25
B/26 Hogyan keresett munkát (mód3)?	3	3	6	4,67
B/27 Mióta keres Ön munkát (akkor is ha már talált)? (hét)	3	2	2	2,00
B/27 Mióta keres Ön munkát (akkor is ha már talált)? (hónap)	3	3	48	23,67
B/28 Milyen típusú munkát keres/ keresett/ talált?	9	1	5	2,89
B/29 Szeretne jövedelemszerző tevékenységet folytatni?	32	1	2	1,78
B/30 Munkába tudna Ön állni 2 héten belül?	16	1	2	1,25
B/31 Volt már korábban rendszeres, jöv.t biztosító munkája?	34	1	2	1,50
B/32 Mikor végzett utoljára rendszeres, jöv.t bizt. munkát (év)?	17	1985	2013	2007,47
B/32 Mikor végzett utoljára rendszeres, jövedelmet biztosító munkát (hónap)?	9	1	12	6,33
B/33 Hol dolgozott, hol volt a RÉGI munkahelye? Magyarországon?	15	1	3	1,73
B/33 Hol dolgozott, hol volt a RÉGI munkahelye? Melyik településen?	7	3179	29744	20330,43
B/33 Hol dolgozott, hol volt a RÉGI munkahelye? Melyik megyében?	8	1	33	6,75
B/34 Mi a fő tevékenysége a RÉGI munkahelyének (kód)?	15	5	19	10,33
B/35 Mi az Ön foglalkozása a RÉGI MUNKÁJÁBAN (kód)?	14	1	9	4,29
B/36 Milyen formában dolgozott Ön a RÉGI munkájában?	14	1	8	1,71
B/37 Melyik csoportba sorolná magát?	101	1	8	2,04
B/38 Melyik csoportba sorolná magát az 1 évvel ezelőtti tevékenysége alapján?	100	1	8	2,17
B/39 Isk.rszerű okt.ban részt vett-e az elmúlt 4 hétben? (szint)?	98	3	10	9,53
B/40 Részt vett-e Ön az elmúlt 4 hétben tanfolyamon	95	1	2	1,92
B/41 Összesen hány órát töltött isk.rszeren kívüli képzésben ?	7	3	70	17,86
Melyik kérdőívet töltötte ki a Válaszadó? (C v. D v. C&D)	106	1	3	1,14
CD/1 Az elmúlt 10 évben dolgozott/élt-e Mo.n kívül?	106	1	3	1,71
CD/2 6 hónapnál hosszabb ideig dolgozott-e abban az orsz.ban ?	43	1,00	3,00	1,4186
C/4 Mi volt az oka annak, hogy Magyarországra jött (ok1)?	96	1	6	2,76
C/4 Mi volt az oka annak, hogy Magyarországra jött (ok2)?	5	3	4	3,40
C/4 Mi volt az oka annak, hogy Magyarországra jött (ok3)?	0			
C/5 Mi volt az ELSŐDLEGES oka, hogy Magyarországra jött?	13	1	6	3,92
C/6, D/4 Túlképzett-e a jelenlegi főmunkájához?	73	1	3	2,03
C/7, D/5 Mi az elsődleges akadálya a megf. munkának?	24	1	6	3,54
C/8, D/6 Mi a másodlagos akadálya a megf. munkának?	14	1	6	4,43
C/9, D/7 Hogyan találta meg a jelenlegi munkáját?	67	1	9	3,70
C/10, D/8 Mi az elsődleges akadálya, hogy munkája legyen?	38	1	6	3,50
C/11, D/9 Mi a másodlagos akadálya, hogy munkája legyen?	19	1	6	4,05
C/12 Milyen szinten beszél magyarul?	94	1	6	3,83
C/13 Részt vett-e magyar nyelvtanfolyamon?	87	1	3	2,21
C/14 Milyen engedéllyel tartózkodik Magyarországon?	91	1	11	4,52
Kitöltés nyelve	107	1	7	4,02
Hol került sor az interjúra?	107	1	4	2,28
Az épület környezetének lakóövezeti jellege:	107	1,00	4,00	2,1682
Az épület, amelyben a lakás van, milyen állagú?	107	1,00	4,00	2,3271
Milyen típusú épületben van a lakás?	107	1,00	4,00	3,1776

3. sz. melléklet: Rövidített munkaerő-felmérés kérdőív



Az összeíró kódja:

Munkaerő-felmérés rövidített kérdőíve

A válaszadás önkéntes.

Kérjük a számokat arab számjegyekkel jelölje (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9)!

**Megbízott munkatársunk átad Önnek néhány kérdőívet.
Kérjük, írja ide, mikor tudna az összeíró visszajönni a kitöltött ívekért!**

hónap nap óra és óra között

A Központi Statisztikai Hivatal kérdőíve minden ezen a címen élő személyre vonatkozik!

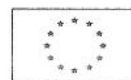
A munkavállalási lehetőségekről, a foglalkoztatottságról és az oktatásról kérdezzük Önöket. Kérjük, hogy az ezen a címen élő valamennyi személy válaszoljon a kérdőíveinkre! A téma jellegéből adódóan a fiatalokra (15 évnél fiatalabbak) és idősekre (74 évesnél idősebbek) csak a személyi kérdőívek első részének ("A" kérdőív) kitöltését kérjük!

Köszönjük a segítségét!

Kérjük fordítson, és elsőként töltsse ki a lap másik oldalán található **HÁZTARTÁSI TÁBLÁT!**



EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ALAP



A projekt az Európai Unió **Európai Integrációs Alapjának** támogatásával valósul meg.



HÁZTARTÁSI TÁBLA

Hány személy él ezen a címen?

személy

Hány háztartásban élnek ezek a személyek?

Egy háztartásban élnek azok, akik jövedelmükből közösen gazdálkodnak, azt közösen használják fel. A háztartás állhat egy vagy több családból és az azokkal együtt élő rokonokból, ismerősökből, de például külön háztartást alkotnak a társbérlők.

háztartásban élnek

Kérjük, az alábbi táblázatban sorolja fel, hogy kik élnek az egyes háztartásokban!

Ha egy háztartás lakik ezen a címen mindenkit az 1. háztartásban soroljon fel!

A személy sorszáma (Ezt írja majd fel a személyi kérdőívre!)	A személy neve (nem kell valós nevet megadni, elég csak a vezetéknév első betűje és a keresztnév)	A személy születési dátuma (arab számmal)	
		éve	hónapja
Sorolja fel az 1. háztartás tagjait!			
101			
102			
103			
104			
105			
106			
107			
108			
109			
110			
Sorolja fel a 2. háztartás tagjait! (Ha több háztartás lakik ezen a címen.)			
201			
202			
203			
204			
205			
206			
207			
208			
Sorolja fel a 3. háztartás tagjait! (Ha több háztartás lakik ezen a címen.)			
301			
302			
303			
304			
305			
306			
307			
308			

Kérjük, annyi személyi kérdőívet töltsön ki, ahány személyt a fenti táblázatban összesen felsorolt!
A személy táblázatban található sorszámát másolja át a róla szóló személyi kérdőív első oldalára!

SZEMÉLYI KÉRDŐÍV

"A" KÉRDŐÍV

AZ "A" KÉRDŐÍVET A CÍMEN ÉLŐ MINDEN SZEMÉLYRŐL KÉRJÜK KITÖLTENI.

Kérjük, hogy a kérdéseket a válaszok előtti szám bekarikázásával vagy aláhúzással, a négyszögbe írt arab számmal, illetve szöveges bejegyzéssel válaszolja meg.

Kiről töltik ki ezt a kérdőívet? Kérem, adja meg azt a nevet, melyet a háztartási táblán használt, és a hozzá tartozó sorszámot.

A személy neve:.....

Sorszáma (a háztartási tábláról):

1.	Neme: (1) férfi (2) nő
2.	Mi az Ön családi állapota? (1) nőtlen, hajadon (2) házas (3) özvegy (4) elvált
3.	Milyen szerepet tölt be Ön a családban/háztartásban? A válaszlehetőségek sorrendjében haladva jelölje meg azt az egy választ, amit magára nézve megfelelőnek ítél! (1) férj, feleség (2) élettárs (3) gyermekével egyedül élő szülő (ha a gyermek nem él párkapcsolatban) (4) gyermek (5) felmenő rokon (6) más rokon személy (7) nem rokon személy (8) egyedülálló (a háztartáshoz nem tartozik egyéb személy)
4.	Milyen állampolgárságú Ön? <i>Válassza ki az ország betűjelét az utolsó lapon található országlistából!</i> A/ Az állampolgárság megnevezése: <input type="text"/> <input type="text"/> B/ Másik állampolgárság megnevezése (ha van): <input type="text"/> <input type="text"/> Amennyiben magyar állampolgársággal rendelkezik, de nem születése óta: C/ Melyik évben szerezte meg a magyar állampolgárságot? <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> év
5.	Melyik országban született? A jelenlegi országhatárokat vegye figyelembe! (1) Magyarországon <input type="checkbox"/> Folytassa a 9. kérdéssel! (2) nem Magyarországon <input type="checkbox"/>
6.	Ha nem Magyarországon született, melyik országban? A jelenlegi országhatárokat vegye figyelembe! <i>Válassza ki az ország betűjelét az utolsó lapon található országlistából!</i> <input type="text"/> <input type="text"/>

7.	<p>Hány éve tartózkodik (hosszabb megszakítás nélkül) Magyarországon? <i>Folyamatos itt-tartózkodásnak számít, ha nem ment el 1 évnél hosszabb időre. Ha magyarországi tartózkodását 1 évnél hosszabb időre megszakította, az utolsó ilyen megszakítás óta eltelt évek számát adja meg!</i> <i>(A megkezdett évek számát jelölje, például 2 hónap esetén 1 évet írjon!)</i></p> <p style="text-align: right;"><input type="text"/><input type="text"/> éve</p> <p style="text-align: center;">Ha 1 éve vagy régebben tartózkodik Magyarországon, folytassa a 9. kérdéssel!</p>																				
8.	<p>Ha 1 évnél rövidebb ideje tartózkodik Magyarországon, hány hónapja?</p> <p style="text-align: right;"><input type="text"/><input type="text"/> hónapja</p>																				
9.	<p>Melyik országban született az apja? A jelenlegi országhatárokat vegye figyelembe!</p> <p>(1) Magyarországon</p> <p>(2) nem tudja</p> <p>(3) nem Magyarországon, magyar nemzetiségüként</p> <p>(4) nem Magyarországon, nem magyar nemzetiségüként</p> <p style="text-align: center;">Folytassa a 11. kérdéssel!</p>																				
10.	<p>Ha nem Magyarországon született az apja, melyik országban? A jelenlegi országhatárokat vegye figyelembe! <i>Válassza ki az ország betűjelét az utolsó lapon található országlistából!</i></p> <p style="text-align: right;"><input type="text"/><input type="text"/></p>																				
11.	<p>Melyik országban született az anyja? A jelenlegi országhatárokat vegye figyelembe!</p> <p>(1) Magyarországon</p> <p>(2) nem tudja</p> <p>(3) nem Magyarországon, magyar nemzetiségüként</p> <p>(4) nem Magyarországon, nem magyar nemzetiségüként</p> <p style="text-align: center;">Folytassa a 13. kérdéssel!</p>																				
12.	<p>Ha nem Magyarországon született az anyja, melyik országban? A jelenlegi országhatárokat vegye figyelembe! <i>Válassza ki az ország betűjelét az utolsó lapon található országlistából!</i></p> <p style="text-align: right;"><input type="text"/><input type="text"/></p>																				
13.	<p>Hol élt Ön 1 évvel ezelőtt? Magyarországon <i>(Kérjük válassza ki melyik megyében!)</i></p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">(01) Budapest</td> <td style="width: 50%;">(11) Jász-Nagykun-Szolnok</td> </tr> <tr> <td>(02) Baranya</td> <td>(12) Komárom</td> </tr> <tr> <td>(03) Bács-Kiskun</td> <td>(13) Nógrád</td> </tr> <tr> <td>(04) Békés</td> <td>(14) Pest</td> </tr> <tr> <td>(05) Borsod-Abaúj-Zemplén</td> <td>(15) Somogy</td> </tr> <tr> <td>(06) Csongrád</td> <td>(16) Szabolcs-Szatmár-Bereg</td> </tr> <tr> <td>(07) Fejér</td> <td>(17) Tolna</td> </tr> <tr> <td>(08) Győr-Moson-Sopron</td> <td>(18) Vas</td> </tr> <tr> <td>(09) Hajdú-Bihar</td> <td>(19) Veszprém</td> </tr> <tr> <td>(10) Heves</td> <td>(20) Zala</td> </tr> </table> <p>Ha nem tudja a megyét, kérjük adja meg MELYIK TELEPÜLÉSEN:</p> <p>nem Magyarországon: <input type="text"/><input type="text"/> országban <i>(Válassza ki az ország betűjelét az utolsó lapon található listából!)</i></p>	(01) Budapest	(11) Jász-Nagykun-Szolnok	(02) Baranya	(12) Komárom	(03) Bács-Kiskun	(13) Nógrád	(04) Békés	(14) Pest	(05) Borsod-Abaúj-Zemplén	(15) Somogy	(06) Csongrád	(16) Szabolcs-Szatmár-Bereg	(07) Fejér	(17) Tolna	(08) Győr-Moson-Sopron	(18) Vas	(09) Hajdú-Bihar	(19) Veszprém	(10) Heves	(20) Zala
(01) Budapest	(11) Jász-Nagykun-Szolnok																				
(02) Baranya	(12) Komárom																				
(03) Bács-Kiskun	(13) Nógrád																				
(04) Békés	(14) Pest																				
(05) Borsod-Abaúj-Zemplén	(15) Somogy																				
(06) Csongrád	(16) Szabolcs-Szatmár-Bereg																				
(07) Fejér	(17) Tolna																				
(08) Győr-Moson-Sopron	(18) Vas																				
(09) Hajdú-Bihar	(19) Veszprém																				
(10) Heves	(20) Zala																				

15 évnél fiatalabb vagy 74 évnél idősebb személy esetében itt vége a Személyi kérdőívnek! A 15–74 évesek kérjük folytassák a kitöltést.

14. **Mi a legmagasabb befejezett iskolai végzettsége? Ha több azonos szintű befejezett iskolai végzettsége van, azt jelölje, amit utoljára szerzett meg.**

Alapfokú vagy kevesebb, és pedig:

- (1) kevesebb mint alapfokú
- (2) alapfokú



Középfokú, és pedig:

- (3) általános végzettség, felsőfokú oktatásban való részvételre jogosít (gimnázium)



- (4) szakmai végzettség, felsőfokú oktatásban való részvételre **NEM** jogosít (szakiskola, szakmunkásképző)
- (5) szakmai végzettség, felsőfokú oktatásban való részvételre jogosít (szakközépiskola, technikum)

Felsőfokú, és pedig

- (6) főiskolai, felsőfokú alapképzésben szerzett (BA/BSc-) oklevél
- (7) egyetemi, felsőfokú mesterképzésben szerzett (MA/MSc-) oklevél
- (8) doktori (PhD- vagy DLA-) fokozatot igazoló oklevél

15. **Mi a legmagasabb befejezett iskolai végzettségének szakiránya?**

- (01) Általános
- (02) Oktatás (tanár-, szaktanár-, tanító-, óvodapedagógus-képzés)
- (03) Humántudományok és művészetek (idegen nyelvek kivételével)
- (04) Idegen nyelvek (nyelvtudományok)
- (05) Társadalomtudományok, gazdaság, jog, újságírás, könyvtári ismeretek
- (06) Élettani tudományok (biológia, biokémia, környezeti tudományok)
- (07) Fizikai tudományok (fizika, kémia, földtani tudományok)
- (08) Matematikai tudományok (matematika, statisztika)
- (09) Számítástechnikai tudományok
- (10) Számítástechnikai alkalmazások
- (11) Műszaki, ipari és építőipari képzések
- (12) Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat és állatorvosi tudományok
- (13) Egészségügy és szociális gondoskodás
- (14) Szolgáltatások
- (15) Ismeretlen vagy egyéb programok

16. **Mi az apja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?**

- (1) Nincs meg az alapfokú végzettsége
- (2) Alapfokú iskolai végzettsége van
- (3) Középfokú általános jellegű iskolai végzettsége van (gimnázium)
- (4) Középfokú szakmai jellegű iskolai végzettsége van (szakiskola, szakmunkásképző, technikum stb.)
- (5) Felsőfokú iskolai végzettsége van
- (6) Nem tudja

17. **Mi az anyja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?**

- (1) Nincs meg az alapfokú végzettsége
- (2) Alapfokú iskolai végzettsége van
- (3) Középfokú általános jellegű iskolai végzettsége van (gimnázium)
- (4) Középfokú szakmai jellegű iskolai végzettsége van (szakiskola, szakmunkásképző, technikum stb.)
- (5) Felsőfokú iskolai végzettsége van
- (6) Nem tudja

FOLYTASSA A "B" KÉRDŐÍVVEL

"B" KÉRDŐÍV

EZT A KÉRDŐÍVET CSAK A 15–74 ÉVES SZEMÉLYEKRŐL TÖLTSEK KI!

<p>1. Dolgozott Ön az <u>elmúlt héten</u> (végzett legalább 1 óra jövedelmet biztosító munkát)? (A kitöltést megelőző héten hétfőtől vasárnapig. A háztartási, házkörüli munkát ne vegye figyelembe!)</p> <p>(1) igen <input type="checkbox"/> Folytassa a 7. kérdéssel!</p> <p>(2) nem <input type="checkbox"/></p>
<p>2. Van Önnek olyan, jövedelmet biztosító munkája, amelytől az <u>elmúlt héten</u> ideiglenesen távol volt?</p> <p>(1) van <input type="checkbox"/></p> <p>(2) van, de gyeden, gyesen vagy gyeten van, és mellette nem dolgozik <input type="checkbox"/></p> <p>(3) nincs <input type="checkbox"/> Folytassa a 19. kérdéssel!</p>
<p>3. Miért nem dolgozott az <u>elmúlt héten</u>? A legfontosabb okot jelölje meg!</p> <p>(01) beteg volt <input type="checkbox"/></p> <p>(02) szülési szabadságon volt <input type="checkbox"/> Folytassa a 7. kérdéssel!</p> <p>(03) szabadságon volt <input type="checkbox"/></p> <p>(04) felmondási idejét töltötte <input type="checkbox"/></p> <p>(05) rossz volt az időjárás <input type="checkbox"/></p> <p>(06) kötetlen munkaidőben, illetve változó munkarendben dolgozik <input type="checkbox"/></p> <p>(07) munkáltatója átmenetileg szüneteltette a munkát gazdasági vagy technikai okból <input type="checkbox"/></p> <p>(08) munkaügyi vita (sztrájk) volt <input type="checkbox"/></p> <p>(09) képzésben vett részt (nem a szabadsága terhére) <input type="checkbox"/></p> <p>(10) gyermeke beteg volt <input type="checkbox"/></p> <p>(11) többletmunkaidőt ellentételező távollét miatt <input type="checkbox"/></p> <p>(12) egyéb okból <input type="checkbox"/></p>
<p>4. Mióta nem dolgozik ebben a munkájában?</p> <p>(1) 3 hónapja vagy annál rövidebb ideje <input type="checkbox"/> Folytassa a 7. kérdéssel!</p> <p>(2) több mint 3 hónapja <input type="checkbox"/></p>
<p>5. Erre az időre kapott fizetést vagy más juttatást?</p> <p>(1) igen <input type="checkbox"/></p> <p>(2) nem <input type="checkbox"/> Folytassa a 19. kérdéssel!</p>
<p>6. A fizetés vagy juttatás összege mekkora volt?</p> <p>(1) a megállapodás alapjául szolgáló keresetének legalább fele <input type="checkbox"/></p> <p>(2) nem éri el a megállapodás alapjául szolgáló keresetének felét <input type="checkbox"/> Folytassa a 19. kérdéssel!</p>
<p>7. Ha több munkája is van, az Ön által fontosabbnak vélt munkára gondoljon, és a továbbiakban ezt nevezzük főmunkának.</p> <p>Mikor kezdett el dolgozni a jelenlegi főmunkájában? <input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/> év <input type="text"/><input type="text"/> hónap</p> <p>(Ha nem tudja pontosan, próbálja megbecsülni.)</p>
<p>8. Rész- vagy teljes munkaidősnek számít a munkája? Saját megítélése szerint.</p> <p>(1) részmunkaidős <input type="checkbox"/></p> <p>(2) teljes munkaidős <input type="checkbox"/></p> <p>(3) nem tudja megmondani, mert nagyon változó munkaidőben dolgozik <input type="checkbox"/></p>

9.	<p>Hány órát dolgozik Ön ÁLTALÁBAN <u>egy héten</u> a főmunkájában? (munkaszerződése, általános üzletvitele alapján)</p> <p>(1) <input type="text"/> <input type="text"/> órát : a heti óraszám (01–98 óra között lehet)</p> <p>(2) Nem tudja megmondani, mert nagyon változó.</p>
10.	<p>Hány órát dolgozott Ön <u>TÉNYLEGESEN</u> az <u>elmúlt héten</u> a főmunkájában? (túlórával együtt)</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/> órát : a heti óraszám (00–98 óra között lehet)</p> <p>Ha az elmúlt héten kevesebbet dolgozott, mint szokott, mi ennek az oka:</p> <p>(1) beteg volt az elmúlt héten (2) szabadságon volt (3) ünnep volt (4) egyéb ok miatt</p>
11.	<p>Hol dolgozik, hol van a munkahelye?</p> <p>(01) Magyarországon, éspedig Kérjük adja meg a TELEPÜLÉS nevét, Budapest esetében a KERÜLETET IS.....</p> <p>(02) Magyarországon, de több településen is dolgozik</p> <p>(03) nem Magyarországon: <input type="text"/> <input type="text"/> országban <i>(Válassza ki a munkája szempontjából legfontosabb ország betűjelét az utolsó lapon található országlistából!)</i></p>
12.	<p>Mi a fő tevékenysége a MUNKAHELYÉNEK (annak a telephelynek, ahol dolgozik)?</p> <p>Kérjük, az alábbiak közül válassza ki, hogy tevékenysége alapján melyik ágazatba sorolható az Ön munkahelye!</p> <p>Ipar, építőipar</p> <p>(01) Bányászat (02) Feldolgozóipar (pl. élelmiszer, egyéb termék gyártása, járműgyártás) (03) Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (04) Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék-gazdálkodás, szennyeződésmosás (05) Építőipar</p> <p>Szolgáltatás</p> <p>(06) Kereskedelem, gépjárműjavítás (07) Szállítás, raktározás (08) Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (09) Információ, kommunikáció (10) Pénzügyi, biztosítási tevékenység (11) Ingatlanügyletek (12) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (pl. jogi, számviteli tevékenység, üzletviteli tanácsadás, piackutatás, PR, marketing szolgáltatás, építészmérnöki, mérnöki tanácsadás stb.) (13) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (pl. kölcsönzés, munkaközvetítés, biztonsági tevékenység, utazásszervezés, takarítás) (14) Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás (15) Oktatás (16) Humán-egészségügyi, szociális ellátás (17) Művészet, szórakoztatás, szabad idő (18) Egyéb szolgáltatás (19) Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat</p>

<p>13. Az Ön foglalkozása az alábbi csoportok közül melyikbe sorolható be?</p> <p>Szellemi foglalkozású, éspedig:</p> <ul style="list-style-type: none"> (01) Vezető (nagy- és középvállalkozó, beosztott vezető, törvényhozó) (02) Magasan képzett értelmiségi foglalkozás, szakértő, hivatalnok (pl: mérnök, orvos, tanár, jogi és gazdasági foglalkozású, informatikus, művész stb.) (03) Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozás (p: ügyintéző, technikus, szakmai irányító, asszisztens, ápoló stb.) (04) Irodai és ügyviteli foglalkozás (adminisztratív, ügyfélkapcsolati feladatok ellátása, pénzváltó stb.) <p>Fizikai foglalkozású, éspedig:</p> <ul style="list-style-type: none"> (05) Kereskedelmi és szolgáltatási jellegű foglalkozás (pl: kiskereskedő, bűfés, eladó, szakács, felszolgáló, fodrász, segédgondozó, rendőr stb.) (06) Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozás (pl: szakképzett mezőgazdasági munkás, mezőgazdasági kistermelő, kisgazdálkodó stb.) (07) Ipari és építőipari foglalkozás (pl: képzett szakipari, építőipari munkás, kézműves stb.) (08) Betanított iparigép-kezelő, gyártósori összeszerelő, járművezető (09) Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozás (pl: takarító, konyhai kisegítő, háztartási alkalmazott, rakodómunkás stb.) <p>(10) Katonaság</p>
<p>14. Milyen formában dolgozik a főmunkájában?</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) alkalmazott (beosztott vagy vezető beosztásban) (2) alkalmi munkás, idenymunkás (3) szövetkezet tagja (4) társas vállalkozás tagja (pl: kft., kkt., bt.), ahol a vállalkozásnak nincs alkalmazottja (5) társas vállalkozás tagja (pl: kft., kkt., bt.), ahol a vállalkozásnak van alkalmazottja (6) vállalkozó, önálló, akinek nincs alkalmazottja (7) vállalkozó, önálló, akinek van alkalmazottja (8) családja vállalkozásában segít <div style="text-align: right; border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>Folytassa a 16. kérdéssel!</p> </div>
<p>15. Megbízása, munkaszerződése, kinevezése mennyi időre szól ?</p> <p><i>Ha Ön alkalmi munkás, csak a 2–9 válaszlehetőségek közül válasszon!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> (1) határozatlan idejű meghatározott időre szóló, éspedig: (2) 1 hónapnál rövidebb időre szól (3) 1–3 hónapra szól (4) 4–6 hónapra szól (5) 7–12 hónapra szól (6) 13–18 hónapra szól (7) 19–24 hónapra szól (8) 25–36 hónapra szól (9) több mint 3 évre szól

16.	Volt Önnek az elmúlt héten (a főmunkáján kívül) másik, jövedelmet biztosító munkája? (1) igen (2) nem <input type="checkbox"/> Folytassa a 18. kérdéssel!
17.	Hány órát dolgozott ebben a másik munkájában az elmúlt héten ? <input type="text"/> <input type="text"/> órát dolgozott a heti óraszám (00–98 óra között lehet)
18.	Az elmúlt négy hétben keresett Ön másik munkát? (1) igen (2) nem <input type="checkbox"/> Folytassa a 31. kérdéssel!
A 19–30. KÉRDÉST CSAK A MUNKÁVAL NEM RENDELKEZŐK TÖLTSEK KII A TÖBBIK FOLYTASSÁK A 31. KÉRDÉSEL!	
19.	Keresett-e Ön munkát az elmúlt 4 hétben ? (1) igen (2) nem, mert már talált, és 3 hónapon belül kezd (3) nem, mert már talált, és több mint 3 hónap múlva kezd (4) nem <input type="checkbox"/> Folytassa a 23. kérdéssel! <div style="float: right; margin-top: 20px;"> <input type="checkbox"/> Folytassa a 21. kérdéssel! </div>
20.	Hogyan keresett munkát? <i>Több válasz is jelölhető!</i> (01) állás után érdeklődött a munkaügyi központnál (02) állás után érdeklődött magán-munkaközvetítőnél (03) közvetlenül keresett meg munkáltatókat (04) hirdetést adott fel, hirdetésre válaszolt (05) hirdetéseket olvasott (06) rokonoknál, ismerősöknél érdeklődött (07) jelentkezett állásra, és most a döntésre vár (08) közalkalmazotti, közszolgálati pályázatot adott be (09) vállalkozásának megindításához engedélyek, pénzügyi források beszerzését intézte (10) földet, telket, üzlethelyiséget keresett (11) tesztet írt, vizsgát tett vagy meghallgatáson volt (12) várja a munkaügyi központ értesítését (13) egyéb módon
21.	Mióta keres Ön munkát, illetve ha már talált, mennyi ideig kereste azt a munkát, amelybe hamarosan munkába fog állni? (1) egy hónapnál rövidebb ideje, éspedig: <input type="text"/> hete/hétig (2) egy hónapja vagy hosszabb ideje, éspedig: <input type="text"/> <input type="text"/> hónapja/hónapig
22.	Milyen típusú munkát keres vagy keresett, illetve ha már talált, az milyen típusú? (1) csak teljes munkaidőset (2) csak részmunkaidőset (3) elsősorban teljes munkaidőset, de részmunkaidőset is elvállalna (4) elsősorban részmunkaidőset, de teljes munkaidőset is elvállalna (5) akár teljes, akár részmunkaidőset (6) önálló vállalkozást szeretne indítani <div style="float: right; margin-top: 20px;"> <input type="checkbox"/> Folytassa a 24. kérdéssel! </div>

23.	<p>Szeretne jövedelemszerző tevékenységet folytatni?</p> <p>(1) igen</p> <p>(2) nem <input type="checkbox"/> Folytassa a 25. kérdéssel!</p>
24.	<p>Munkába tudna Ön állni 2 héten belül?</p> <p>(1) igen</p> <p>(2) nem</p>
25.	<p>Volt már korábban rendszeres, jövedelmet biztosító munkája? (Szünidei munkát ne számítsa ide.)</p> <p>(1) igen</p> <p>(2) nem <input type="checkbox"/> Folytassa a 31. kérdéssel!</p>
26.	<p>Mikor végzett utoljára rendszeres, jövedelmet biztosító munkát? <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> év</p> <p>Ha az előző hét végétől számított két éven belül szűnt meg a munkája, melyik hónapban? <input type="text"/> <input type="text"/> hónap</p> <p style="text-align: center;">Ha az eltelt idő 8 év vagy több, folytassa a 31. kérdéssel!</p>
27.	<p>Hol dolgozott, hol volt az <u>utolsó</u> munkahelye?</p> <p>(01) Magyarországon, éspedig Kérjük adja meg a TELEPÜLÉS nevét, Budapest esetében a KERÜLETET IS.....</p> <p>(02) Magyarországon, de több településen is dolgozott</p> <p>(03) nem Magyarországon: <input type="text"/> <input type="text"/> országban (Válassza ki a munkája szempontjából legfontosabb ország betűjelét az utolsó lapon található országlistából!)</p>
28.	<p>Mi volt a fő tevékenysége a MUNKAHELYÉNEK (annak a telephelynek, ahol dolgozott)?</p> <p>Kérjük, az alábbiak közül válassza ki, hogy tevékenysége alapján melyik ágazatba sorolható az Ön <u>utolsó</u> munkahelye!</p> <p>Ipar, építőipar</p> <p>(01) Bányászat</p> <p>(02) Feldolgozóipar (pl. élelmiszer, egyéb termék gyártása, járműgyártás)</p> <p>(03) Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás</p> <p>(04) Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék-gazdálkodás, szennyeződé-mentesítés</p> <p>(05) Építőipar</p> <p>Szolgáltatás</p> <p>(06) Kereskedelem, gépjárműjavítás</p> <p>(07) Szállítás, raktározás</p> <p>(08) Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás</p> <p>(09) Információ, kommunikáció</p> <p>(10) Pénzügyi, biztosítási tevékenység</p> <p>(11) Ingatlanügyletek</p> <p>(12) Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (pl: jogi, számviteli tevékenység, üzletviteli tanácsadás, piackutatás, PR, marketing szolgáltatás, építészmérnöki, mérnöki tanácsadás stb.)</p> <p>(13) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (kölcshöz, munkaközvetítés, biztonsági tevékenység, utazásszervezés, takarítás)</p> <p>(14) Közigazgatás, védelem; kötelező társadalom biztosítás</p> <p>(15) Oktatás</p> <p>(16) Humán-egészségügyi, szociális ellátás</p> <p>(17) Művészet, szórakoztatás, szabad idő</p> <p>(18) Egyéb szolgáltatás</p> <p>(19) Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat</p>

29.	<p>Az Ön utolsó foglalkozása az alábbi csoportok közül melyikbe sorolható be?</p> <p>Szellemi foglalkozású, éspedig:</p> <ul style="list-style-type: none"> (01) Vezető (nagy- és középvállalkozó, beosztott vezető, törvényhozó) (02) Magasan képzett értelmiségi foglalkozás, szakértő, hivatalnok (pl: mérnök, orvos, tanár, jogi és gazdasági foglalkozású, informatikus, művész stb.) (03) Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozás (p: ügyintéző, technikus, szakmai irányító, asszisztens, ápoló stb.) (04) Irodai és ügyviteli foglalkozás (adminisztratív, ügyfélkapcsolati feladatok ellátása, pénzváltó stb.) <p>Fizikai foglalkozású, éspedig:</p> <ul style="list-style-type: none"> (05) Kereskedelmi és szolgáltatási jellegű foglalkozás (pl: kiskereskedő, bűfés, eladó, szakács, felszolgáló, fodrász, segédgondozó, rendőr stb.) (06) Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozás (pl: szakképzett mezőgazdasági munkás, mezőgazdasági kistermelő, kiskisgazdálkodó stb.) (07) Ipari és építőipari foglalkozás (pl: képzett szakipari, építőipari munkás, kézműves stb.) (08) Betanított iparigép-kezelő, gyártósori összeszerelő, járművezető (09) Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozás (pl: takarító, konyhai kiségitő, háztartási alkalmazott, rakodómunkás stb.) <p>(10) Katonaság</p>
30.	<p>Milyen formában dolgozott ebben a munkájában?</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) alkalmazott (beosztott vagy vezető beosztásban) (2) alkalmi munkás, idénymunkás (3) szövetkezet tagja (4) társas vállalkozás tagja (pl: kft., kkt., bt.) tagja, ahol a vállalkozásnak nincs alkalmazottja (5) társas vállalkozás tagja (pl: kft., kkt., bt.) tagja, ahol a vállalkozásnak van alkalmazottja (6) vállalkozó, önálló, akinek nincs alkalmazottja (7) vállalkozó, önálló, akinek van alkalmazottja (8) családja vállalkozásában segít
A 31–35. KÉRDÉSEKRE MINDEN 15–74 ÉVES SZEMÉLY VÁLASZOLJON!	
31.	<p>Melyik csoportba sorolná magát az alábbiak közül? A legjellemzőbbet jelölje.</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) dolgozik (alkalmazott, vállalkozó, segítő családtag stb.) (2) munkanélküli (3) tanuló, fizetés nélküli gyakornok (4) nyugdíjas (vagy korhatár előtti ellátásban részesül) (5) munkaképtelen (rokkant) (6) gyeden, gyesen, gyeten van (7) a háztartást, illetve családját látja el (8) egyéb okból nem dolgozik
32.	<p>És az 1 évvel ezelőtti tevékenysége alapján hová sorolná magát? A legjellemzőbbet jelölje.</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) dolgozott (alkalmazott, vállalkozó, segítő családtag stb.) (2) munkanélküli volt (3) tanult, fizetés nélküli gyakornok volt (4) nyugdíjas (vagy korhatár előtti ellátásban részesülő) volt (5) munkaképtelen (rokkant) volt (6) gyeden, gyesen, gyeten volt (7) a háztartást, illetve családját látta el (8) egyéb okból nem dolgozott

33.	<p>Az alábbi képzések közül melyikben vett részt az <u>elmúlt 4 hétben</u>?</p> <p>általános képzésben, éspedig:</p> <p>(1) általános iskola vagy gimnázium 5–8. évfolyamain</p> <p>(2) szakiskola általánosan képző évfolyamain</p> <p>(3) középiskola (gimnázium vagy szakközépiskola) 9–12. évfolyamain</p> <p>szakképzésben, éspedig:</p> <p>(4) szakiskola szakképző évfolyamain</p> <p>(5) középiskola szakképző (13.+) évfolyamain</p> <p>(6) iskolai rendszerű felsőfokú szakképzésben</p> <p>(7) felsőfokú alap- vagy azzal egyenértékű képzésben</p> <p>(8) felsőfokú mester- vagy azzal egyenértékű képzésben</p> <p>(9) doktori képzésben (Ph.D., DLA)</p> <p>(10) nem vett részt egyikben sem</p>
34.	<p>Részt vett Ön az <u>elmúlt 4 hétben</u> tanfolyamon (például nyelvtanfolyamon, gépjárművezetői tanfolyamon stb.), e-learning képzésben, szemináriumon, előadáson, konferencián, magánórán vagy egyéb képzésben?</p> <p><i>Kérjük a munkájához, munkavállaláshoz kapcsolódó tanulási, ismeretbővítő tevékenységeket és a saját érdeklődésből, kedvtelésből végzett tanulmányokat is vegye figyelembe!</i></p> <p>(1) igen</p> <p>(2) nem <input type="checkbox"/> <input checked="" type="checkbox"/> Vége a "B" kérdőívnek</p>
35.	<p>Összesen hány órát töltött ilyen (a 34. kérdésnél említett) képzésben az <u>elmúlt 4 hétben</u>? <input type="text"/> órát</p> <p>az órák száma: (01–98)</p>

A NEM Magyarországon született személy folytassa a "C" kérdőívvel!

A Magyarországon született személy folytassa a "D" kérdőívvel!

"C" KÉRDŐÍV

**EZT A KÉRDŐÍVET CSAK A NEM MAGYARORSZÁGON SZÜLETETT SZEMÉLYEKRŐL
TÖLTSEK KI!**

1.	<p>Élt-e Magyarországon kívül másik országban az elmúlt 10 évben (2004 óta)? <i>(Igen a válasz, amennyiben 2004 után érkezett Magyarországra)</i></p> <p>(1) Igen (2) Nem (3) Nem tudja</p> <div style="display: flex; align-items: center; margin-left: 100px;"> <div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin-right: 5px;"></div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">}</div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">→</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px; background-color: #e0e0e0;">Folytassa az 5. kérdéssel!</div> </div>
2.	<p>Dolgozott-e Ön abban a másik országban, ahol élt?</p> <p>(1) Igen (amennyiben több ilyen ország volt, legalább az egyikben dolgozott) (2) Nem (3) Nem tudja</p> <div style="display: flex; align-items: center; margin-left: 100px;"> <div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin-right: 5px;"></div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">}</div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">→</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px; background-color: #e0e0e0;">Folytassa az 5. kérdéssel!</div> </div>
3.	<p>Több mint 6 hónapot dolgozott folyamatosan abban az országban?</p> <p>(1) Igen (amennyiben több időszakon át dolgozott Magyarországon kívül, legalább az egyik 6 hónapnál hosszabb volt) (2) Nem (3) Nem tudja</p> <div style="display: flex; align-items: center; margin-left: 100px;"> <div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin-right: 5px;"></div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">}</div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">→</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px; background-color: #e0e0e0;">Folytassa az 5. kérdéssel!</div> </div>
4.	<p>Melyik országban dolgozott több mint 6 hónapot folyamatosan? Amennyiben több ilyen ország is van, kérjük az utolsót adja meg! országban</p> <p><i>(Válassza ki az ország betűjelét az utolsó lapon található listából!)</i></p>
5.	<p>Mi volt az oka annak, hogy Magyarországra jött? Több válasz is jelölhető.</p> <p>(1) Konkrét munka miatt jött (ideérkezésekor már volt felkínált munkalehetősége vagy konkrét munkája) (2) Munkát szeretett volna vállalni (ideérkezésekor még nem volt felkínált munkalehetősége) (3) Családegyesítés, házasságkötés, egyéb családi okból (Amennyiben 15 éves kora előtt jött az országba, ezt a választ jelölje meg!) (4) Tanulmányok folytatása miatt (5) Menekültként érkezett, illetve nemzetközi védelemben részesül (menekült, menedékes, oltalmazott) (6) Egyéb oka volt</p>
6.	<p>Ha több választ is jelölt, mi volt a legfontosabb ok? Kérjük, írja ide a válasz számát: </p> <p style="text-align: center; background-color: #e0e0e0;">Ha Önnek a múlt héten <u>NEM VOLT</u> munkája, folytassa a 11. kérdéssel!</p>
7.	<p>Túlképzettnek számít-e Ön a jelenlegi főmunkájához? Iskolai végzettsége, szakképzettsége, illetve munkatapasztalata szerint komolyabb, magasabb végzettséget kívánó feladatokat is elláthatna, mint jelenlegi munkája során?</p> <p>(1) igen (2) nem (3) nem tudja</p> <div style="display: flex; align-items: center; margin-left: 100px;"> <div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; margin-right: 5px;"></div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">}</div> <div style="font-size: 2em; margin-right: 5px;">→</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px; background-color: #e0e0e0;">Folytassa a 10. kérdéssel!</div> </div>


8.	<p>Elsősorban mi akadályozza Önt abban, hogy a magasabb képzettségének megfelelő munkája legyen?</p> <p>(1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs különösebb akadály</p> <p style="text-align: right;">→ Folytassa a 10. kérdéssel!</p>
9.	<p>És másodsorban mi akadályozza?</p> <p>(1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs egyéb akadály</p>
10.	<p>Hogyan találta meg a jelenlegi munkáját? (A leginkább jellemző módot válassza ki!)</p> <p>(1) Hirdetésre válaszolt (média, internet, egyéb) (2) Rokonok, barátok, ismerősök révén (3) Munkaügyi központon keresztül (4) Magán-munkaközvetítőn keresztül (5) Oktatási, képzési intézményen keresztül (6) Közvetlenül jelentkezett a munkáltatónál (7) A munkáltató kereste fel Önt közvetlenül (8) Más módszerrel (9) Nem tudja</p> <p style="text-align: center;">Folytassa a 13. kérdéssel!</p>
11.	<p>Elsősorban mi akadályozza Önt abban, hogy munkája legyen?</p> <p>(1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs különösebb akadály</p> <p style="text-align: right;">→ Folytassa a 13. kérdéssel!</p>
12.	<p>És másodsorban mi akadályozza?</p> <p>(1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs egyéb akadály</p>

13.	<p>Megítélése szerint milyen szinten beszél a magyar nyelvet?</p> <p>(1) Ez az anyanyelve, vagy anyanyelvi szinten</p> <p>(2) Haladó szinten (hatékonyan és rugalmasan használja a nyelvet a mindennapi életben és a munkájában)</p> <p>(3) Középfokú szinten (külön felkészülés nélkül beszélget azokról a témákról, amelyek Önhöz közel állnak)</p> <p>(4) Kezdő szinten (kérdés és válaszol egyszerű kérdésekre Önhöz nagyon közel álló témákban)</p> <p>(5) Egyáltalán nem beszél magyarul</p> <p>(6) Nem tudja</p>
14.	<p>Részt vett-e Ön magyar nyelvtanfolyamon mióta Magyarországra jött?</p> <p>(1) Igen</p> <p>(2) Nem, mert nem volt szükséges</p> <p>(3) Nem, egyéb okból</p> <p>(4) Nem tudja</p>
15.	<p>Kérjük, adja meg, hogy milyen engedéllyel/okmánnyal tartózkodik Magyarországon?</p> <p>(1) Rövidebb mint 1 évre szóló engedélye van</p> <p>(2) 1–3 évre szóló engedélye van</p> <p>(3) Hosszabb mint 3 évre szóló engedélye van</p> <p>(4) Nincs engedélye (ha nincs szüksége az itt tartózkodáshoz engedélyre vagy még nem kért)</p> <p>(5) Nem tudja</p>
16.	<p>Van-e Magyarországon bejelentett állandó vagy ideiglenes lakcíme?</p> <p>Bejelentett lakcím az, amihez tartozik lakcímet igazoló igazolvány.</p> <p>Több válasz is lehetséges.</p> <p>(1) Igen, ezen a településen van állandó lakcímem</p> <p>(2) Igen, ezen a településen van ideiglenes lakcímem</p> <p>(3) Nem, más településen van bejelentett lakcímem</p> <p>(4) Nincs bejelentett lakcímem</p> <p>(5) Nem tudja</p>
17.	<p>Részt vett-e az elmúlt években megkérdezettként bármilyen, a magyar Központi Statisztikai Hivatal által végzett felmérésben?</p> <p>Több válasz is lehetséges.</p> <p>(1) Igen, a népszámlálásban</p> <p>(2) Igen, a munkaerő-felmérésben</p> <p>(3) Igen, az országos egészségügyi felmérésben</p> <p>(4) Igen, egyéb felmérésben</p> <p>(5) Nem</p> <p>(6) Nem biztos, vagy nem emlékszik</p>
<p>KÖSZÖNJÜK, HOGY KITÖLTÖTTE A KÉRDŐÍVEKET!</p>	

"D" KÉRDŐÍV

EZT A KÉRDŐÍVET CSAK A MAGYARORSZÁGON SZÜLETETT SZEMÉLYEKRŐL TÖLTSEK KI!

1.	Élt-e Magyarországon kívül másik országban az elmúlt 10 évben (2004 óta)? <i>(Ha csak ingázott, vagyis naponta vagy hetente közlekedett a lakóhelye és a külföldi munkahelye között, az nem számít ottélésnek!)</i> (1) Igen (2) Nem <input type="checkbox"/> (3) Nem tudja <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> → Folytassa a 5. kérdéssel!
2.	Dolgozott-e Ön abban a másik országban, ahol élt? (1) Igen <input type="checkbox"/> (2) Nem <input type="checkbox"/> (3) Nem tudja <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> → Folytassa a 5. kérdéssel!
3.	Több mint 6 hónapot dolgozott folyamatosan abban az országban? (1) Igen (amennyiben több időszakon át dolgozott Magyarországon kívül, legalább az egyik 6 hónapnál hosszabb volt) (2) Nem <input type="checkbox"/> (3) Nem tudja <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> → Folytassa a 5. kérdéssel!
4.	Melyik országban dolgozott több mint 6 hónapot folyamatosan? Amennyiben több ilyen ország is van, kérjük az utolsót adja meg! <i>(Válassza ki az ország betűjelét az utolsó lapon található listából!)</i>	<input type="checkbox"/> országban
5.	Az alábbi kérdésre csak akkor válaszoljon, ha múlt héten volt munkája. Ha <u>NEM VOLT</u> munkája, folytassa a 9. kérdéssel. Túlképzettnek számít-e Ön a jelenlegi főmunkájához? Iskolai végzettsége, szakképzettsége, illetve munkatapasztalata szerint komolyabb, magasabb végzettséget kívánó feladatokat is elláthatna, mint jelenlegi munkája során? (1) igen <input type="checkbox"/> (2) nem <input type="checkbox"/> (3) nem tudja <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> → Ha mindkét szülője Magyarországon született, folytassa a 8. kérdéssel. <input type="checkbox"/> → Folytassa a 8. kérdéssel!
6.	Elsősorban mi akadályozza Önt abban, hogy a magasabb képzettségének megfelelő munkája legyen? (1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs különösebb akadály <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/> → Folytassa a 8. kérdéssel!
7.	És <u>másodsorban</u> mi akadályozza? (1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs egyéb akadály	

8.	<p>Hogyan találta meg a jelenlegi munkáját? (A leginkább jellemző módot válassza ki!)</p> <p>(1) Hirdetésre választott (média, internet, egyéb) (2) Rokonok, barátok, ismerősök révén (3) Munkaügyi központon keresztül (4) Magán-munkaközvetítőn keresztül (5) Oktatási, képzési intézményen keresztül (6) Közvetlenül jelentkezett a munkáltatónál (7) A munkáltató kereste fel Önt közvetlenül (8) Más módszerrel (9) Nem tudja</p> <p style="text-align: center;">Folytassa a 11. kérdéssel!</p>
9.	<p>Elsősorban mi akadályozza Önt abban, hogy munkája legyen?</p> <p><i>Ha mindkét szülője Magyarországon született ez a kérdés Önre nem vonatkozik!</i></p> <p>(1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs különösebb akadálya  Folytassa a 11. kérdéssel!</p>
10.	<p>És másodsorban mi akadályozza?</p> <p><i>Ha mindkét szülője Magyarországon született ez a kérdés Önre nem vonatkozik!</i></p> <p>(1) A magyar nyelv hiányos ismerete (2) A külföldön szerzett képzettségét nem ismerik el Magyarországon (3) Állampolgársága, vagy a tartózkodási jogcíme/engedélye korlátozza (4) Származási, vallási vagy társadalmi háttere (5) Egyéb akadály (6) Nincs egyéb akadálya</p>
11.	<p>Van-e Magyarországon bejelentett állandó vagy ideiglenes lakcíme?</p> <p>Bejelentett lakcím az, amihez tartozik lakcímet igazoló igazolvány. Több válasz is lehetséges.</p> <p>(1) Igen, ezen a településen van állandó lakcímem (2) Igen, ezen a településen van ideiglenes lakcímem (3) Nem, más településen van bejelentett lakcímem (4) Nincs bejelentett lakcímem (5) Nem tudja</p>
12.	<p>Részt vett-e az elmúlt években megkérdezettként bármilyen, a magyar Központi Statisztikai Hivatal által végzett felmérésben?</p> <p>Több válasz is lehetséges.</p> <p>(1) Igen, a népszámlálásban (2) Igen, a munkaerő-felmérésben (3) Igen, az országos egészségügyi felmérésben (4) Igen, egyéb felmérésben (5) Nem (6) Nem biztos, vagy nem emlékszik</p>
KÖSZÖNJÜK, HOGY KITÖLTÖTTE A KÉRDŐÍVEKET!	

ORSZÁGKÓDOK - Kérjük válassza ki az országhoz tartozó kódot és azt írja a válaszlapra!

A	G
AF Afganisztán	GA Gabon
AL Albánia	GM Gambia
DZ Algéria	GH Ghana
US Amerikai Egyesült Államok	GI Gibraltár
AD Andorra	EL Görögország
AO Angola	GD Grenada
AI Anguilla	GL Grönland
AG Antigua és Barbuda	GE Grúzia
AR Argentína	GT Guatemala
AW Aruba	GG Guernsey
AU Ausztrália	GN Guinea
AT Ausztria	GW Guinea-Bissau
AZ Azerbajdzsán	GY Guyana
B	H
BS Bahama-szigetek	HT Haiti
BH Bahrein	AN Holland Antillák
BD Banglades	NL Hollandia
BB Barbados	HN Honduras
BE Belgium	HR Horvátország
BZ Belize	I
BJ Benin	IN India
BM Bermuda	ID Indonézia
BT Bhutan	IQ Irak
BO Bolívia	IR Irán
BA Bosznia-Hercegovina	IE Írország
BW Botswana	IS Izland
BR Brazília	IL Izrael
VG Brit-Virgin-szigetek	J
BN Brunei	JM Jamaica
BG Bulgária	JP Japán
BF Burkina Faso	YE Jemen
BI Burundi	JE Jersey
C	JO Jordánia
CL Chile	K
CY Ciprus	KY Kajmán-szigetek
CV Cmore-szigetek	KH Kambodzsa
KM Comoros	CM Kamerun
CR Costa Rica	CA Kanada
TD Csád	QA Katar
CZ Cseh Köztársaság	KZ Kazahsztán
D	TL Kelet-Timor
DK Dánia	KE Kenya
ZA Dél-afrikai Köztársaság	CN Kína
KR Dél-koreai Köztársaság	KG Kirgizisztán
DM Dominika	KI Kiribati
DO Dominikai Köztársaság	CO Kolumbia
DJ Dzsibuti	CG Kongó
E	CD Kongói Demokratikus Köztársaság
EC Ecuador	XK Koszovó
GQ Egyenlítői-Guinea	CF Közép-afrikai Köztársaság
AE Egyesült Arab Emírátságok	CU Kuba
EG Egyiptom	KW Kuvait
SV El Salvador	L
CI Elefántcsontpart	LA Laosz
ER Eritrea	PL Lengyelország
KP Észak-koreai Köztársaság	LS Lesotho
EE Észtország	LV Lettország
ET Etiópia	LB Libanon
F	LR Libéria
FK Falkland-szigetek (Malvinas)	LY Líbia
FO Faroe-szigetek	LI Liechtenstein
BY Fehéroroszország	LT Litvánia
FJ Fidzsi-szigetek	LU Luxemburg
FI Finnország	
PF Francia Polinézia	
FR Franciaország	
FT French Southern Territories	
PH Fülöp-szigetek	

A felsorolás a hátoldalon folytatódik. ➡

M		S	
MK	Macedónia	BL	Saint Barthelemy
MG	Madagaszkár	KN	Saint Kitts és Nevis
HU	Magyarország	LC	Saint Lucia
MY	Malajzia	MF	Saint Martin
MW	Malawi	VC	Saint Vincent és Grenadine-szigetek
MV	Maldív-szigetek	SB	Salamon-szigetek
ML	Mali	WS	Samoa
MT	Málta	SM	San Marino
IM	Man-sziget	ST	Sao Tome és Principe
MA	Marokkó	SC	Seychelle-szigetek
MH	Marshall Island	SL	Sierra Leone
MR	Mauritania	ES	Spanyolország
MU	Mauritius	LK	Sri Lanka
YT	Mayotte	SR	Suriname
MX	Mexikó	CH	Svájc
MM	Mianmar	SE	Svédország
FM	Mikronézia	Sz	
MD	Moldova	SA	Szauz-Arábia
MC	Monaco	SN	Szenegál
MN	Mongólia	SH	Szent Ilona
ME	Montenegró	PM	Szent Pierre és Miquelon
MS	Montserrat	RS	Szerbia
MZ	Mozambik	SG	Szingapúr
N		SY	Szíria
UK	Nagy Britannia	SK	Szlovákia
NA	Namibia	SI	Szlovénia
NR	Nauru	SO	Szomália
DE	Németország	SD	Szudán
NP	Nepál	SZ	Szváziföld
NI	Nicaragua	T	
NE	Niger	TJ	Tádzsikisztán
NG	Nigéria	TW	Tajvan
NO	Norvégia	TZ	Tanzánia
O		TH	Thaiföld
IT	Olaszország	TG	Togo
OM	Oman	TO	Tonga
RU	Oroszország	TR	Törökország
AM	Örményország	TT	Trinidad és Tobago
P		TN	Tunézia
PK	Pakisztán	TC	Turks és Caicos szigetek
PW	Palau	TV	Tuvalu
PS	Palesztina	TM	Türkmenisztan
PA	Panama	U	
PG	Pápua Új-Guinea	UG	Uganda
PY	Paraguay	NC	Új-Kaledónia
PE	Peru	NZ	Új-Zéland
PN	Pitcairn	UA	Ukrajna
PT	Portugália	UY	Uruguay
PR	Puerto Rico	UZ	Üzbegisztán
R		V,W	
RO	Románia	VU	Vanuatu
RW	Ruanda	VA	Vatikán
		VE	Venezuela
		VN	Vietnám
		WF	Wallis és Futuna
		Z	
		ZM	Zambia
		ZW	Zimbabwe

Dear Madam/Sir

尊敬的女士/先生：你好！

本人是中央统计局受托员工。敬请查看我带有照片的证件！
您的住址通过随机选择也被选到劳动力市场调查样本，所以特此要求

在这里居住的人通过填写 调查问卷协助我们的工作！

首先敬请告知，多少人居住在这里有，因为我们要求每一个人填写一份调查问卷。

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- 您是否选择通过互联网填写调查问卷？

- 1) 如果选择是，那么我将网上问卷链接信息提供给您。
- 2) 如果选择否，那么我将问卷提供给您。

如果我临时不具备您所选择的语言版本调查问卷，那么过一段时间我将返回带来适当数量的调查问卷。

我代表中央统计局为您的帮助表示感谢！

I am the designated clerk of the HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE. Please check my certification with photo here.

During the random selection, your address was included in the sample of the survey on "Labour market activity and integration of third-country citizens".
The current survey refers to non-EU citizens. Please, underline if non-EU citizens live at this address. (In case of multiple citizenship persons with EU citizenship are not included in the survey.)

- 1) Yes, non-EU citizens live here
- 2) No (Thank you for your help, the current survey doesn't refer to you!)

If your answer is yes, we kindly ask the persons at this address to help our work by answering a questionnaire!

Please first tell me how many people live at this address, because we would like to ask you to fill out one questionnaire about each person.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

You can answer the questionnaire on the Internet as well, would you like to choose this option?

- 1) If yes, I will give you the address of the web-questionnaire.
- 2) If no, I will give you the questionnaires.

If the questionnaire in the language you selected is not available at this time, I will soon come back with an appropriate number of questionnaires

On behalf of the Hungarian Central Statistical Office, thank you for your help!

Tisztelt Hölgyem/Uram!

A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL megbízott munkatársa vagyok, kérem, nézze meg ezt igazoló fényképes igazolványomat. A véletlen kiválasztás során az Ön lakcíme is bekerült a harmadik országbeli állampolgárok integrációjára. munkaeuró-piaci helyzetten vonatkozó felvétel mintájába. Jelen felvétellel az Európai Unió kívüli országok állampolgáraitra vonatkozik. Kérem, aláhúzással jelezze, hogy lakik-e ezen címen Európai Unió kívüli ország állampolgárságával rendelkező személy!

- 1) igen, lakik
- 2) nem lakik (Köszönjük a segítségét. Önökre nem vonatkozik a felvétel!)

Ha válasza igen, kérem, az itt lakók egy kérdőív megválaszolásával segítsék munkánkat!

Kérem, először jelezze, hány fő lakik ezen címen, mert személyenként egy kérdőív kitöltését kérjük Önöktől.

1 2 3 4 5 6 7 8

Interneten is válaszolhat. kívánja interneten kitölteni a kérdőívet?

- 1) IGEN, a webes kérdőívünk elhelyezése adom át Önnek.
- 2) NEM, a kérdőíveket adom át Önnek.

Ha most nincs az Ön által választott nyelven megfelelő kérdőív, akkor hamarosan visszatérünk megfelelő számú kérdőívvel.

A Központi Statisztikai Hivatal nevében
köszönöm a segítségét!

Уважаемый Респондент!

Я **доверенный представитель ЦЕНТРАЛЬНОГО СТАТИСТИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ (KSH)**. Пожалуйста, взгляните на мое удостоверение личности с фотографией, чтобы удостовериться в этом.

В ходе случайного выбора Ваш адрес был добавлен в число респондентов для анализа состояния рынка трудовых ресурсов, поэтому я хотел(а) бы попросить

живущих здесь помочь нам, ответив на вопросы в опросном листе.

Пожалуйста, прежде всего уточните, сколько человек проживает по этому адресу, потому что каждому нужно заполнить отдельный экземпляр опросного листа.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Вы также можете ответить на вопросы по Интернету. Хотите ли Вы заполнить опросный лист по Интернету?

- 1) ДА — я сообщу Вам координаты веб-сайта нашего опроса.
- 2) НЕТ — я передам Вам печатные экземпляры опросного листа.

Если сейчас у меня не окажется опросного листа на выбранном Вами языке, я зайду еще раз и принесу нужные экземпляры.

От имени Центрального статистического управления благодарю Вас за помощь!

Кính chào các bạn!

Tôi là cộng sự viên được **VĂN PHÒNG THÔNG KÊ TRUNG ƯƠNG** (viết tắt tiếng Hung là **KSH**) ủy nhiệm, xin bạn hãy kiểm tra kỹ thẻ chúng mình có ảnh của tôi.

Trong quá trình chọn ngẫu nhiên đối tượng để hỏi, địa chỉ của bạn lọt vào mẫu của đợt điều tra Lọc lượng lao động, vì thế tôi đề nghị:

Các người sống tại đây hãy giúp cho công việc của chúng tôi bằng cách trả lời bản câu hỏi!

Xin đầu tiên cho biết có bao nhiêu người sống trên địa chỉ này, bởi vì chúng tôi yêu cầu từng người trả lời cho một bản câu hỏi:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Bạn có thể trả lời qua internet. Bạn có muốn trả lời qua internet không?

- 1) Có. Thế thì tôi sẽ đưa cho bạn địa chỉ trang web bản câu hỏi.
- 2) Không. Thế thì tôi đưa bản câu hỏi này cho bạn.

Nếu như hiện đang không có bản câu hỏi được **dịch sang ngôn ngữ bạn cần**, thì tôi sẽ nhanh chóng quay trở lại với bản câu hỏi trên ngôn ngữ phù hợp.

Thay mặt cho Văn phòng Thống kê Trung ương, tôi xin cảm ơn sự tham gia giúp đỡ của bạn!

سيدياتي المحترمات
سلاتي المحترمين

الموظف المكلف من قبل الدائرة المركزية لإحصاء أروجوا تطلموا على بطاقتي الحاملة صويري الشخصي، التي تثبت شخصيتي.

في سياق الإختيار العشوائي، أخرج عنوان سكنكم أيضا في بيئة مسح وضع القوى العاملة في السوق، وعبر هذا وثيقة، أود أن أرجوكم الي:

أن تساعدوني في عملنا، من خلال إجابة الساكنين هنا على الإستمارة

ترجاء، حددوا أروا، كم شخص يعيش ضمن هذا العنوان، إننا نطلب منكم إبداء إستمارة واحدة لكل شخص.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

إنكانم الإجابة عبر الإنترنت أيضا، هل ترغبون بإمداء إستمارة عبر الإنترنت؟

- 1) نعم، سأعطيكم سبيل الحصول على إستمارة على الإنترنت
- 2) كلا، سأعطيكم الإستمارة

إن لم يكن هناك، حاليا إستمارة باللغة المختارة من قبلكم، فإني سأعود سريعا، حاملا العدد المناسب من الإستمارات.

باسم الدائرة المركزية لإحصاء أيضا، أشكركم على المساعدة

5. sz. melléklet: Harmadik országbeli állampolgárok munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó adatgyűjtés végrehajtásának folyamatábrája

